

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HEINER MÜLLER

Hamlet Makinesi

Çeviri

Zehra Aksu YILMAZER

Hamlet Makinesi	Die Hamletmaschine
Philoktetes	Philoktet
Horatiali	Der Horatier
Mavzer	Mausier
Germania Berlin'de Ölüm	Germania Tod in Berlin
Savaş	Die Schlacht
Görev	Der Auftrag
Kuartet	Quartett
Resim Tasviri	Bildbeschreibung

Heiner Müller, 1929 yılında Eppendorf/Saksonya'da doğdu. 1954/55'te Doğu Alman Yazarlar Birliği'nde bilimsel asistan olarak çalıştı, gazetecilik yaptı. *Lehndrucker* adlı oyunu ilk defa 1957'de sahnelendi. 1958/59'da Maxim Gorki Tiyatrosu'nda çalıştı. 1961 yılında *Die Umsiedlerin* adlı oyunu sahnelendi, ardından oyun yasaklandı ve Heiner Müller Yazarlar Birliği'nden ihraç edildi. Daha sonra Berliner Ensemble'da ve Volks-bühne'de çalıştı. 1959 yılında karısı Inge Müller'le birlikte Heinrich Mann Ödülü'nü aldı. 1979'da Mülheimer Oyun Yazarı Ödülü'nü, 1985'de Georg Büchner Ödülü'nü, 1986'da Doğu Almanya Ulusal Ödülü'nü, 1990'da Kleist Ödülü'nü, 1991'de Avrupa Tiyatro Ödülü'nü aldı. 1990'lardan itibaren Doğu Berlin Sanatlar Akademisi'nin başkanlığını yaptı. 1993'den sonra Berliner Ensemble'ın yöneticilerinden biri oldu. 1994 yılında yakalandığı kanser yüzünden 30 Aralık 1995'te öldü.

Zehra Aksu Yılmazcı, 1966'da Giresun'da doğdu, ortaokul ve liseyi Almanya'da okudu, Hacettepe Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nden mezun oldu. Almancadan Türkçeye çevirdiği kitapların bazıları şunlardır: Arno Borst, *Computus-Avrupa'nın Tarihinde Zaman ve Sayı*; Gustav Meyrink, *Kardinal Napellus*; Horst Blanck, *Antikçağda Kitap*; Wolfgang Schivelbusch, *Keyif Verici Maddelerin Tarihi*; Detlef Bluhm, *Colombus'tan Davidoff'a Tütün ve Kültür*; Stefan Zweig, *Macellan*; Hermann Hesse, *Doğu Yolculuğu*; Carl Gustav Jung, *Dört Arketip*; Erik Hornung, *Mısır Tarihi ve Kadim Mısır-Ötedünya Kitapları*; Gisela Bock, *Avrupa Tarihinde Kadınlar*; Leo Perutz, *Da Vinci'nin Yahudası*; Uwe Timm, *Sıcak Yaz*.

HEINER MÜLLER

HAMLET MAKİNESİ

PHİLOKTETES, HORATİALİ, MAVZER,
GERMANIA BERLİN'DE ÖLÜM, SAVAŞ, GÖREV,
KUARTET, RESİM TASVİRİ

Die Hamletmaschine ,Philoktet, Der Horatier, Mauser, Germania Tod in Berlin, Die Schlacht, Der Auftrag, Quartett, Bildbeschreibung

bütün oyunları – 1

Almanca'dan Çeviren: Zehra Aksu YILMAZER

Ücretsiz PDF Kitap Erişim - <https://rantey.org>

De Ki / 31

**Hamlet Makinesi, Philoktetes, Horatlı, Mavzer, Germania Berlin'de
Ölüm, Savaş, Görev, Kuartet, Resim Tasviri**

*Die Hamletmaschine, Philoktet, Der Horatier, Mauser, Germania Tod in Berlin,
Die Schlacht, Der Auftrag, Quartett, Bildbeschreibung*

Heiner Müller

© De Ki Basım Yayım Ltd. Şti., 2008
© Suhrkamp Verlag, 1999, 2000, 2001, 2002

5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca her hakkı saklıdır. De Ki Basım Yayım Ltd. Şti.'nin yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen çoğaltılamaz.

Almanca'dan Çeviren: Zehra Aksu YILMAZER

Yayına Hazırlayan: Süreyya KARACABEY

Teknik Hazırlık: Binali Mansur

Kapak Tasarımı: İLEF Reklam Atölyesi

Baskı: Cantekin Matbaası (0 312 384 3435)

Birinci Baskı: Eylül 2008 (1100 Adet)

ISBN: 978-9944-492-31-7

Bandrol Seri No Aralığı:

SKB VFY -356656'dan,

SKB VFY -357775'e kadar.

De Ki Basım Yayım Ltd. Şti.

İlkıyerleşim Mahallesi, 1938 Sokak Güzel Sıla Sitesi, B Blok, No: 8 OSTİM-

BATIKENT / ANKARA * Tel-Fax: + 90 312 386 27 58

bilgi@deki.com.tr • www.deki.com.tr

İÇİNDEKİLER

Bir Tarih Bakış Kara: Heiner Müller İçin Küçük Bir Giriş.....	7
PHİLOKTETES	15
HORATİALİ.....	61
MAVZER.....	73
GERMANIA BERLİN'DE ÖLÜM	91
SAVAŞ.....	145
HAMLET MAKİNESİ.....	159
GÖREV	169
KUARTET.....	195
RESİM TASVİRİ	215

Bir Tarih Bakış Kara*: Heiner Müller İçin Küçük Bir Giriş

Heiner Müller, çağdaş Alman tiyatrosunun en önemli yazarlarından. Doğu Almanya'da yaşamış, ölümünden altı yıl önce de iki Almanya'nın yeniden birleşmesine tanık olmuştur. Duvar'ın yıkılmasını sevinçle karşılayan yurttaşlarına, "kırk yıl önce mülk edindiği bir doğruya karşı çıkan" yurttaşlarına, "hangi mezar beni gençliğimden koruyacak" diye sormuştu; onun için duvar, Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht için yapılmış bir anıtmeyardı. 1990 yılında, bu soruya da yer veren bir kitap yazdı, kitabın başlığı şöyleydi: *Bir Hayalet Avrupa'yı Terk Etti*. Müller için Marksizm, çocukluğu ve gençliği faşizmin karanlık zamanlarında geçmiş biri olarak, insanlık tarihinin korkunç suçlarından kurtulabilmenin henüz gerçekleşmemiş bir imkânını barındırıyordu. Doğu Almanya kurulduğunda, ailesiyle birlikte batıya gitmeyi reddetti, kapitalist dünya karşısında ülkesini hep savunduysa da, reel sosyalizmin ve gerekliliklere indirgenmiş bir devrim anlayışının eleştirmeni oldu. Ölümünden sonra bir gazetenin ona yakıştırdığı "kıyametçi Marksist" ismi sebepsiz değildi; Walter Benjamin'le ortaklığı kolayca kurulabilecek bir tarih algısına sahipti ve tıpkı onun "tarih meleşti" metaforuyla anlattığı gibi, tarihin henüz beklendiğine inanıyordu. Yıkımlardan oluşan bir zincir olarak tarih, sadece bir haksızlığın içinde oluşmuştu, geçmişle hesaplaşmadan, kurbanlarla dayanışmadan, "melek" taşlaşmış kanatlarını hareket ettiremeyecek, bekleyecekti. "Gelecek sevgisini ölü sevicilik" olarak görmesi bu yüzdendi, "ölülerle diyalogu" estetik programının asal parçası haline getirmesi de.

* Bakışsız Bir Kedi Kara: Ece Ayhan'a selam olsun.

Heiner Müller oyun yazmaya başladığında Doğu Almanya sosyalizmin inşasına çalışıyordu; bu dönemde yazdığı ve “Üretim Oyunları” olarak nitelenen metinleri, daha çok ülkenin yeniden yapılanma sorunları üzerineydi ve Brecht tiyatrosunun etkisi daha belirgindi. Brecht, Heiner Müller için önemli bir kaynaktı, onun tiyatroya bakışını önemsemi, malzemelerini yeniden kullandı ve pek çok metninde onu alıntıladı. Brecht’in radikal olumsuzlama işlemini önemli bir miras olarak devraldı ve Brecht’i eleştirmeden kullanmanın, onun amaçlarına aykırı bir şey olduğunu erken kavradı. *Üretim Oyunları*’nda işçilerin, köylülerin geçiş döneminde yaşadıkları sorunlar üzerinden “henüz başlamayan tarih” izleğini yansıttı. 1963 yılında yazdığı *Der Bau* (Yapı) oyununda Barka şöyle diyordu: “Ben buz çağı ile komün arasında bir dubayım.” Kapitalizmin (buz çağı) bütün olumsuzlukları aşılammıştı, değişim için sabırsızlanan bilince sunulan tek seçenek beklemektir. Bu dönemde Müller’in oyunları yasaklandı, eleştirilerinden dolayı sansüre uğradı ama o yazmayı sürdürdü. *Üretim Oyunları*’ndan sonra, yine Brecht’in izinden giderek *Lehrstücke*, yani *Öğreti Oyunları*’nı yazdı. Müller, *Öğreti Oyunları*’nda, kötülüğün ~~tekrarı~~ olarak kavradığı insanlık tarihini, antik malzemeyi kullanarak, mitsel zamanlarla birleştirdi. Orada da pragmatist amaçlar uğruna bireyin feda edilmesini gördü, Adorno ve Horkheimer’in *Aydınlanmanın Diyalektiği*’nde dile getirdiği gibi, Odysseus’u burjuva bireyin temsilcisi olarak biçimledi. Bencil, amacı için her türlü aracı meşru gören Odysseus üzerinden pragmatist politikaların tümünü olumsuzladı. *Mauser* (Mavzer) metnini ise Brecht’in ünlü *Önlem* oyununa bir cevap olarak yazdı. Brecht, *Önlem*’de devrimci şiddetin “daha masumane” bir biçimini tartışmaya açmıştı, harekete zarar veren yoldaşın, ortak iyi uğruna yok edilmesi sorununu. Müller ise devrimci şiddetin giderek anlamını yitirmiş boş bir şiddete nasıl dönüşebileceğini gösterdi, en önemlisi de iyi bir amaç için kötü araçların kullanılmasını yargılıyordu, çünkü şiddet sadece şiddeti besliyordu. 1960’lı yılların sonunda Müller, avangard deneyler olarak adlandırılan yeni bir yazma pratiğine geçti, metinlerinde başından beri kullandığı fragman, montaj, alıntı iyice yoğunlaştı ve tarihsel-toplumsal eleştirileri daha karanlık, keskin bir boyut kazandı.

“Yalnızca korku öğreticidir”, insanlık tarihinin ürettiği akıl almaz dehşeti sahnede giderek daha fazla görünür kılmayı seçtiğinde Müller de alıntılanmış Brecht’in bu sözünü. Gerçekten hiç ümit yok mudur, bir yerlere gizlenmiş bir iyilik, doğuştan ya da tesadüfi, merhamet yok mudur hiç insanların birbirine göstereceği, ya da bir teselli jesti? Müller, dolaylı olarak, kalmadığını söyler, hepsini barbarlıkla buz çağı bitirmiştir. Karanlık oyunları, kendi kıyametini hazırlayan insanlıktan kanlı tablolar sunar: Devrim (hem burjuva hem sosyalist) çocuklarını yer, kardeşler birbirini öldürür, siyaset, kurbanların üzerine oynanan bir bahis oyunudur. “Mutsuzluk meleşti” tarihi beklerken, gelecek uğruna katledilen ölümler de intikam anını bekler. “Sahne bir bellek laboratuvarıdır”, ölümlerle diyalogu mümkün kılan bir mekândır. Heiner Müller bir kısa devre dramaturjisiyle çağrışımları, alıntılarını birbiriyle çarpıştırırken, seyirci bu çarpışma sırasında sahneden geçen elektrik akımını hisseder, bu akım sırasındaki kıvılcımlar ise onun görüntüleridir. Giderek nedensel bir bağın işletildiği klasik yolu tümüyle terk eder; bir sessizliğe çalıştıkça sayfaları kısaltır ve gerçeküstü kolajlara benzetilen bir forma ulaşır, akılcı süreçlere yaslanan anlamak “illetinden” Artaudcu bir jestle kurtulmaya çalışır. Esas olan bedenle algılamaktır, anlamak değil; anlam, tıpkı bir kâğıda yazılıp bir şişeye yerleştirilerek denize bırakılmış bir ileti gibidir. Bir gün sahibine mutlaka ulaşır.

Avrupa’nın sömürgeci ruhu, uygarlığının başlangıç noktası olarak gördüğü Antik Yunan’da başlamış, Aydınlanma düşüncesiyle de doruğuna ulaşmıştır. Heiner Müller Medea’yı yeniden yazdığında onu Avrupa düşüncesinin/Yunan uygarlığının karşısındaki bir öteki olarak konumlandırır ve Medea’nın şimdiki zamanda Almanya’daki bir Türk kadınıyla karşılaştırılabileceğini söyler. Radikal bir Avrupa eleştirisi sunmuştur Müller, beyaz, erkek ve kibirli bu tarihten kurtulmak ancak bu tarihi reddetmekle mümkündür. Aklın araçsallaşması sosyalizmde de sürmüştür ve beyaz Avrupa’nın kendi imgesinden ürettiği hiçbir devrim kurtuluş olmayacaktır. Heiner Müller’in Almanya’nın tarihine, sosyalizmin tarihine ve evrensel tarihe bakışındaki karamsarlıkla, parçalanmış imgeleri birbirine iliştiren yazma tutumu iç içedir. Metinle-

rindeki alıntılar montajı sadece biçimsel bir deneme olarak görülemez, çok derinden kavranmış bir parçalanmanın, “bilinçle olgusal gerçekliğin arasındaki çatlağın” zorunlu kıldığı bir tekniktir. Metinlerinin üstüne düşen karanlık ise tarihin gölgesidir, tarih tarafından sakatlanmış bedenlerin yarım görüntüsü, akıcı bir konuşmanın imkânsız olduğunu gösteren “dil uçurumları”, hepsi bir teknikten daha fazlasıdır, bakışın nesnesiyle kurduğu ilişkidir, kendi bağlamlarından tümüyle çıkmış bir dünyanın acılı deneyimidir. Tıpkı Benjamin’in Barok alegoricisi gibi, yazar kendi bağlamlarından çıkmış, bir bütünlük oluşturmeyen anlamların taşlaşmış cesetlerini birbirine eklemektedir.

Bu kitapta yer alan ilk oyunlar, *Philoktetes*, *Horatialis* ve *Mavzer* Müller’in yukarıda sözü edilen *LehrstücklÖğreti Oyunları*’ndandır. *Philoktetes*, ihanetin ve pragmatizmin, *Horatialis* ise kardeş katlinin “antik” örnekleridir. *Mavzer*, daha önce de söylendiği gibi, bir ölüm makinesine dönüşmüş devrimci üzerinden, devrimci şiddetin meşruiyetini sorgulamaktadır.

Germania Berlin’de Ölüm, Almanya tarihinden çeşitli tablolar sunar, bütün tablolarda ortak olan şiddet, sinizm ve ihanettir. Heiner Müller Almanya’nın tarihine karanlık bakışını *Savaş* oyununda da sürdürür ve Alman tarihini bir karabasandan fırlamış dehşet imgeleriyle özetler. Bu oyunlarda yapısal parçalanmanın bütün unsurları vardır.

Hamlet Makinesi Heiner Müller’in en ünlü oyunudur. Burada ünlü Hamlet imgesi aracılığıyla Avrupa tarihini ve sosyalizmin tarihini bir başarısızlık olarak bir araya getirir. Hamlet figürünün bütün yazınsal yorumları alıntılanmış, babasının mirası yüzünden harekete geçemeyen Prens ile Marksist entelektüel birleştirilmiş ve ‘baba’nın hayaleti ile komünizmin hayaleti iç içe geçirilmiştir. Metin radikal bir montaj olarak nitelenir, alıntılanan sadece Shakespeare’nin oyunu değildir, pek çok şair, yazar ve siyasetçi alıntılanır. Tanınabilir alıntılar dışında, gizli alıntılar ve çağrışımlar tekniğiyle oluşturulan metin bir anlamda “özgün söz” sahipliğinin tarihsel suçlara ortak olmakla aynı şey olacağı konusunda bir yoruma da olanak tanır. Kimlikler kararsızlaştırılır, konuşma kimlikten koparılır ve parçalanma bütün düzlemleriyle gerçekleştirilmiş olur.

Görev, Fransız devrimi sırasında Jamaika'ya devrim götürün misyonerler üzerinden “beyaz devrimin kanlı oyununun” bitişini gösterir. Oyunun girişinde, aldıkları görevi yerine getirmek için maskelerini takan devrimciler aracılığıyla Brecht'in *Önlem* oyununa gönderme yapılarak burjuva devrimi ile sosyalist devrim arasında ilişki kurulur. *Önlem*'de Çin'e devrim için gönderilen yoldaşlar tanınmamak için sınırda maskelerini takmışlardı, onlar SSCB'den geliyorlardı, Müller'in oyununda ise Fransa tarafından görevlendirilmişlerdir. Bir mektupla başlayan metnin ilk mekânı Fransa'dır, Mutsuzluk meleşinin/Kadının sesiyle aslında bitmiş olaylar geriye sarar ve Jamaika'ya geçilir, sonra oyun kopar ve tümüyle bağımsız bir monologla zaman ve mekân değişir. Konuşucusunun belirsiz olduğu bir ses aracılığıyla, yenilgi sonrası Fransa'da başlayan oyun, Jamaika'daki devrim “oyunundan.” Peru'ya, belirsiz bir zamana geçiş yapar. Geçiş bir sanayi toplumuna ait işaretlerden, bir kır manzarasına yapılır. Araç ise bir asansördür. Metin hem yapısal hem de zamansal olarak süreksizleştirilmiş, aciliyetlere ve gerekliliklere bağlanan bir tarih algısından, zaman algısının iptal edildiği bir uzama iniş yapılmıştır. Dramaturjik açıdan gerçekten eşsiz olan bu biçimleme, burjuva devrimiyle sosyalist devrimi birleştirdiği gibi, bu devrimlerin yaslandığı hız ve zaman ilkesini de mekânı öne çıkararak olumsuzlayacaktır. Olumsuzlanan, Avrupa'nın Üçüncü Dünya'ya devrim götürme fikridir aynı zamanda.

Kuartet metni de benzer bir yazma stratejisiyle farklı zamanları birbiriyle ilişkilendirir, oyunun girişinde zaman - mekân şöyle açıklanır: *Fransız devrimi öncesinde bir salon/ Üçüncü Dünya savaşı sonrasında bir sığınak.* Müller'in metninin çıkış noktası Pierre Choderlos de Laclos'un *Tehlikeli İlişkiler* romanıdır. Valmont ve Merteuil adlı iki aristokrat, baştan çıkarma konusunda birbirleriyle yarışır. Temelinde birbirlerine karşı hissettikleri gizli duyguların bulunduğu bu yarışma, masumların hayatını mahvetmelerine ve oyunun giderek şiddetlenmesine yol açacaktır. Müller, iki figürü geçmiş oynadıkları, oynayarak hatırladıkları bir salonda karşı karşıya getirir. Bedensel hazzın başrolde olduğu bu hatıralar oyununda, Valmont, hem kendini hem de baştan çıkardığı namuslu kadın Madam Tourvel'i oynar. Merteuil ise hem

kendini hem de Valmont'u. Oyun tümüyle iki aristokratın beyhude erotik oyunlarından, oyun içinde oyundan oluşur; bu sırada dışarıda Paris Komünü'nün yaşandığına ilişkin bilgiler verilir. Onların zamanı tamamlanmak üzeredir, ayak takımı iktidara yürümektedir. Aristokrasinin sonunu getiren Fransız Devrimi bu bilgiyle metne dahil edilirken, oyun içinde oyun aracılığıyla da ikilinin geçmişte yaşadığı aşklarla burjuva oyunları ilişkilendirilerek, burjuva tiyatrosunun Maria Magdalena, Sara Sampson gibi erdemli oyun karakterleri hatırlatılarak ya da Schiller'in *Hile ve Sevgisi*'ne gönderme yapılarak burjuvazinin sonu da dolaylı bir biçimde gösterilir. Oyun yapısal olarak gerçekten çetrefildir, aristokrasinin sonu ile burjuvazinin sonu aristokratların oynadığı "oyun içinde oyun" ile birleştirilir. Valmont ve Merteuil'in tiyatro metaforu ile gönderme yaptıkları sınıf, onların iktidarını ellerinden alacak sınıftır. Böylece metnin girişindeki zaman ve mekân açıklaması bir anlama kavuşur.

Resim Tasviri'nde ise artık rol bile ortadan kalkacaktır. Kime ait olduğu bilinmeyen, bedeninden koparılmış bir ses önce bir resmi tasvir eder, sonra da bu resimdeki görüntüleri yorumlamaya başlar. Resim ve yazı ilişkisini yeniden üreten metinde, tasvircinin bakışı ve bakma biçimi konuşulmuştur. Gördüğünü bir şeye benzetmeye çalışan tasvirci, kendinden emin bir anlatıcının konumuna sahip değildir, *gibi, sanki, belki*'lerle gördüklerini belirsizleştirir, tanımlanan nesneleri ise güvensiz bir konuma yerleştirir. Tasvir tamamlandığında bir evi, evin önünde bir adamı ve bahçede kolu kırık bir kadını ve bahçedeki ağacın üzerinde tehditkâr biçimde bakan bir kuşu ve diğer ayrıntıları kullanarak yoruma geçer tasvirci. Metnin sonunda alıntılanan ya da çağrışım yaptırılan yapıtların bir listesi yer alır. Euripides'in *Alkestis*'i, Hitchcock'un "Kuşlar" filmi, Odysseus'un Hades yolculuğunu anlatan "11. Şarkı"sı, Shakespeare'in *Fırtına*'sı ve bir No oyunu olan *Kumasaka*. Tasvirci yoruma geçtiğinde bize bir şiddet tablosu sunar, kadının kurbanı olduğu bu şiddeti erkeğe bağlar, sonra da kadını geri dönen bir ölü imgesiyle birleştirerek –ölen ve dirilen Alkestis göndermesini mümkün kılarak– şiddete mitik bir zemin hazırlar. Ancak mitosta kocasının yerine ölüme giden "kutsal" kadın tanrıların yardımıyla

geri dönmüştü, Alkestis üzerinden, kadın üzerinden kurbanlık tarihini eleştiren metinde, kadının geri dönüşü ölümlerin intikam için dönüşüdür.

Giderek her şey birbirine geçer, tasvirici, tarihin/tablonun içerdiği şiddetle, bu şiddeti gösteren arasındaki ilişkiyi de belirsizleştirerek, yazmayı/göstermeyi de bir cinayet ortaklığı olarak yorumlar. Anlatılanlarla anlatan karışmış, yazar/tasvirici tablonun içinde parçalanmıştır. Heiner Müller klasik anlamda bir hikâye anlatmaktan çoktan vazgeçmişti, ancak *Resim Tasviri* tiyatro metinleri içinde en sınırdadır. Metin sahneye direnir, sadece “çoktan ölmüş bir dramatik yapının anısının patlaması” işitilir.

Heiner Müller’in oyunlarından bir seçki yapılan bu ilk kitapta, kronolojik bir sıra izlenmedi. Onun tiyatroya bakışı hakkında genel bir izlenim oluşturacağı düşünülen metinler seçildi. Oyunları Türkçeye Zehra Aksu Yılmazzer çevirdi ve yaptığı iş gerçekten hiç kolay değildi. Herhangi bir edebi metnin başka bir dile aktarılmasındaki güçlüğü ötesindeki bir güçlükle uğraştı; dili bir iletişim aracı olmaktan çıkaran, onu imkânlarıyla değil, imkânsızlıklarıyla kavrayan, kendi diliyle âdeta bir yabancı gibi ilişki kuran, onu merkezsizleştiren, ufalayan ve bu yolla yeni anlamlar yaratmaya çalışan bir yazarın dilini aktarmaya çalıştı. Bizim bu kitabı hazırlarken duyduğumuz heyecanı umarım okurken siz de duyarsınız.

Süreyya Karacabey

PHİLOKTETES

GİRİŞ

Philoktetes oyuncusu, palyaço maskesiyle.

Bayanlar baylar, günümüz döneminde

Götürüyor oyunumuz sizleri geçmişe

Henüz insan insanın can düşmanıyken

Savaşlar sıradan, yaşam bir tehlikeyken.

Ve baştan itiraf edelim: bir felakettir

Burada gösterdiğimiz, etik bir tarafı yoktur

Yaşama dair bir şey öğrenemezsiniz bizden.

Vazgeçmek isteyen şimdi gidebilir.

Salonun kapıları hızla açılır.

Sizi uyardık.

Salonun kapıları kapanır. Palyaço maskesini çıkarır:

Kafası bir kurukafadır.

Kesinlikle eğlendirmeyecek sizi

Burada birbirimize yapacaklarımız şimdi.

Sahil.

Odysseus. Neoptolemos.

ODYSSEUS

Lemnos işte burası. Buraya, Akhilleus'un oğlu
Bırakıp gittim Melosluyu,
Philoktetes'i, görevdeyken yaralanmıştı,
İşimize yaramıyordu artık, irin akıyordu
Yarasından leş gibi kokarak, böğürtüsü
Uykuları bölüyordu ve çınılıyordu çığlığı
Kurban ritüelinin şartı sessizlikte.

Dağda meskeni, mezarı olmamıştır umarım,
Bir çukur, suyun kayaya oyduğu
Uzun uğraşlarla, henüz balıklar yaşarken
Şimdi kuru tabanlarla yürüdüğümüz yerde.
Önünde bir kaynak. On yılda kaynak
Kurumamışsa eğer. Yerini bul bana. Sonra da
Planımı dinle ve yapman gerekenleri.

NEOPTOLEMOS

Planın işe yaramayacak.

ODYSSEUS

Boş mu?

NEOPTOLEMOS

Yerde bir yaprak yığını.

Kaba ağaçtan bir su kabı. Çakmak taşları.
Paçavralar, kuruması için rüzgâra asılmış
Kara kanlı.

ODYSSEUS

Hâlâ o yara.

Eski hasarla fazla uzağa gidemez
Yiyecek arıyordur ya da acıyı hafifletecek otları.

Bize saldırmamasını sağla, öyle ya
Herkesten çok beni öldürmek ister.

NEOPTOLEMOS

Haklı da. Sendin onu kesip atan demir.

ODYSSEUS

Sen de onu yeniden yakalayacağım ağ ol.

NEOPTOLEMOS

Sözlerin tuzak kokuyor. Benden istediğin ne?

ODYSSEUS

Davamızda kendini sakınmaman.

NEOPTOLEMOS

Hayatta kalmak için yaşamıyorum ben.

ODYSSEUS

Senin için hayattan daha önemli bu.

Tatlı sözlerle elinden al yayını, oklarla

Geri tıkar lafımı ağzıma yoksa

Onun felaketinde senin bir payın yoktu

Gemilerimizde senin yüzünü görmedi

Kolayca yakalarsın onu yalanlarla

Kolayca sürüklersiz silahsız adamı gemiye.

NEOPTOLEMOS

Yalancı değil, yardımcı olarak buradayım.

ODYSSEUS

Ama burada yalan söyleyen bir yardımcı lazım.

NEOPTOLEMOS

Belki gerçekler daha çok işe yarar.

ODYSSEUS

Bizim gerçeğimiz ona sökmez.

NEOPTOLEMOS

İki kişiye karşı ne yapabilir ki tek ayakla?

ODYSSEUS

Yayı olduğu sürece çok şey.

NEOPTOLEMOS

Oklarına oklarımızla karşılık verelim.

ODYSSEUS

Ölü kumandanın peşinden kim gider ki savaşa?

NEOPTOLEMOS

Yayımıza gerili oku görürse belki

Tutar sadağında okunu.

ODYSSEUS

Kendi yaşamından daha önemli

Ölümümüz onun için, ve hiçbir yaşam yok ki

Lemnos'ta, ihtiyacı olmasın Troya'daki savaşın.

ODYSSEUS *mızrağını alır.*

İstedğin yerde cesurluk tasla ama burada aklın lazım bana

Öldükten sonra kurnazlığının bir faydası yok

Bunu öğren benden, okuyla o sana öğretmeden.

Son gidişin olurdu, budala, izin verseydim gitmene.

NEOPTOLEMOS

Bırak gideyim, seni de korkunla bırakayım.

ODYSSEUS

Bir adım daha atarsan, çivilerim seni

Kendi mızrağıyla bu adaya.

Herakles de görünmez sana, ona görüldüğü gibi

Soyulan tanrı onu dağına fırlatıp atmıştı

Ebediyen eşlik etsin diye kuşlarına

Yerine yenisi büyüyen etlerden değil seninki

Akbabalar bütün bütün toplar taşlardan seni.

NEOPTOLEMOS

Silahsız birine karşı çok cesurluk taslıyorsun.

ODYSSEUS

Silahsız birinin neler yapabileceğini gösteririm sana.

NEOPTOLEMOS

Benim mızrağımla. İlk kez görüyor da değilim

Benimkini ellerinde, pek hünerli

Hırsızlıkta ellerin, özellikle de bana karşı

Hakkın değil taşımak babamın taşıdığını

Henüz onları kullanacak elleri varken

Can yakan demiri, izlerle kaplı öküz derisini.

Ver bana mızraklarımdan birini

Göstereyim sana mızrakla neler yapabileceğimi.

ODYSSEUS

Başka zaman başka bir yerde gösterirsin.

Hem mızrağını kıpkırmızı görmüşlüğü var

Savaş sanatından kuşkulaniyor değilim.

Canlı olarak ihtiyacım var sana ve senin de bana şimdilik.

Bin mızrağın becerisine sahip mızrağım

Doğuştan tesadüfle seninki de öyle

Ve binlerce mızrak ya bizim olacak

Ya da kaybedilecek başarısız olursan.

Bu yüzden Troya'ya sürükledim seni

Skyros'tan, yaşamın tadına varmadan sen

Babanın bizim için fazlaca erken ölümünden sonra

Adamları savaşmayı reddedip de

Babanın tepesinde onun şaraplarını zıkkımlanır

Karılarını paylaşırken, ki uzun süre yoksun kalmışlardı

Kadından ve şaraptan, savaşırken

Babanın şöhretini ve ganimetini artırmak için.

Kim sapladı Hektor'u onun mızrağının ucuna?

Sana ihtiyacımız vardı adamlarını savaşa sokmak için

Şimdi nasıl ihtiyacımız varsa adamları için ona
Senin koluna değil, boğazlamak için fazla beceriksiz
Onun koluna değil, tek başına fazla işimize yaramaz
Zira insan kendi kanından birine daha çok boyun eğer
Yurdunun derisini giyen ayağın altına daha kolay girer.
Mirasını kendi şanım şöhretim için değil
Babanın cesedi uğruna verilen savaşta taşıyorum
Ölüler için ölerек en çok da aktı
Adamlarımın kanı, ve yaraları yanıyordu.
Artık yanmıyor ama, taşıdığımı gördüklerinden beri
Yaralarına karşılık senin demirini.
Basarsam ayağımı anakaraya o yanımda olmadan
Sırt döner adamları savaşımıza
Troyalı yıkayıp aklıyor kendini kanımızla
Besliyor yurdunun akbabalarını etimizle.
Hırsızlığı ve yalancılığı pek beceremezsin
Biliyorum. Tatlıdır ama, Akhilleus'un oğlu, zafer.
Bu nedenle bir gün boyunca, fazlasına gerek yok, kara çal
Diline, sonra istediğin gibi erdemle
Yaşa hayatını sürdüğü sürece.
Karanlığa gömüleceğiz hepimiz, reddedersen.
NEOPTOLEMOS
Çürük toprakta yetişmez ki iyi bir şey.
ODYSSEUS
Toprak başka, ağaç başka.
NEOPTOLEMOS
Ağaca köklerini sorar fırtına.
ODYSSEUS
Ormana sormaz ama.
NEOPTOLEMOS

Ateşin yalayıp yuttuğu.

ODYSSEUS

Ya da, toprağı tümüyle ters yüz eden selin.

Üçüncüden olur diğerrinin ölümü, dünyaya gelen ölür.

Gerisini konuşuruz Troya harabelerinde.

NEOPTOLEMOS

Dinlemez olaydım seni, dilim tutulsaydı keşke.

Söylememi istediğın yalanları sırala.

ODYSSEUS

İşte mızrağın. Her daim yalan söylemene gerek yok.

Neysen osun, Akhilleus'un oğlu, ki o birinci kılıçtı

Troya önlerinde, ta ki fazla cesur bedenine

Saplayana dek oku kadın hırsızı Paris.

Sonra yalan söyle: eve dönüyorsun, yelkenlerini dolduruyor

Bize karşı, özellikle de bana karşı nefretin.

Seni Troya'ya çağırdık şöhret kazanmaya

Babanın külü henüz soğumadan

Çünkü yıllardır süren kuşatma durmuştu

Onun birliklerinin çok derin yası yüzünden

Sen geldin ama lekelenmişti mirasın

Ağıtlar yakılan Akhilleus'un kalkanını, kılıcını, mızrağını

Hakkın olanı sana vermeyi reddediyorduk.

Bendim aklını çelen, yalanlar düzerek

Bendim silahları, mirasını senden çalan.

NEOPTOLEMOS

Sus artık, Troya'yı yeniden görmek istiyorsan.

ODYSSEUS

Kolunu çiz, ölüyorsan susamaktan

Ananın göğsünden emdiğin kana

Yoksa ittifakımızı hatırlatırım sana vura vura

Budala, babanın mızrağının tahta sapıyla.

NEOPTOLEMOS

Nefretim düşmana, görev bunu gerektiriyor
Troya'nın işi bitene dek. Kendi hakkım için daldırırım sonra
Mızrağımı başka kana. Vadeni şimdiden kısaltma
Beni öfkeden kudurtan laflarla.

ODYSSEUS

Öfkeni görevine sakla şimdi.
Canın istiyorsa çamura batır adımı
Beni incitmez, davamızda sana faydası olacaksa
Aklını çel onun saldırın için
Safça verecek ölümcül olanı, yayı
Sana, eğer inandırırsan onu
Kanıma onun gibi susadığına
Bunda yalan söylemen de gerekmediğinden
Seni seçtim planımda bana yardım etmen için
Çünkü inandırıcı olacak gerçeklerle yalan söylemek
Ve düşman sayesinde ağıma düşecek düşman.
Sen utançtan kızardığında, o öfkeden sanacak
Öfkedir belki de, kendin de bilemeyeceksin
Neyin kanını şakağına sıçrattığını
Yalan söylediğin için utançtan mı,
yoksa öfkeden mi yalan söylemediğin için
Ve daha inandırıcı gelecek ona gerçeğin
Yalan giderek koyu kırmızıya boyadıkça yüzünü.

NEOPTOLEMOS

Sen kendin hallet meseleni.

ODYSSEUS

Bu işte ilk sen değilsin
İstemediği şeyi yapan. Senden önce de biz yaptık.
Karı elbiseleri giyip saklanan babandı

Bendim onları üzerinden çıkaran maskesiyle
Tüccarın, dokuma ve cinayet aletleri satarak.
Her ikisini de sergiledim karıların önünde
Sarayda, içlerinden biri erkekti
Bakınca anlaşılmıyordu, ama anlaşıldı kim olduğu
Gereçlerden ürkmesinden, silahlara hevesinden.
Beni de böyle gafil avlamıştı hükümdarlar
Savaşlarına sokmak için: Deliyi oynadığımda
Tuz ekerek tarlaya, sabanın ardına geçip
Öküzlere kumandanım dediğimde
Ve yakınlarımı tanımadığımı öne sürdüğümde
Koparıp aldılar karımın göğsünden
Oğlumu ve attılar sabanın önüne
Hemen sarıldım koşuma, iki kere dört toynak
Zordu tutmak, bir kere harekete geçtiğinde
O aziz kanla sulanmadan toprak
Tuzla murdar ettiğim, kendimi korumak için.
Böylece foyam meydana çıktı, aklım başımdaydı
Ve görevden kaçmanın yolu yoktu artık.
Bu kadar yeter. Ne yapayım? Diz mi çökeyim?
Diz çöker.

NEOPTOLEMOS

Troyalı olsaydım, keyifli olurdu görevim.
Tozu öpmeye alışkın senin dizin
Babam seni böyle gördü ve de kumandanlarını
Böyle kısalmış bacakla önünde eğilirlerken
Durunca savaşınız onun dinmeyen öfkesi yüzünden
Zira onun ilk dövüşünde ortak olmuştunuz
Zaferine ve azaltmıştınız şanını şöhretini.

ODYSSEUS

Aslında onun bozulduğu, ganimeti paylaşmamızdı
Ve baban daha akıllıydı oğlundan
İyi biliyordu, bizim gözümüz tozlarda
Taşları saydığımızı, onun uğruna ölümümüzü
Eğer öfkeye bırakırsa kendini, demirini çiğne.
Uğruna diz çöktüğüm, senin yaşamın.

Ayağa kalkar.

Balığın geliyor, ağ. Adımları aksıyor hâlâ.
Bana bakma. Benimle görülürsen ölürsün
Kanıma susamışlığını dindiremeden.

NEOPTOLEMOS

İnsandan çok hayvana benziyor
Tepesinde akbabalardan bir kara bulut.

ODYSSEUS

Elinde tuttuğu sürece kork yayından.
Gelene dek bizimle, iplerle bağlı ya da kendi isteğiyle
Asklepios'un ayağını iyileştireceği Troya'ya
Yardım etsin diye iyileştirmemize daha büyük bir yarayı
Uzun zamandır iki halkın kanının aktığı
Leş kokulu bizi kurtarana dek savaşın leş kokusundan
Yayından ziyade kork ıstırabından.
Ancak yarasına karşı kör olursan iyileştirirsin
Ancak feryadına karşı sağır olursan dindirirsin.
Şimdi her şey sadece sana bağlı
Zira benim tek yapabileceğim dua etmek
Sana biraz daha akıl versin diye akıllı
Hermes, Athena da yardım etsin kazanmana
Tanrı'nın kafasından çıkardığı o tanrıça.
Çıkar. Philoktetes girer.

PHİLOKTETES

Ölü kumsalımda bir canlı.

Dimdik yürüyor, eskiden benim yürüdüğüm gibi

Başka topraklarda iki sağlam bacakla.

Kimsin sen, iki bacaklı? İnsan mı, hayvan mı, yoksa Yunanlı mı?

Yunanlıysan eğer sönecek hayatın.

Neoptolemos kaçır.

Ve bin bacağın olsa da kaçmak için

Benim okum daha hızlıdır senden.

Neoptolemos durur.

Yere at demirini.

Neoptolemos söyleneni yapar.

Hangi dilde, köpek, öğrendin yalan söylemeyi

Ulan, hangi dişi köpek doğurdu seni

Hangi iyi ya da kötü rüzgâr attı gemini

Taşlı kumsalıma, gemilerin kaçındığı

Taradığımdan beri denizi yaklaşan bir gemi görmek için

Yaşlandıkça gözlerim hiç şansım kalmadı

Kayamın üzerinde yapayalnız akbabalarım

Kanatlı bulut göz ile gök arasında

Sabırla bekleyen çürüyen bedenimi

Ya da bir gemiden artakalanları

Yüzerken koruyacak beni

Balıkların midesine girmekten ya da benden artakalanı.

Yunanlı giysisi giymişsin, giyerdim ben de.

Yunanlı kılığı içindeki bir Yunanlı olabilir.

Yoksa bir Yunanlı mı öldürdün, dostum?

Zira dostum derim sana, eğer senin elinden

Öldüyse bir Yunanlı ve nedenini de sormam

Yunanlı olması yeter, başka nedene gerek yok.

Bizzat beni de yollayacaksan gölgelere
Yunanlıyım, gerek yok başka nedene.
Ve ölüm dağıtacak kişi bizzat benim
Eğer giysinin söylediği gibi Yunanlıysan
Çünkü Yunanlılar attılar tuzun içindeki taş
Beni, görevde ağır yaralanmış birini
Böyle bir yarayla artık işe yaramayacak kişiyi
Yunanlılar bunu gördü de kılları bile kıpırdamadı.
Sürgün ikliminde giysilerden geriye bu kaldı
Yunanlıdan geriye kalanı görüyorsun gözlerinle
Mezarından beslenen bir ceset.
Mezarımda cesedimden fazlasına yer var.
Kim olduğunu anlamadan çıkaracağın son sestem
Okum sormadan sana söyle, Yunanlı mısın sen?
Suskunluğun öyle olduğunu söylüyor ve yayı geriyor.
Öl öyleyse ve besle akbabaları, benim besnemi
Ki gagaların etimin tadına dair olsun bir fikri.

NEOPTOLEMOS

Acı bir dille konuşuyorsun konukla
Yayını gererek acı bir yemeğe
Davet ediyorsun uzun bir gemi yolculuğundan çıkan aç insanı
Daracak bir konuk döşegi akbabaların karnı.
Bilseydim konuğun burada oklarla
Karşılandığını ve etiyle kuşların beslendiğini
Hiç görünmeden böyle bir ev sahibine çevirirdim
Pruvayı senden daha misafirperver tuzlu denize
Baş başa bırakırdım seni adanla, adanı seninle.

PHILOKTETES

Ses ki, ne severdim. Dil ki, yokluğunu çok çektim.
Dil ile çıktı ağızımdan ilk sözcük

Dil ile kamçıldım bin kürekçimi
Sürdüm bin mızrağı savaşa.
Onca zaman hem nefret ettim hem yokluğunu çektim. Çok fazla.
Onca zaman sadece kendi ağzımdan duydum
Ağrı dişlerimin arasından oyup çıkardığında çılgılığı.
Duygusuzca geri yansıttı çılgılığı kayalar
Sesimle birlikte kulağıma perde perde.
Yaşa öyleyse, bir sesin var çünkü.
Konuş, Yunanlı. Hakkımda en kötü şeyleri söyle, konuş
Düşmanlarım hakkında iyi şeyler. Ne istersen.
Yalan söyle, Yunanlı. Çok uzun zamandır duymadım yalan.
Gemin nerede? Yolculuk nereden? Nereye?
Hangi görevle? Görevin var mı?
Biliyor musun karşında neyin durduğunu, kendine yabancı
Tek ayağı üzerinde, tümünden çürük et diğeri?
Görmedim düşmanlarımla arasında seni
Hem böyle tüysüz halinle belli ki taşıyorsun silahlarını
Benim kapkara ayağımı sürüklediğim kadar uzun zamandır
Fakat biliyorum, dilleri maharetli
Gölgeyin gölgesine bile kara çalmakta
Doğmamışların ve de ölümlerin gözünde.
Söyle, hangi yalanları söylemeni istediler senden
Hangi kötülük için uzattın onlara elini
Vadem çok mu uzun geldi katillerime
Tazı mısın sen kanlı izini süren
İşini bitirmek için eziyet edilen av hayvanının
Gırtlığını yarmadan köpeklerin?
Gerçeği söyleyecek nefes bırakacağım sana.
Üç sözcük kadar sürsün hayatın. Söyle.

NEOPTOLEMOS

Yabancısın bana, başına gelen felaketten habersizim.
Vurursan beni yok yere akbabalara verirsin.

PHILOKTETES

Sus, Yunanlı, ben sesini kesmeden önce.
Bilmiyor olabilirsin fırtınanın seni nereye sürüklediğini.
Ama adayı biliyorsan beni de bilirsin herhalde.
Bir solukta söylenir bizim adlarımız
Ve her taşın haykıracak nefesi var bu adları
Tümüyle hükümdarıyım ben onların ve de kölesi
Onlara zincirliyorum parçalanamaz
Zinciriyle tuzlu denizin, masmavi çeviren etrafımızı
Beni, Philoktetes'i, ve Lemnos'u, adamı.

NEOPTOLEMOS

Lemnos'tan söz edildiğini duydum, ama senden asla.
Ve yalan söylemek âdetten değildir Skyros'ta.

PHILOKTETES

Fakat belki de sürü hırsız ve yalancı
Bir İthakalı babanın hayvanlarını çaldı
Konuk dölşeginde ağırılarak ananı
Tohumlarıyla hırsızlığının bedelini ödedi
Ve yalancının hasadı bir yalancı verdi
Skyros'ta: sen. Çek elini mızrağından.
Neysen nesin, bir yalancı, katil, hırsız
Gemin var, tek istediğim senden
Bir yer kürekçilerin sıralarında
Ya da sıraların altında. Hâlâ bir gemin var mı?
Ayaklarımın altından yabancı toprağı al, Yunanlı
Akbabalarımın gölgesini gözlerimden.
Yoksa fırtına gemini parçaladı da

Paylaşacak mıyım seninle kuşlarımı
Ve bitip tükenecek yemeğimiz
İki misli açlıkla, mezara bile girmeden
Ve mezarsız çürüyeceğiz aynı güneşin altında.
NEOPTOLEMOS

Akhilleus'un oğluyum ben, Neoptolomos adıml.
Emrindeyim fazlasıyla kırılmış onurumun
Ardımda Troya, Skyros'a, yurduma gidiyorum.
Düşmanıma sakla okunu, düşmanın ki
İtkaka'dan, köpeklere taç giydirilen yerden.
PHİLOKTETES

Deliliğe hoş geldin, Akhilleus'un oğlu.
Yunanlılara bir hizmette bulundun mu?
Onlar âdildir, bunun için cezalandırırlar seni.
Ancak bir Yunanlı budala olabilir
Bir Yunanlı için parmağını kıpırdatacak kadar.
Başka şeylerden söz et, bana zamanı söyle
Ne kadar sürdü Priamos'un şehri için verilen savaş, kimler
Altında mezbelenin, sevilenler ve nefret edilenlerden.
Zira ilk filuyla açılmıştım denize
Ve ilk savaştan önce yenildim
Burada yılları saymama yardım edecek ağaç yoktu
Güneş hep aynı daireyi çizdi
Ay hep aynı dönüşümle kendininkini
Daha uzak yıldızların seyri altında
Göz için hareketsiz, kapkara yörüngede.
Yoruldum binlerce kez saydıktan sonra
Güneşin doğuşunu ve batışını. Söyle, kaç yıldır
Savaşımda kendimin düşmanıydım.
O bana daha korkunç silahlarla saldırdı

Troya'nın demirle kaplı adamlarınıninkinden.
Ve ağrısı değildi benim için en korkuncu
Beni tozun içine yıkan hasta ayağımın.
Bana dehşet veren şuydu: düşmanımın yüzü yok.
Keşke bakabilseydim kendi gözlerime
Çivileyebilseydim oklarla güneşe
Rüzgârı, ki lekeliyor denizi, aynayı dalgalarla.
Akbabaların gözünde görebilirdim kendimi belki
Fakat ancak ok yeterince yaklaşıyor onları
Ama gözlerini de köreltmış oluyor bakışıma.
Ölmeden göremezdim yüzümü
O da en fazla bir anlığına.
Seve seve ölürdüm o an için
Uzun uzun bakabileyim diye kendime, seve seve can çekişirdim.
Beni gören son kişi ben olurdum o zaman
Konuklarımın açlığıyla yok olmadan önce.
Geriye kalan, bir özelliği olmayan kemikler
Değişken havalarda daha kolay toza dönüşür.
Onu da, yeterince hafif zaten, rüzgâr savurur ve hiçbir şey kalmaz
geriye.
İki gözün var, göster bana yüzümü.
Yüzümü alıyorsun benden gözlerinle.
Gözlerini çek üstümden, yalan söylüyorlar, Yunanlı.
Gözlerini çek üstümden, imgemi
Gözlerinden tırnaklarımla kazıyıp çıkarmadan.
Yoksa yalan mı söylüyor bakışım ve ben kendim
Yalnızca belleğiyim artık geçmişteki kendimin.
Nefesini tutuyorsun yanımda.
Biliyordum zaten: leş kokum gerçek.
Ölüleri söyle bana ve geçen zamanı söyle

Ben yara yüzünden ateşler içinde yatarken
Hızla uzaklaşan uğultuyla, yetişilemeyecek biçimde
Çekip giden filonun ardından baktığımdan beri, görülemezken
Artık kendim, artık çılgılığım duyulamazken
Kulağımdayken çoktan diğer uğultu
Rüzgârı biçen çifte kanatların hışırtısı
Görünmez izlerle doluyken geçit vermez mavi.
Cevap vermekte acele etme. Ha on yıl olmuş
Ha yüz yıl, hiçbir tanrı geri getiremez yılları
Tozu bedene dönüştüremez gözyaşları.
Hem hiçbirini yeterince seviyor değilim.
Gözümde sadece tek bir ceset için yaş var
Bir beden var ki üç başlı, altı dilli
İstemezdim ölmesini, budanmasını istemezdim
Demirle tesadüfçn, çünkü ben kendim
Bir kez daha öldüremez ölmüş olanı
Ne iki kez, ne bin kez, ne
Ömrü boyunca ne de ömrüm boyunca.
NEOPTOLEMOS
Şehir sapasağlam ayakta, savaş onuncu yılında
Kumandanlar yaşıyor, senin nefret ettiklerin ve benim
Benim düşmanım ve senin, İthakalı, yaşıyor
Öldü Akhilleus okuyla Paris'in, öldü
Onun cesedini savaş meydanından götüren Aias
Kendi elinden kendi kılıcıyla.
Kumandanlar bir ödül vaat etmişlerdi
Şehidin cesedini alıp getirene: zırhını
Kalkan, kılıç ve mızrağını, benim mülküm ve mirasımı
Umutları, ondan artakalanlar için verilecek savaşın
Nice zamandır açmaya uğraşılan deliği açmasıydı duvarda

Böylece ölüsü bile zafere ulaşmalarını sağlayacaktı.
Çılgılık çılgılığa toplanmıştı başına
Onun kılıcıyla dul kalan kadınlar, duvarın
Tam dibinde, taş ve tükürüklere hedef, yatıyordu yerde.
Aias onu oradan taşıdı, bedelini yaralarla ödedi
Ama İthakalı Odysseus topladı
Sağlam eliyle meyvesini başkasının yarasının
Kumandanlar ona bıraktı, ne kendilerine
Ne ona ait olanı, bir kadın kölenin memeleri için.
Aldatılan haykırdığında ihaneti
Ellerini, henüz boş, ve kızıl bedeli
Sergilediğinde dolandırıcıların çadırları önünde
Kendi çadırına götürdüğü alaydı sadece, hırsız
Dilbazlığıyla kafasını karıştırıp aldı hakkını elinden.
Aias, söndürmek için öfkesini, içti şarabı
Ve hayvan sürülerine saldırdı, şaraptan körleşerek, gece
Parçaladı, boğazladı, kesti ganimet hayvanlarını
Cinnetinde güya onu ve hükümdarları boğazlıyordu.
Sabahleyin kendini onların gözüyle gördü
Yüzü hayvan kanıyla boyalı, ellerinde hayvan eti
Ve dinmemişti başka kana susamışlığı.
Deniz kıyısına gitti, yanında yalnızca kızıl kılıcı
Etrafında her iki ordunun gürültülü kahkahaları
Gitti, yabancı kıyıya vuran dalgalarda yıkandı, yıkadı
Kılıcını da, yardımcısının kabzasını sapladı
Sıkıca sapladı yabancı toprağa, gitti
Sahili kendi kanıyla sulayarak
Kılıcının ince uzun yolundan karanlığa.
Bunlar oldu ve daha bir sürü şey, bilmeye değmez
Ben hâlâ Skyros'ta atları güderken.

Cephelerinde açılan gediği doldurmak için
Benimle, oraya yolladı kumandanlar İthakalıyı.
Rica minnet ve tatlı dille kandırdı beni
Ele geçirdi ölü babamın kalkanını, kılıcını, mızrağını, mirasını
Saklayarak, hırsızlığını, benden gasp ettiklerini
Beni ağına düşürene dek, karşımda sapasağlam
Troya, ardımda uçsuz bucaksız deniz
Ve biliyordum, onlar da farkındaydı: eğer ben
Kılıcı elime alırsam kendi davam için, dönüşmeden
Adımlarımız altında düşman taşlar toza
Ayakta kalır Troya ve silkip atar şehirlerimizi.
Kırık kalbimi askıya almak çok zordu zaten
Cepheyi terk ettim, daha fazla katlanamadım
Omuz emuza savaşa gitmeye
Onunla, ölünün yumruğundan mızrağı kırıp alanla
Sırtından kılıcı, göğsünden kalkanı çekip çıkarana
Henüz bir bedeni varken beni dölleyen tozun
Senin gibi benim de ümidim, düşmanın düşmanı bana bırakması.

PHİLOKTETES

Senin nefretin benim düşmanıma, benim nefretim seninkine
Ve bir zamanlar sevdiklerimiz şimdi tozun altında.
Hadi sahile gidelim, senin bir gemin var.
Beni Melos'a götür. Bekleyelim, sen
Kendi sahilinde, ben benimkinde, denize
Sorarak can gelmiş gözlerle her gün
Düşmanımızı. Çarşaf gibi olsun deniz ona, mutlu
Geçsin yolculuğu, düşün çifte kucağa.
Haykırır.

Senin kılıcın var, ayağımı kes at, yavrum.
Ağrım başladı yine, iri pençeli kuş

Dairelerini çiziyor etimin içinde
Benim uykusu hafif konuğum kalktı, ev sahibini
Eğlendirmek için kendi çılgılığıyla.
Ayağımı kes at, ulan, senin kılıcın var.
Kim koydu o taşı göğsüne.
Kılıcını ver bana, ayak bana
Elimi bıraktığı sürece onu kılıçla kesip atayım.

NEOPTOLEMOS

Omzuma yaslan, ver yayını
Bana, yaralı ayağının üstüne basana dek.
Okları da ver, yaralamasınlar seni
Ağrın seni iki büklüm kıvrandırırken.

PHILOKTETES

Çek ellerini yayımdan, Yunanlı.
Ayak beni tekrar taşıyana dek Melos'tan bahset
Bana göre tüm adalar içinde en güzeli.
Ne çok oldu görmeyeli yeşil ormanları
Oyununu kestiğimiz kara gemilerimiz için.
Ne çok lanetledim bu işi başlatan kişiyi
Ve ilk adımı atanı, ayağına geçirerek gemileri
Yaban ellerin mucidi, şimdiyse eve dönüşün
Bunun için övülmeli, daha fazla.
Ne çok zamandır kendimin hem erkeği hem kadınıydım
Kararsız kaldım cinsiyetimde, diğer yarada
Ve çıkış yoktu bedenimin tutsaklığından
Kuşlar çiftleşirken köpükleri üzerinde
Tuzlu denizin, hep bir başka dalga
Kucaklayan kırmızı taşı, sert yatağımı.
Beni Melos'a götür, taşımama yardım et ayağımı
Beni taşımak istemiyor bu sevgili yolda.

Ver elini bana yayım için de
Yeniden sıkıca kavrayana dek elim.
Yayım ki açlığıma kanat taktı, daha hızlıydı
Kanatlardan ve otlak olarak dişlerime
Gökyüzünü verdi, bulutları da elime.
Senden önce kimseye vermedim yayımı
Herakles onu bana verdiğiinden beri
Karşılığında son hizmetin, oğlunun ondan esirgediği
Yanarken karısının ısırgan gömleği içinde:
Soktum meşaleyi odun yığınınına
Aldım, artık görmek istemediği yeri ve göğü
Karısını, çocuklarını ve ateşler içindeki bedenini
Gözlerinden dizginsiz alevlerle.
Ama bu ancak kendi ölümümü uzatmaya yetti
Sen gelip beni döndürene dek yıllarca süren ölümden
Yaşama, ki yaşam ölümü bilmez sondan önce.
NEOPTOLEMOS yayı alır.
Ah, görmez olaydım Lemnos'u, Troya'yı.
Ah, bir adım gitmez olaydım
O yolda, beni kendi parçalarımaya ayıran,
Demir gibi, hatta daha korkunç yaralayan
Demirden ve yaraları saramayacak asla zaman.
Çok sürmeyecek benim yolumu sevmen.
PHILOKTETES
Bir sürü sözle bir söz söylüyorsun bana.
İkinci defa akbabalara vermek istiyorsun
Beni, çünkü tüylerini ürpertiyor leş kokusu
Beni ilk kez akbabalara bıraktıran yaranın.
Yayımı geri ver bana ve git.
Maruz bırakma gemini bu nahoş yüke

Kulağını ağrımın acı böğürtüsüne.
Unutmak istiyorum seni gördüğümü.
Bir gölgenin gölgesi geçti yanımdan
Bir serap, güneşin uydurduğu
Öğlen cimasında taşın üstüne
Ya da kıyıya vuran dalgalar konuştu benimle
İnsan sesiyle, ya da kustu
Bir akbaba Troya önlerinde yediği bir Yunanlının
Sesini ve ses konuşuyordu hâlâ.
Yayı ver, ses, zaman sana yetişmeden önce.
Sizden on yıl uzakta sizin okulunuzda
Öğrendim ben. Çıraklık çok kısa sürdü
Beni akbabalarımınla yalnız bırak yine.

NEOPTOLEMOS

Artık yalan söylemek istemiyorum. Gerçeği dinle.
Adamların olmadan ele geçiremeyiz şehri
Troya'yı, ve sadece senin sözünle kalır adamların
Savaşımızda, seni Troya'ya götürmek için
Uzun sürmüş acılardan daha uzun sürecek şöhrete
Gemimle biçtim denizi, istemeden aldattım
Çok aldatılan seni, ki çok aldatıldım ben de
Fakat başka yolu yoktu, yalan mecburiydi.
Tüm gerçeği dinle şimdi, Lemnos'taki adam
İstemeyerek saklamıştım gerçeği kendime:
Odysseus bekliyor kıyıda, senin düşmanım ve de benim
Zira bu konuda yalan söylemedim: düşerse Troya ölecek o da
Benim elimden, bizim elimizden, eğer istersen.
Savaşla birlikte onun da sonunun gelmesini hızlandırırısın
Bizimle gelirsen, savaşın koluna ihtiyacı var
Ve binlerce kol gücündeki sesine

Hasta ayağı Asklepios iyileştirecek Troya’da
Gel hadi, yayın yakıyor elimi
Güçsüzlüğünden fazlasıyla kurnazca ele geçirildi.
PHİLOKTETES

Yanaklarını kızartan utanç ını, muzaffer?
Yaptığın işten utanmana gerek yok
Akıllıca örülmüştü ağ, daha iyisini görmedim
Ve göreve nasıl da koştı yem.
Aldatmada usta hocan, daha önce de seni
Aldatan, sana hırsızlığı öğreten hırsız
Benim-ve-senin-düşmanın övgüde kusur ctmeyecek.
Daha ne istiyorsun, elinde işte hayatım
Beni doyuran silahım, zaferin tam
Koy ayağını ensemın üzerine, muzaffer
Öğret mağluba, daha önce öğrendiklerini
Ondan önce mağlup edildiğinde, öğret bana tadını
Tatmayı teslimiyetin, teslim olup boyun eğen
Öğret dilime onun tükürüğünü içmeyi
Öğret karnıma onun önündeki toprakta sürünmeyi
O ki, arkasında bir ordu, ayağının altına almıştı beni
Boynumu yere büküğünde yaranın ateşi.
Düşmanlarımanın düşmanı, öğret bana sevinçlerini.
Ey, tekmelenmenin hazzı. Bir tekme daha.
Ey, onun ayağının altında bir toz zerresi olmanın şehveti
Benden önce de benim gibileri toza atan ayağın.
Köpek yürekli yalancı, ağzı boklu köpek
Domuz ahırında döllenmiş bir satir tarafından
Çiftleşmekte erkek domuzla yarışan
Bir ahır hizmetçisi doğurmuş bok yığnında
Şarap kokan bir kral yerden toplamış

Üzerine kusup yerden toplamış
Domuz pisliğiyle taçlandırıp safrayla yıkamış.
Çek yüzünü gözümün önünden, al
Kulaklarımdan ağzına gerisin geri
Yalanlarını, inanmıştım onlara, çünkü
Ses tatlı tatlı yükseliyordu yalan batağından.
Denize tükür dilini, zıkkımlanıp öğrenir
Balıklar da yalan söylemeyi, nefesini verme
Soluduğum havaya, leş gibi kokutmasın
Benimkini de, kendi pisliğinde boğul.
Ey deniz. Ey gök. Ey kör taş.
Kendi ayağımdan zincirlenerek yere
Kendi budalalığım yüzünden silahsız kaldım
Sağlam bacaklar üzerinde bir ok gibi güneşe karşı
Dikiliyor önümde zevkle ayaklarımın altına alacağım
Akıllıca, akbabalar arasından tercih etmek
Daha önce akbabaların önüne attığını
Yeni görevde çok önce gözden çıkarılan hizmetkârı
Bekleyin bakalım, yemi ona balığını getirecek mi
Akbabalara layık görülen o leş kokulu
Akbabalara çok görülüyor şimdi, çünkü lazım
Akbabalara karşı, leş koksa da hâlâ
Çok iyi kokuyor o diğerine, henüz pis
Kokmayan ete, ama onsuz fazla sürmez bu da.
Hiçbir leş pis kokmaz insana
Burnunun artık dayanamadığı kendi leşi kadar.
Bana bir iyilik daha yap, Akhilleus'un oğlu
Bunda da yalan söylemediysen, onun bunun çocuğu
Bana yaptığın bütün iyiliklerin yanı sıra.
Yayı aldın, aldın okları, al

Bir oka sadak yap göğsümü.
Ödünç ver bana ganimetinden bir parça
Soygunundan küçük bir parça soyulana
Kısa bir an, demirin katedeceği yol
Uzunluğunda tenimden yüreğime
Sonra ölü göğüsten geri al onu
Alçaklığının suskun şahidinden
Ve söyle Yunanlılara, dostlarına, o
İthakalıya hepsinden önce, kalbine o kadar yakın
Hiç kimsenin olmadığı kadar, mirasını elinden alan
Söyle tohumuna da, savaş onu sana
Bırakırsa ve barış yetecekse tohumunu serpmeye
Philoktetes'in, o Meloslu budalanın, öldüğünü
Budalıların en budalası, inanmıştı bir Yunanlıya
Öldü, kendi okunun sadağı oldu, ok çıkmıştı
Kendi yayından, yayı gerinişti
Onun isteğiyle ondan sonraki ilk budala
Lemnos'taki, budalalığı yüzünden düştüğü
Adasına budalaların ve akbabaların, kırmızı taşın
Üzerinde budalalar akbabaları yer ve
Yenilirler kendi yemekleri tarafından.
Ve sakın gömmeyin bedenimi
Yabancı ya da yerli toprağa
Ki karışmasın tozum sizin tozuza
Aşağıdaki taş nehri sürüklerken beni.
Ve sakın yakmayın beni ve serpmeyin
Görünürdeki boşluğa küllerimi
Ki karışmasın sizin küllerinizle benimki
Tesadüfen rüzgârda. Ve bırakmayın yerde beni
Akbabalara, çok fazla ölü var

Akbabaların içinde. Ve vermeyin beni balıklara da
Kim bilir, bedenim size de liman olur da
Eğlencelik olmaz denizin dibindeki tuza
Belki tuz sizinle de eğler kendini
Yakında, etinize hiç durmadan işler
Uzun uzadıya ve kemiklerinize
Ta ki siz benzeyene dek tuza ve tuz olmuş bana
Sizden az farkla önce ve tuz kaldığı sürece
Aynı, biz de aynısı oluruz birbirimizin.
Kratere taşıyın beni, güneşten dumanın yükseldiği
Yere, yanar güneş ayaklarımızın altında
Doğmadan ve batmadan
Ve bırakın kendi ağırlığımla düşeyim
Tek ayakla daha hızlı kırkayaktan
Yükselen dumanlar arasından kor ateşe.
Son sözümü söyledim, oku sapla bana.
NEOPTOLEMOS

Keşke başka yolu olsaydı bitirmenin savaşı
Düşmanlarımızın düşmanlar üzerindeki zaferi dışında
Başka yolu olsaydı şan ve şöhretin senin ve benim için
Bu ayıbın tuzağında gittiğim yolun dışında
Kıyıya gidiyorum şimdi, yalanla kazanılmış zaferi bildirmeye
Şakaklar utançtan kıpkırmızı ve teslim etmeye
Kara ellerime yalanla yakalanmış avı
Benim ve senin düşmanına, onunla geri gelip sonra
Bağlayacağım ve gemiye taşıyacağım seni
Kendin sıkıştırırsın boynunu görevin mengenesine
Göreve boyun eğmezsen eğer.
Ki göğsümde okunu tercih ederdim
Ellerimde yayını alıp götürmektense.

Yayla birlikte çıkar.

PHİLOKTETES

Keşke dönüştürebilsem kendimi

Öldüren ve işini bilen oka.

Keşke yıkabilsem adayı onun üstüne, gerçi

Boğulurdum can düşmanımla birlikte, ama tadardım

Tuz beni tatmadan, onun tuzdaki ölümünü.

Beni yapan yarım yapmış

Neler neler fırlatmış elin gücü yok

Savurup atmaya kendini bir ok atımı uzağa

Halkları toplu halde ezen ayak

Yere basmadan gidemiyor, ihtiyacı yok bana

Ne dışının ne de içinin toprağın

Asıl benim ihtiyacım var ve bir hiçim bunlar olmadan.

Dinle, Lemnos'taki adam, Philoktetes, kulağım

Tıkandı feryadından, kapa çeneni

Yeterince bağırdın, bekle din yeterince uzun süre

Eğ boynunu, beygir, bçyunduruğa yine

Ve öğren yaşamı yeni baştan, boğazlayarak Troya önünde.

Ayağa kalkar.

Sana ihtiyaç var, bir ağa değersin yine.

Koş, balık, ilmikler arasında yer kapmaya

Ve veba bile nefes alamasa da sen adım atarken

Burunlar görev başındayken artık leş kokmazsın.

Seni ne tutuyor ayak? Başka bir gemi mi isterdin?

Başka gemi yok işte ve on yıl boyunca da olmadı

Tutsaklıktan çıkış yolu başka bir tutsaklık

Ve düşmanından başka dostun yok senin.

Yut nefretini, bu besini uzun zaman çiğnedin

Akbabalarla birlikte o tuttu seni ayakta

Binlerce kez teşekkür et düşmanına: sana o verdi nefreti
Ve sakla bedeninin kıyısında köşesinde
İntikamın dindirene dek açlığını nefretinin.
Onun ölümüne beslediğin umuttu hayatın
Biraz daha bekle, hem iyice güçlendi umutların.
Bin okla koru başka bir ölümden
Bin birinci okunun hedefini.
Farklı davranmazdın, bedenin bir başkası olsaydı
Leş kokan ve böğüren, sen de aynısını yapardın.
Yara bendim, bendim bağırın beden
Filonun ve yelkenlerin şarkısının ardından
Bendim akbabaları yiyen öğütücü dişi altında
Yaşayarak yılların. Ben, ben, yine ben.
Yüksek bir bedel ödediğim nefretim bana ait.
Ayak yola hamle ediyor, söz veriyor yol
Diğer ayağı iyileştirip yanına katacağına
Ağrıların kurşun ağırlığı kanat takıyor ayağa
Koca yem taşıyor çürük eti.
Git, ayağının altında yer var hâlâ
Sen de al yerini onun ayağının altında.
Bir sonraki tekme için yaşa. Hayat tatlı
Kan içen o topluluk arasında.
Yumrukları bir dokunuş, ekmek tükürükleri.
Yürü tek bacak, çamur iyileştirir her şeyi
Eski yarayı yeni ruh yaralarıyla
Leş kokuluyu savaşın leş kokusuyla.
Yürür.
Bu adımlar kimin?
Odysseus, Neoptolemos.

ODYSSEUS

Tanıdığın birinin, Philoktetes.

PHILOKTETES

Kim adımı anıyor o unutulmaz sesle?

ODYSSEUS

Sesini unutmayan kişi

Görevde seni akbabaların önüne attığından beri.

PHILOKTETES

Ortak görevde öylesine yaralanan kişiyi.

ODYSSEUS

Öyle bir yarayla artık hizmet edemeyecek kişiyi.

PHILOKTETES

Philoktetes'i.

ODYSSEUS

Seni.

PHILOKTETES

O ben miyim? Sen kimsin?

ODYSSEUS

Odysseus, tanıdığın kişi. Aptal numarası yapma.

PHILOKTETES

Odysseus yalancıydı. Eğer sen oysan

Ve bana Philoktetes diyorsan, o olamam.

ODYSSEUS

Olabilir, Odysseus o kadar yalancı ki

Kendini Odysseus olduğuna inandırıyor

Ve bunda da yalan söylüyor ve kendisi değil

Gerçekte, yalancı değil yani ve eğer

Philoktetes diyorsa sana, Philoktetes'sindir.

Uzatmayalım artık, ayağa kalk da gel.

PHILOKTETES *Neoptolemos* 'a:

Yayı ver bana, dostum, bir de ok.

ODYSSEUS

Kendi isteğinle gitmezsen, gidersin bağlı halde
Senin de bizim de yola çıkmamız gerek.

Neoptolemos 'a:

İpi ver.

PHILOKTETES

Yayı ver. Adındaki lekeyi temizle
Geri al, isteyerek yapmadığını.
Yalancının biri seni yalancı yaptı
Hırsızın biri hırsız. Temizle yabancı lekeyi
Bana yayı geri ver, kendine adını.

ODYSSEUS *Neoptolemos 'a:*

Bir faydan olmaz ona, istediğini yaparsan
Ve burada harcanan her an ölüyor
Bir adamımız uzaktaki savaşta.

PHILOKTETES

O zaman vakit harcayayım, son Yunanlı da
Yunanlıların ceset dağlarına yığılana dek
Bir zamanlar şehir olan yere, Troya denen ya da
Söylenen başka bir adla, Yunan adıyla
Yıldırımın meskenine daha yakın yerden
Kılıcı kırılmış, kalkanı parçalanmış
Miğferi ezilmiş yıldızların döngüsünde
Boğazlanana dek son Troyalı tarafından boğazlarken
Son Troyalıyı ceset dağında Troyalıların
Ve savaşta artık sadece ölüler birbiriyle
Çarpışana dek, çürüyerek, çürüyecekleri bir yer için.
Vakit sudan ucuz, bedeli bir Yunanlı.
Nedir bir Yunanlı? Değerli vakit.

Yay sende kalsın, daha iyi bir silah
Benimle geçirilecek vakit. Parmağımı bile kıpırdatmıyorum ve
Bir Yunanlı ölüyor. Ve yine ölüyor bir Yunanlı
Yine kıpırdamıyor parmak. Zaman; yaşlanmayan katil
On yıl boyunca geçip gidişini lanetledim, ki
Tek bir adımımı bile kaçırmadın ve giderek eğdin
Attığım her adımla beni taş, ve ne kadar
Övülse azdır şimdi tükenişin, akıp gittiğin yerin
Deliği yok canlıların geçmesi için
Bedeni dışarıda tutmanın bir sınırı yok.
Senin akışın benim akışım, senin adımın benim adımım
Tanrıların üzerinde senin ve benim meskenim.

ODYSSEUS

İpi ver.

NEOPTOLEMOS

İstemeyerek esirgiyorum yayı senden
İstemeyerek yardım ediyorum ona seni bağlaması için
Ama başka yolu yok seni kurtarmanın.

PHILOKLETES

Boşluğu kavrarsınız, bir adım daha atarsanız
İpinize havayı bağlarsınız ve kendi isteğimle giderim
En tepedeki taştan en aşağıdakine doğru atlayarak
Kendi ağırlığımla kendi irademle
Çarptıkça yere daha az yararım işinize
Hiçbir canlının bana yetişemeyeceği yolda.
Tırnaklarınızla kayadan kazıyabilirsiniz sonra
Yüz kez parçalanmış bedenimi, iplerle
Yelkenlerinize bağlayabilirsiniz
Yüz kez kırılan iskeletimi ve efendilerinizin
Ayaklarına serebilirsiniz çürümüş bedenimi, işe yarar

Bedenlerini ve sizinkini bir saat daha
Uzak tutmaya ağzından Troyalı köpeklerin
Orada, köpekleşmiş olarak, bekleyeceğim
Siz köpekleri. Etinize dişlerini
Geçirdiğinde Troyalı köpekler, ben olacağım
Etinize dişlerini geçiren, Meloslu
Philoktetes, Lemnos'ta elinizden kaçırıp
Ağızına attığınız sizden önceki köpeklerin.

ODYSSEUS *Neoptolemos* 'a:

Yayını yerden al da gel.

İhtiyacı kalmadı artık yaya da bize de.

Philoktetes 'e:

Belki de kısacık düşüşünün rüzgârı
Güçlendirir Priamos'un duvarını fırtınamıza karşı
Belki de toza atlayışın bizimkinden hemen öncedir
Hiçbir tanrı şimşegini vermezse bize Troya'ya karşı.
Ölümümüze, er ya da geç

İsteyerek ya da istemeyerek görevde, gideriz

Tümden unutmaz beden bizi belki de

Bir zamanlar bedenimiz olan tozdan dirilince

Ve bin mızrak gücünde gider Philoktetes

Tepetaklak kendi boşluğuna

Ve bir tanrı şimşegini verir de bize

Bir ağzı bile doldurmaz adınla o boşluk.

PHILOKTETES

Durun. Beni bir kez daha bırakmayın akbabalara.

NEOPTOLEMOS

Akbabalardan söz etme artık. Bizimle gel. Yayın.

ODYSSEUS

Yayı bana ver. O kadar çabuk sönmez

Bunca zaman böylesine beslenen öfke.
Ve yürümesine yardım et, benim kolum
Yolunu kolaylaştırmaz onun ve zaman kısa.

PHİLOKTETES

İkinci kez alıyorsun yayı benden
Oysa tercih ederdim görmeyi onu senin elinde
Parça parça, onun elinde tutmasındansa.

ODYSSEUS

Kendinden esirgediklerin yaydan daha önemli.
İntikamını düşün, senin için tek geçerli şey buysa.

PHİLOKTETES

Kendini mi atıyorsun yem olarak önüme?
Attığın yem yarınki leşin gibi kokuyor.
Gidin yolunuza, geri dönemeyeceksin
Sen İthaka'ya, sen de Skyros'a.

Yayı da alıp gidin, ihtiyacım kalmadı ona
Bırakın beni, kendimi size kullandırtmam artık.
Bana bir kılıç, bir balta, bir demir verin. Kesin
Bacaklarımı demirle, ki bacaklarım
İradem dışında gidemesin peşinizden
Başımı koparın gövdemden, ki gözlerim
Bakmasın sizin ve yelkenlerinizin ardından
Ki sesim, patlayan dalgaların sesini bastırıp
Kıyıya dek izlemesin sizi ve denizde geminizi.
Kollarımdan kesip atın ellerimi de
Sessizce yalvarmasınlar size bir yer açmanız için
Bana kürekçiler sırasında, saflarınızda
Koparın, ki kanlı güdükler bile
İstemediğimi yapamasın, gövdemden kollarımı.
Gövdem, hissiz taş üzerinde hissiz

İtaat edecektir bana, budur isteğim.

NEOPTOLEMOS

Kendi haline bırak onu. Çok görme sonunu

Bizimle yaşamak onun için daha beterse ölümden.

ODYSSEUS

Bir ömrümüz var bizim, onun, senin ve benim.

Gel. Öfkesini iyice kussun da, bakarız sonrasına.

Odysseus ve Neoptolemos çıkar. Es.

Neoptolemos elinde yayla girer.

PHİLOKTETES

Yeni yalanlarla, daha uzun bir iple mi geliyorsun?

NEOPTOLEMOS

Yayını geri vermek istiyorum sana.

Troya'ya gel bizimle ya da Lemnos'ta yaşa

Nasıl istersen, ama geri al

Elinden aldığımı, faydalananarak zayıflığından

Gelecekteki yazgın benim ellerimi de kirletmesin

Geçmişteki yazgının onunkileri kirlettiği gibi.

PHİLOKTETES

Geç kaldın elini onların davasından çekmekte

Bir şey değiştiremezsin artık, değiştirerek fikrini.

Hiçbir şeyin önemi yok onun için, sizin için de Philoktetes'in

Hiçbir şey parçalanıp kırılmaz taştan taş düşerken

Etim parçalandığında, kemiklerim kırıldığında

Hiçbir şey kurtaramaz sizi Troyalı köpeklerin

midesine girmekten

Hiçbir şey yaşamaz Lemnos'ta akbabalardan başka ve

Akbabalardan pek farklı değilsiniz siz

Bir hiçim ben, kendimi kaybettüğimden beri

Sizden kaçınmam gerekirken, kendi yolumda.

Sende kalsın, at ya da kır bir zamanlar benim olanı.

Odysseus.

ODYSSEUS

Elinde yayla ne yapıyorsun onun yanında?

NEOPTOLEMOS

Benim ellerimle ondan çaldığını

Ona geri vermek istiyorum, soyduğun kişi

Soyduğun diğer kişiye.

ODYSSEUS

Ver şu yayı.

NEOPTOLEMOS

Doğru olanı yapmamı engelleyecek kişi sen değilsin.

ODYSSEUS

Hayatını veriyorsun ve de benimkini.

NEOPTOLEMOS

Böyle bir zafere borçlu olmak istemem hayatımı.

ODYSSEUS

Ve onunkini ve buradakileri ve başka yerlerdekileri.

NEOPTOLEMOS

Ölüm ilişmez tanrılara, erkek adam yalan söylememeli.

ODYSSEUS

Keşke biraz daha katlansaydın yalan söylemeye.

Karınanın altındaki deniz suyu yeterdi

Lekeden arınmana, ne senin kanın gerekiyordu

Arınman için ne de bizimki

Üstelik iyileşme yolunda olurdu hasta.

Keşke bir taşı seçseydim kendime yardımcı

Sese karşı sağır, uzun suskunluğuyla tatlı

Ve onun yüzüne karşı kör, uzun yıllar yaban elde

Kendi ayağı çevirmiş onu kendinin maskesine.

Neden bıraktım ki sende göz kulak.
Yarası senin yumruğunu açmadan önce
Ver bana onun diğer silahını, yayını.
Ve gemiye geri dön ve salla dalgaları
Ağla balıklara, gözyaşın kaldıysa
Tanrı kanat vermedi diye onlara
Ya da gemiye ağla, artık yaprak sürmüyor diye.
Ve bekle onun canının tatlanmasını.
İş buralara vardı demek
Kendimizin ve başkasının adımlarının ağında
Ki başka bir yol kalmadı önümüzde.
Tükür at merhametini, kan tadında
Yer yok burada erdeme ve zaman yok şimdi
Sorma tanrıları, insanlarla yaşıyorsun sen
Tanrıların yanında, zamanı geldiğinde, daha iyisini öğrenirsin.
NEOPTOLEMOS *Philoktetes* 'e:
Al yayı, diliyle beni yine kandırmadan.
ODYSSEUS
Geri çekil ya da kolun akbabaların.
NEOPTOLEMOS
Ya da dilin balıkların.
Neoptolemos yayı yere atar. Kılıç dövüşü. Philoktetes yayı alır.
PHILOKTETES

Durun.

Neoptolemos 'a:

Demiri yere at. O bana sağlam lazım.

Odysseus 'a: İstersen onu

Parçalara ayırabilirsin, ne nefretim var ona

Benim, ne de ondan artakalana gözyaşım.

Fırlat at sen de demirini

Tcniini çizmesin sakın. Senin ölümün benim işim
Ve onu tam yapmak isterim. Keşke ölümsüz olsaydık da
Öldürebilseydim seni mütemadiyen.

NEOPTOLEMOS

Nefretin gösteriyor, seviyordun senden aldığını
Görevdeyken ve geri vermek istediğini şimdi.

PHILOKTETES

Basitçe dökülüyor dudaklarından öğrendiklerin
Artık ben olmayan birinden söz ediyorsun.
Ancak taş hâlâ kulak verir sözlerine belki.
Sızlan dur ona, ben susturuncaya dek bezdiren gürültüyü
Sesini.

NEOPTOLEMOS

Yayla, sana

Geri verdiğim, bir zamanlar olduğun kişiye güvenerek.

PHILOKTETES

Yayla.

ODYSSEUS

Söyleyeyim sana, Hiç Kimse, bir zamanlar kimdin.
Troya'ya giden yol, yolumuzdun denizdeki fırtınada.
Öyle silkeledi ki deniz tanrısı filomuzu
Eski kıskançlıkla arzulayarak yüzeni
Üzerinden geçen ormanı, bitkilerini değil
Eski açlıkla bizi, hayvanlarını değil:
Dalga bulutlara kaldırdı bizi
Bulutlardan geri püskürttü yağmur
Düşmandı gemilere dört bir yan
Direk direği kırdı, güverte güverteye bindi
Tanrı dümenin başına geçince her yerde
Ölümcüldü her sertlik hızla savrulan bizler için

Girdabında sürüklenirken suların
Birbiriyle zıtlaşan rüzgârların önüne kattığı
Gemi köpüklerin üzerinde en güvenli yerdi
Kavuşmaya hep can attığımız kıyı fazla yakındı şimdi.
Böğüren tanrıya verilecek kurban engellenmişti
Sunanın etrafına kıvrılmış yatıyordu yılan
Herkesin başına gelebilirdi ama
Yılana sokturan sendin kendini
Troya'ya giden yol, yolumuz ayağındı senin.
Ve yine göz koydu tanrı bize
Nefesini tuttu, bizi alıkoymak için
Rüzgârın yapamadığını yapar rüzgârsızlık, otuz yelken
Bomboştu ve kurban engellenmişti yine
Bu kez senin yüzünden, öncekini sana borçluyken
Şart koşulan sessizlikte böğürüyordun
Seni Lemnos'a götüren yol kara ayaktı
Yıllarca yaşadığın yaban elden çıkış yolun şimdi
Nihayet hak ettiğin şan ve şöhrete ise ben.
Üç bin kişiyi boğazlarsın, beni, bir kişiyi öldürerek
Üç bin ölüyle kalır ayakta Troya, şehir
Ve o ayakta kalırsa mahvolur şehirlerimiz.
Enseme attığın adım uçuruma çeker seni
Tek bir yeşillik göremezsın artık, göremezsem ben eğer
Senin otun, ağacınım ben ya da yok bunların hiçbirisi.

PHILOKTETES

Çenenin hâlâ işlemesi, dilinin dönmesi hâlâ
İtaatkârlıkla vadeni uzatmak için mi?
Dinle bak, suskunluk nasıl kesiyor konuşmanı.
Şehirlerden haberim yok benim, şehir var mı burada?
O kadarını bilirim ben de. Bence de yok.

Sözcüklerden oluşan yapılar ve meskeni düşlerin
Kör gözlerin kurduğu tuzak
Boşluğa, çürük kafalardan çıkan ur
Yalanın yalanla çiftleştiği yer
Yok işte, yalan yeşillikleriniz de
Çıplak benim dünyam, sizinki de öyle olsun isterim
Hiçbir şey ile hiçbir şey arasına gerili bir şey
İşi gücü olmayan tanrılarca nedensiz yere
Kazınmış, boşaltılmış içi
Cüzamıyla birlikte ona hükmederken
Tanrı meskeninden çalınma ateşle yıkanmış
Hükmedene dek cüzamına
Tümüyle boşalacak, Hiçlik geri alınca
Zamana ödünç verdiği yıldızlarını.
Çıkarıp atın gözlerinizi, yalan söylüyorlar, boş
Çukurlar söylüyor gerçeği, benim yaşamımın
Bir gerçeği yok senin ölümünden başka.
ODYSSEUS

Başına gelen kazadan kurtulmanın hâlâ yolu var
Bizim zaferimizin değilse, sizin zaferinizin.
Ölüler beslenmez herhalde defneyle.
Elindeki ölümüm yansıyor konuşmama
Kendi adım kendi dudaklarımda
Oklarının gölgesinde kan tadında.
Cesetimi çiğne de git onunla Troya'ya
Onun bir payı yok eski talihsizliğinde
Bu yeni aldatmacada da istemeyerek yer aldı.
Varınca oraya bana öyle bir ölüm uydurun ki, adamlarım
Savaşmayı sürdürsün ve bulunamasın yeri mezarımın
Bir balık yemiş olsun beni, tatlı dilimi kışkandığından

Ya da, suya tükürdüğüm için, bir deniz tanrısı.

NEOPTOLEMOS onun önünde.

Yayı vermiştim. Kalkanını şimdi.

Philoktetes 'e:

Al

Onun canı yerine benim canımı.

Odysseus 'a:

Sizin için daha değersiz olsa da.

ODYSSEUS

Kendini toparlayana dek uzak dur hele sen.

PHILOKTETES

Duydun işte. Hem ihtiyacım var yüzüne

Ayna olarak şimdi, ki onun bittiğini göreyim

Senin gözlerinle sen de bitmeden önce.

Neden tanrı bana vermedi göz

Görmek için kendi gören gözlerimi

Neden vermedi an'a sürekliliği? Keşke

Son imgesini kazıyıp çıkarabilseydim gözlerinden

Kulaklarından onun son çılgılığını.

Odysseus 'a:

Öğren şimdi kumandanların emrindeki görevini

Taşlara terk edilerek çürük ayakla

Seni sendeleterek taştan taşa savuran

Üç ayakla kaçarken leş kokan dördüncüden

Kaçılamayandan, kaçarken böğürtünden

Kaçılamayandan, daha da tizleşiyor kaçarken

Giderek tizleşiyor, kulaklarını tıkıyorsun

Bayılacak gibi oluyorsun kendi leş kokundan

Akbabalar arasında bir leş, akbabalaşan

Dışkı yeri akbabaların, dışkısı akbabaların çok geçmeden

Yarışircasına sürün kendi çürüyüşünle

Ayağına çoktan yetişen ve

Sana, sürünene de çok geçmeden yetişen, daha hızlı sürün.

Bağırmayı öğrendin mi? Lemnos bunun okulu.

Akbabaları tıkınabilir misin? Lemnos'ta öğretilir bu.

Tıkın hasadını, ağacı, otu, tat yeşilliğini

Ben seni kökünden koparmadan önce.

Bir akbaba vurur ve Odysseus'un önüne atar.

Akbaban. Öğren cndan öğrettiklerini.

Ye, senin gibileri yedi senden önce, yakında da

Seni yiyecek, besiyeye çek kendini mezarınla

Mezarını beslemek için senden sonraya. Dehşete mi düşürdü

İşin şimdiden seni, dostum?

NEOPTOLEMOS

. Ben benimkinden dehşete düştüm.

Kılıcını alır ve Philoktetes'in sırtına saplar.

Ölülerim arasında ilk sensin

Yeraltı dünyasına çıkış kapısı sırtından olan.

Keşke başka bir el açsaydı onu.

Şanı hüznünlü bir ölüyü öldürmenin.

Kanının aktığı beden ölmeden önce

Çürümeye başlamıştı ayağından.

Bizim ve onun zararını sildim

Ben.

ODYSSEUS

Ne hızlı bir öğrenciymişsin sen öyle.

NEOPTOLEMOS

Günü karartan nasıl bir gölge?

ODYSSEUS

Akbaba

Sürüsü toplanıyor son görev için.

Bir iş yaptın, tam yap bari. Getir taşları.

Neoptolemos taş getirir.

Yaptığımız işten sonra ondan geriye kalan ve
Kalmayacak olan kuşların karnında da
Gitsin bedeninin bilmediği yolda
Parçaların nihayet bir araya geldiği
Göğsün enseye değdiği, ayağın başa.
Taşa attığımın üzerini örtüyorum taşlarla.

Öyle yaparlar.

Yayı koyma, ona ihtiyacı yok artık.
Hem akbabaların da iştahını kabartmaz.
İstemezdim hayatımı böyle bir ölüme borçlu olmayı.

NEOPTOLEMOS

Ben de isteyerek vermedim onu sana. Fazla sürmez zaten.
Artık hiçbir şey tutmayan kolu bir zamanlar bin mızrak tutmuştu.

ODYSSEUS

Orasını düşünme. Yayını yerden al.

NEOPTOLEMOS

Yerle bir edecek Troyalı şehirlerimizi
O bizimle Troya'ya gelmezse, demiştin.

ODYSSEUS

Öyle demiştim. Şimdi başka şey diyorum. Çünkü
O artık geri gelmeyecek, artık ihtiyaç kalmadı
Sağlam ayakla gidecek aşağıdaki taşlardan
Vazgeçilmez bir yeri vardı yedi fırtınada
Ama savaş onsuz bitmek zorunda.
Sadağını da al, bir ok bir Troyalı demek.
İsterdim ki bir tanrı alsın beni uykusuna.
Devir gözlerimden göğü, gök gürültüsü
Çek ayağımın altından toprağı, şimşek.
Olmadı. Gidelim o zaman, değiştirelim yine

Pek de sağlam olmayan zemini oynak zeminle
Toprağa yeni gömülenin imgesini görüntüsüyle
Toprağın üzerini kaplayan bedenlerin
Kalmadığından gömecek toprak, çok fazla
İnsan öldürüldü ve de çok hızlı. Ama yeterince çok
Yeterince hızlı değil, şehir bizim değil
Ölüler duvarlardan aşmadan.

Hem çabuk gidelim, tanrı işgüzârlık edip
Kabul etmeden duamı ve beni gerçekten uyutmadan
Kara kanatla ve siz bir kasap eksik
Dönmeden kanla çalkalanan o kıyıya.

Yürür, durur.

Balık canlı yakalanmadıysa da ağımıza
Yem olarak kullanabiliriz ölüsünü.
Hatta ölü yem çaha iyi belki, engelleyemez
Yarasıyla mızraklarının bilenmesini.
Taşları kaldır. Sırtıma yükle cesedi.
Ölüye vereceğim ayaklarımı.

Öyle yaparlar.

Yaşarken daha zor bir yükün bana
Taş ağırlığında, on yıllık ağırlık
Hafiflemiş şimdi on yıllık açlıkla.

Tekrar Neoptolemos'a.

Çünkü Troyalılar bizden önce davrandı
Bu adamı bizim aleyhimize çevirmek istiyorlardı.
O da Yunanlı tarafını gösterdi
Ve öldürdüler onu sadakati yüzünden, çünkü
Ne altınla üstesinden gelebildiler sadakatının
Ne vaatlerle ne de tehditlerle. Böyle öldüğünü
Gördük biz, kıyıya çarpan dalgalarla savaşıırken

Taşın üzerinde yedi Troyalıyla çevriliydi etrafı
Sekizincisi kılıcı sırtına sapladı
Ve dalganın gümbürtüsünü bastırdı çığlığı
İmgesini asla unutamayız biz geç
Gönderilenler ve neredeyse dalgalara yenik düşenler
Bu acı manzara karşısında elinden düşürdün, öyle değil mi?
Onun öldürülmesinin üzüntüsüyle küreğini denize
Ve kayanın kıl payı yanına attı dalga bizi
Ve denize geri savurdu aynı dalga
Düşmanın yanından geçerken uçları mızraklarımızın
Bizi hızla açık denize, hafif gemiye
Dalgalar zaten yeterince düşmanken bize
Ve böylece intikam da alamadık.
Yayı bıraktılar alel acele kaçarlarken
Yerde bize, ve katiller tanınabiliyordu
Ve tanınabilir sırtındaki yaradan.

NEOPTOLEMOS

Onsuz olabiliyorsa şimdi, sensiz de olabilir.
En iyi tarafımı ayaklar altına aldım sana uyarak
Yalancı, hırsız, katil oldum senin okulunda.
Troyalıyı gördüm ve öldürdüğünü gördüm
İki kişiyi.

ODYSSEUS *sırtında ölüyle ona döner.*

Ölü sırtımı vereyim sana.

Hadi vur, bizi daha inanılır kıl, yalan bunu gerektirir.
Ve şunu bil: Troyalı beni de öldürse burada
Sana şahitlik de edemem o zaman
Ve kimse inanmaz bir kişinin söylediklerine, hele sana hiç
Bu davada, üç kere bin kişi öğrendi
Senin ağzından ve de benimkinden nefretini

Bana karşı, babanın silahlarını taşıdığım için
Kendine karşı geriyorsun yayını
Senindir yay kılıcın hakkıyla, çünkü o senin kılıcınla öldü
Ve senin üzerine geri seker ok
Ağırlığıyla taşların, yere serer seni
Eilerinde tarttığı kendi adamlarının.
İyi bir kalkandır ödünç alınan boğa derisi
Çok daha iyidir ama ensedeki ölü, tepeden tırnağa
Demirle kuşatıyor nefretin beni.
Tekrar önüne döner.

NEOPTOLEMOS *oku yerine koyar.*

Keşke her şey farklı olsaydı.

ODYSSEUS

Yükünü değiş benimkiyle.

Değiş tokuş. Odysseus yayı alır, Neoptolemos ölüyü.

Sen önden git.

Troya önlerinde söyleyeceğin sana

Ellerini temizleyebileceğin yalanı

Kanımı akıtsaydın şimdi burada.

Neoptolemos önde, yürürler.

Daha hızlı yürü, öfken dinmesin sakın.

Troya'da sofran kurulu, daha hızlı yürü.

1

Odysseus ile Neoptolemos'un sahneden ilk çıkışlarından sonra ara verilebilir. Arada iki palyaço (Odysseus oyuncusu ile Neoptolemos oyuncusu) aydınlık salonda tahta kılıçlarla bir kılıç dövüşü sergilemeliler. Salon kapıları açık olacağından izleyiciler ister durup izleyebilir, isterse de izlemeyebilirler.

2

Oyunun sonunda Odysseus ve Neoptolemos ölü Philoktetes'le sahneden çıkarken bir perdeye Troya Savaşı'ndan Japon Savaşı'na dek savaş tarihinden sahneler yansıtılabilir.

HORATIALI

Roma kenti ile Alba kenti arasında
Vardı bir iktidar kavgası. Kavgalılara karşı
Savaş hazırlığındaydı Etrüskler ve güçlüydüler.
Anlaşmazlığa son vermek için beklenen saldırıdan önce
Geçti karşılıklı savaş düzenine
Tehdit altındaki iki kent. Ordu komutanlarının
Her biri çıktı ordusunun önüne ve dediler ki
Birbiri ardına: Savaş güçsüzleştirdiğinden
Hem galibi hem de mağlubu, kurayla belirleyelim
Kentimiz için savaşacak bir adamı
Sizin kentiniz için savaşacak bir adama karşı
Diğerlerini saklayalım ortak düşmana
Ve ordular kılıçlarını kalkanlarına vurdular
Onaylarının ifadesi olarak ve kura çekildi.
Kurayla belirlendi savaşacak kişiler
Roma için bir Horatiali, Alba için bir Kuriatiali.
Kuriatiali nişanlıydı Horatialının kız kardeşiyle
Ve Horatiali ile Kuriatiali'ya
Soruldu ordularının önünde:
O/Sen nişanlı/nişanlısın senin/onun kız kardeşinle/kız kardeşiyle.
Söyleyin, kura
Çekilsin mi yeniden?
Ve Horatiali ile Kuriatiali dedi: Hayır
Ve askerlerin safları arasında dövüştüler
Ve Horatiali yaraladı Kuriatialıyı
Ve Kuriatiali konuştu giderek zayıflayan bir sesle:

Canını bağışla bu mağlubun. Ben
Kız kardeşinin nişanlısıyım.
Ve Horatiali haykırdı:
Benim nişanlımın adı Roma
Ve Horatiali sapladı kılıcını
Kuriatialının boğazına ve kan aktı yere.
Roma'ya dönünce Horatiali
Yara almamış adamların kalkanları üzerinde
Omzuna attığı kanlı giysisiyle
Öldürdüğü Kuriatialının
Kemerinde ganimet kılıç, elinde kendi kanlı kılıcı
Karşılamağa geldi onu şehrin doğu kapısında
Hızlı adımlarla kız kardeşi, ardında da
Yaşlı babası, ağır ağır
Ve galip atladı kalkanlardan yere, sevinç çığlıkları arasında halkın
Kabul etmek için kucaklayışını kız kardeşinin.
Ama kız kardeşi tanıdı kanlı giysiyi
Ellerinin eseri, ve feryat edip ağlayarak saçını çözdü.
Ve Horatiali azarladı kederli kız kardeşini:
Bu ne feryat, neden çözdün saçını.
Roma kazandı. Galip duruyor karşında.
Ve kız kardeşi öptü kanlı giysiyi ve haykırdı:
Roma.
Geri ver bana bu giysinin sahibini.
Ve Horatiali, elinde hâlâ
Kuriatialıyı öldürdüğü kılıçla
Şimdi kız kardeşinin uğruna gözyaşı döktüğü
Sapladi uğruna gözyaşı dökülenin kanının
Henüz kurumadığı kılıcı
Göğsüne ağlayan kadının

Ve kan aktı yere. Dedi ki:
Git o zaman yanına, Roma'dan daha çok sevdiğinin.
Aynısına müstahak düşmanın yasını tutan
Her Romalı kadın.
Ve iki kez kana bulanmış kılıcı tüm Romalılara gösterdi
Ve kesildi sevinç çılgınlıkları. Yalnızca arka sıralarından
Kalabalığın duyuluyordu hâlâ
Yaşasın nidaları. Oradakiler henüz fark etmemişti
Korkunç olayı. Suskun halkın arasından geçerek baba
Varınca çocuklarının yanına
Sadece tek çocuğu vardı artık. Dedi ki:
Kız kardeşini öldürdün.
Ve Horatialı iki kez kana bulanmış kılıcı saklamadı
Ve Horatialının babası
İki kez kana bulanmış kılıcı gördü ve dedi ki:
Galip geldin. Roma
Hükmediyor Alba'ya.
Kızına ağladı, yüzünü gizleyerek
Örttü kızının yarasının üstüne kanlı giysiyi
Kızının ellerinin eseri, kana bulanmıştı aynı kılıçla
Ve kucakladı galibi.
Horatialıların yanına şimdi
Liktörler gelmişti, ayırdılar değnek demetli baltayla
Kucaklaşanları, aldılar galibin kemerinden ganimet kılıcı
ve katilin elinden kendininkini
İki kez kana bulanan.
Ve Romalılardan biri haykırdı:
Galip geldi. Roma
Hükmediyor Alba'ya.
Ve bir başka Romalı karşılık verdi:

Kız kardeşini öldürdü.

Ve Romalılar karşılıklı haykırdı:

Onurlandırın galibi.

Yargılayın katili.

Ve Romalılar Romalılara karşı sarıldılar kılıçlarına

Galip olarak onurlandırılacak mıydı

Yoksa katil olarak yargılanacak mıydı Horatiali.

Liktorlar

Ayırdılar kavgalıları değnek demetli baltayla

Ve halkı toplantıya çağırdılar

Ve halk seçti aralarından iki kişiyi

Karara varmaları için Horatiali hakkında

Ve verdiler birinin eline

Galibin defne çelengini

Diğerinin eline de katilin yazgısı olacak baltayı

Ve Horatiali duruyordu

Defne çelengi ile balta arasında.

Ama babası ona arka çıktı

Ki en büyük kaybı o vermişti, dedi ki:

Bu rezil gösteriyi Albalılar bile

Utanç duymadan seyredemezdi.

Şehri tehdit ediyor Etrüskler

Roma ise kırıyor en iyi kılıcını.

Bir tek kişiyi düşünüyorsunuz.

Roma'yı düşünsenize.

Ve Romalılardan biri karşılık verdi

Roma'nın pek çok kılıcı var.

Hiçbir Romalı

Daha önemsiz değildir Roma'dan, yoksa yoktur Roma.

Ve bir başka Romalı konuştu

Ve gösterdi parmağıyla düşmanın olduğu tarafı:
İki kat daha güçlüdür
Etrüsklü, ikiye bölünürse Roma
Farklı görüşlerle
Uygunsuz zamandaki mahkemeye.
Ve ilki şöyle açıkladı görüşünü:
Söylenmeyen sözler
Ağırlaştırır kılıç taşıyan kolu.
Örtbas edilen ikilik
Seyrekleştirir savaş saflarını.
Ve Liktorlar ayırdı ikinci kez
Kucaklaşan Horatialıları, ve Romalıları
Silahlandı
Her biri kendi kılıcıyla.
Defne çelengi ile baltayı tutan
Her biri kendi kılıcıyla, öyle ki sol el şimdi
Defne çelengini ya da baltayı tutarken kılıç da
Sağ eldeydi. Liktorlar da
Bıraktılar ellerinden bir an
Makamlarının simgelerini ve soktu
Her biri kemerine kılıcını ve aldılar
Ellerine yine değnek demetli baltalarını
Ve Horatiali eğildi
Kılıcını almak için, kanlı kılıcını, tozun içinde duran
Ama Liktorlar
Engellediler onu değnek demetli baltayla.
Ve Horatialının babası da kılıcını aldı ve gitti
Yerden kaldırmaya sol eliyle kanlı kılıcını
Katil olan galibin.
Ve Liktorlar ona da engel oldu

Ve nöbetçilerin sayısı artırıldı dört kapıda
Ve mahkemeye devam edildi
Beklerken düşmanı.
Ve defne çelengini taşıyan dedi ki:
Hizmeti suçunu siler
Ve baltayı taşıyan dedi ki:
Suçu hizmetini siler.
Ve defne çelengini taşıyan sordu:
İdam mı edilsin galip?
Ve baltayı taşıyan sordu:
Onurlandırılısın mı katil?
Ve defne çelengini taşıyan dedi ki:
Katil idam edilirse
Galip de idam edilmiş olur
Ve baltayı taşıyan dedi ki:
Galip onurlandırılırsa
Katil de onurlandırılmış olur.
Ve halk baktı bir ve tek
Failine farklı edimlerin ve sustu.
Ve defne çelengini taşıyan ile baltayı taşıyan sordu:
Eğer biri yapılamaz ise
Yapılanı silen diğeri olmadan
Galip/katil ve katil/galip bir ve tek adam olduğundan
Yapmamalıyız o zaman bunların hiçbirini
Öyle ki ortada bir galibiyet/cinayet olsun ama olmasın bir galip/katil
Yani galip/katilin adı Hiç Kimse, öyle mi?
Ve halk yanıt verdi tek sesle
(Ama Horatius'un babası susuyordu):
İşte galip. Adı: Horatius.
İşte katil. Adı: Horatius.

Birden fazla kişiyi barındırıyor tek bir kişi.
Biri galip geldi Roma için kılıç dövüşünde.
Diğeri kız kardeşini öldürdü.
Gereksiz yere. Herkes hak ettiğini almalı.
Galibe defne çelengi. Katile balta.
Ve Horatıalı taçlandırıldı defneyle
Ve defne çelengini taşıyan kılıcını havaya kaldırdı
Kolunu uzatıp galibi onurlandırdı
Ve Liktorlar bıraktılar ellerinden
Değnek demetli baltayı ve kaldırdılar yerden
Ayrı ayrı kanlara iki kere bulan
Tozun içinde yatan kılıcı ve uzattılar galibe
Ve başında tacıyla Horatıalı
Herkesin görebileceğı şekilde havaya kaldırdı kılıcını
Ayrı ayrı kanlara iki kere bulan
Ve baltayı taşıyan bıraktı baltayı elinden,
ve bütün Romalılar
Kaldırdılar kılıçlarını havaya üç kalp atışı boyunca
Kollarını uzatıp onurlandırdılar galibi.
Ve Liktorlar soktular kılıçlarını
Yeniden kemerlerine, aldılar kılıcını
Galibin elinden katilin ve fırlattılar kılıcı
Yine tozun içine, baltayı taşıyan çekip aldı
Katilin başından defne çelengini
Galibin onurlandırıldığı ve geri verdi
Defneyi taşıyana ve attı Horatıalının
Başının üzerine gece rengindeki örtüyü
Mahkûm olduğu gecenin
Bir insanı öldürdüğü için
Gereksiz yere, ve bütün Romalılar

Soktular kılıçlarını kınına
Öyle ki tüm kılıçların üzeri örtülmüştü
Katılmasın diye
Galibi onurlandıran silahlar
İdamına katilin. Ama nöbetçiler
Dört kapıda düşmanı beklerken
Üzerini örtmediler kılıçlarının
Ve baltaların keskin yüzleri açıkta kaldı
Ve galibin tozun içindeki kılıcı kanlıydı.
Ve Horatialisinin babası dedi ki:
O benim geriye kalan tek çocuğum. Onun yerine beni öldürün.
Ve halk yanıt verdi tek sesle:
Geçemez kimse başkasının yerine
Ve Horatialis idam edildi baltayla
Kan aktı yere
Ve defneyi taşıyan, elinde
Yine defne çelengiyle galibin, artık iyice dağılmıştı çelenk
Başından çekilip alındığı için katilin
Sordu halka:
Galibin cesedini ne yapmalı?
Ve halk yanıt verdi tek sesle:
Galibin cesedi taşınmalı
Kılıcı sayesinde sağ kalan askerlerin kalkanları üzerinde.
Ve iyi kötü bir araya getirdiler
Elbette artık birleştirilemez olanı
Katilin başını ve katilin gövdesini
İdam baltasının birbirinden ayırdığı
Her ikisi de kanlı, galibin cesedini koydular
Kılıcı sayesinde sağ kalan askerlerin kalkanları üzerine.
Aldırmayarak kanına, kalkanlardan aşağı akan

Aldırmayarak ellerdeki kanına ve bastırdılar
Başına artık iyice dağılmış defne çelengini
Ve sıkıştırdılar ölüm kasılmasıyla
Çarpılmış parmakları arasına tozlu ve kanlı kılıcını
Ve çattılar üzerinde çıplak kılıçlarını
Göstermek için hiçbir şeyin zarar veremeyeceğini cesedine
Roma için galip gelen Horatialisinin
Ne yağmur ne zaman, ne kar ne unutuş
Ve yasını tuttular yüzlerini örterek.
Ama dört kapıdaki nöbetçiler
Düşmanı beklerken
Örtmediler yüzlerini.
Ve baltayı taşıyan, elinde yine idam baltası
Gaiibin kanının henüz kurumadığı
Sordu halka:
Katilin cesedini ne yapmalı?
Ve halk yanıt verdi tek sesle
(Ama son Horatialis susuyordu):
Katilin cesedi
Köpeklerin önüne atılmalı
Paramparça etsinler
Ve ondan geriye hiçbir şey kalmasın diye
Zira bir insanı öldürdü
Gereksiz yere.
Ve son Horatialis, yüzünde
İki kez akan gözyaşının izi, dedi ki:
Galip öldü, unutulmayacak o
Roma Alba'ya hükmettiği sürece.
Unutun katili, benim onu unuttuğum gibi
En çok da o zarar gördü.

Ve Romalılardan biri ona yanıt verdi:
Roma'nın Alba'ya hükmedeceğinden daha uzun süre
Unutulmayacak Roma ve onun
Oluşturduğu örnek ya da oluşturmadığı
Tartılarak tüccar terazisinde karşılıklı
Ya da birbirinden güzelce ayırarak suç ve hizmetini
Farklı edimlerin bir ve aynı failinin
Korkarak kirli gerçekten ya da korkmayarak
Ve yarım örnek örnek oluşturamaz
Gerçekten sonuna kadar götürülmemişse
Döner Hiçliğe yengeç yürüyüşlü zamanın dizginlerinde.
Ve defne çelengi alındı galibin başından
Ve Romalılardan biri eğildi
Cesedin önünde ve dedi ki:
İzin ver de kırıp alalım galip
Elinden, artık bir şey hissetmeyen senden
Bize lazım olan kılıcı.
Ve Romalılardan biri cesede tükürdü ve dedi ki:
Katil, çık bakalım kılıcı.
Ve eli kırılıp alındı kılıç
Çünkü ölüm katılığındaki eli
Sımsıkı kavramıştı kılıcın kabzasını
Öyle ki parmaklarının kırılması gerekiyordu
Horatialisin, bırakması için kılıcı
Öldürmekte kullandığı bir kez Roma uğruna, bir kez de
Roma uğruna olmaksızın, o kanlı bir kez fazlaydı işte,
Daha iyi kullanabilsin diye başkaları
Onun bir kez iyiye kullandığı kılıcı, bir kez de kötüye.
Ve katilin idam baltasıyla ikiye ayrılan cesedi
Atıldı köpeklerin önüne, onu

Paramparça etsinler, geriye hiçbir şey kalmasın diye
Zira bir insanı öldürmüştü
Gereksiz yere.
Ve Romalılarından biri diğerlerine sordu:
Horatıalı nasıl anılsın bundan böyle?
Ve halk yanıt verdi tek sesle:
Alba galibi olarak anılsın
Kız kardeş katili olarak anılsın
Hizmeti ve suçu tek nefeste.
Ve suçunu anan ama hizmetini anmayan
Köpeklerle yaşasın köpek olarak
Ve hizmetini anan ama suçunu anmayan da
Yaşasın köpeklerle.
Fakat canı istediğinde suçunu anan
Canı istediğinde hizmetini anan
Duruma göre bir öyle
Ya da adanına göre bir böyle konuşan
Kişinin dili koparılsın.
Çünkü sözcükler temiz kalmalı. Zira
Bir kılıç kırılabilir, bir adam da
Yıkılabilir ama sözcükler
Düşerler çarkına dünyanın geri dönmemesine
Ayırt ederek şeyleri ya da ayırt etmeyerek
İnsan için ölümcüldür ayırt edilemeyen.
Böylece, korkmayarak kirli gerçeklerden,
Beklerken düşmanı, geçici bir örneğini sundular
Temizce ayırt etmenin, gizlemeyerek ortakalanı
Durdurulamaz değişimle çözülemez olanı
Ve herkes işinin başına döndü, ellerinde
Pulluk, çekiç, kunduracı bizi, taş kalem ve de kılıç.

Oyun tarif edildiği gibi oynanır. (TÜM OYUNCULAR: Roma kenti ile Tehdit altındaki iki kent. POZİSYON. ORDU KOMUTANLARI: Ordu komutanlarının / Her biri çıktı ordusunun önüne ve dediler ki / Birbiri ardına: Savaş güçsüzleştirdiğinden vs. Çeşitleme: ORDU KOMUTANLARI: Ordu komutanlarının / Her biri çıktı ordusunun önüne ve dediler ki / Birbiri ardına. TÜM OYUNCULAR: Savaş güçsüzleştirdiğinden ...) Tüm aksesuarlar: Maskeler (Romalı ve Albalı maskeleri, kız kardeşin maskesi, köpek maskeleri), silahlar vs. oyun boyunca sahnede görülebilir biçimde. Sahneden çıkmak yok. Metnini söyleyen ve rolünü oynayan, başlangıç pozisyonuna döner ve/veya rol değiştirir. (Albalılar dövüştten sonra galibi karşılayan Roma halkını oynar. İki Roma askeri cinayetten sonra liktorları oynar vs.) Her öldürmeden sonra bir oyuncu sahnenin ön tarafından seyirci ile sahne arasındaki boşluğa kırmızı bir eşarp atar. Horatiali öldürüldükten sonra Horatiali oyuncusunun yerine bir kukla konabilir. Kukla normalden büyük boyutlarda olmalıdır. “Ölüm katılığındaki eli...” metni her halükârda Horatiali oyuncusu tarafından söylenir.

MAVZER

KORO

Savaşın iç savaş cephesinde
Düşman zaaf bulamadı sende
Biz zaaf bulamadık sende.
Şimdi sen kendin bir zaafsın
Düşmanın bizde bulmaması gereken.
Ölüm dağıttın Witebsk şehrinde
Devrim düşmanlarına bizim emrimizle
Bilerek, günlük ekmeği devrimin
Diğer şehirlerde olduğu gibi Witebsk şehrinde de
Ölümü devrim düşmanlarının, bilerek, otları da
Sökmeliyiz, yeşil kalsın diye
Öldürdük onları senin elinle.
Ama bir sabah Witebsk şehrinde
Sen kendin ellerinle öldürdün
Düşmanlarımızı değil, bizim emrimizle değil
Ve öldürülmek zorundasın, şimdi kendin bir düşmansın.
İşini yap bu son yerde
Devrimin seni getirdiği
Terk edip gidemeyeceğin kendi ayağınla
Son duvarın olacak duvarda
Diğer işini de yaptığın gibi
Bilerek, günlük ekmeği devrimin
Diğer şehirlerde olduğu gibi Witebsk şehrinde de
Ölümü devrim düşmanlarının, bilerek, otları da
Sökmeliyiz, yeşil kalsın diye.

A

Ben işimi yaptım.

KORO

Sonuncusunu da yap.

A

Devrim için öldürdüm ben.

KORO

Öl onun için.

A

Hata yaptım ben.

KORO

Hata sensin.

A

İnsanım ben

KORO

O da ne.

A

Ölmek istemiyorum.

KORO

Ölmek isteyip istemediğini sormuyoruz sana.

Arkandaki duvar son duvar

Arkandaki. Devrimin sana ihtiyacı yok artık.

Ölümüne ihtiyacı var. Ama sen Evet demeden

Hakkında söylenen Hayır'a

İşini yapmış değilsin.

Devrimin senin ölümüne ihtiyacı olan tüfek namlularının önünde

Son dersini öğren. Son dersin şöyle:

Sen, duvarın önündeki, düşmanısın kendinin ve de bizim.

A

Omsk'dan Odessa'ya dek tüm hapishanelerde

Tenime kazındı metin

Okundu okullarda sıraların altında, helalarda

TÜM ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN

Yumruklar ve dipçiklerle, çizme topukları ve ayakkabı burunlarıyla

Kendi semaverine sahip bir küçük burjuvanın oğlunun kazındı tenine

Diz çökmekten aşınmış yer tahtaları üzerinde hazırlanan

Ruhani bir kariyerin ikonu önünde.

Ama ben çok geçmeden fırladım start çukurundan.

Toplantılarda, gösterilerde, grevlerdeydim

Ortodoks Kazakların atlarının altında kaldım

Uyuşuk memurların isteksiz işkencelerinden geçerken

Ölümden sonraki hayat hakkında öğrenmedim hiçbir şey.

Öldürmeyi baskıya karşı bitmek bilmeyen

Mücadelelerde öğrendim, Öl ya da Öldür döneminde

Dedik ki: Öldürmek istemeyen yemek de yemesin

Süngüyü bir düşmana saplamak

Askeri okul öğrencisine, subaya ya da hiçbir şey kavramamış

bir köylüye

Dedik ki: Her iş gibi bir iş bu da

Kafaları parçalamak ve ateş etmek.

A [KORO]

Ama bir sabah Witebsk şehrinde

Yakınlardan savaş gürültüsü gelirken devrim bana

Partinin sesiyle bir görev verdi

Devrim Mahkemesi'nin başına geçecektim

Witebsk şehrinde, ölüm dağıtıyordu mahkeme

Devrim düşmanlarına Witebsk şehrinde.

KORO

Savaşın iç savaş cephesinde

Düşman zaaf bulamadı sende

Biz zaaf bulamadık sende.

Cepheyi terk et ve göreve başla

Devrimin sana bundan sonra ihtiyaç duyduğu yerde

Sana bir başka yerde ihtiyaç duyana dek.

Mücadelemizi arka saflardan yürüt, dağıt

Ölümü devrim düşmanlarına.

A [KORO]

Ve ben kabul ettim görevi.

Bilerek, günlük ekmeği devrimin

Ölümüdür düşmanlarının, bilerek, otları da

Sökmeliyiz, yeşil kalsın diye.

Kabul etmiştim devrimin

Bana verdiği görevi

Savaş gürültüsünde partinin sesiyle. /

Ve bu öldürme başka tür bir öldürmeydi

Ve diğer işler gibi değildi.

KORO

Senin işin bugün başlıyor. Bu işi senden önce yapanın

Yarından önce öldürülmesi gerek, bir düşman kendisi.

A [KORO]

Neden o.

B

Tabancamın önünde üç köylü

Cehaletten devrim düşmanları.

İplerle arkaya bağlı elleri

Çalışmaktan paramparça, tabancaya bağlı

Devrimin emriyle benim ellerim

Tabancam enselerine doğrultulmuş.

Onların düşmanı benim de düşmanım, biliyorum

Ama önümde duranlar, yüzleri taşocağına dönük

Bilmiyorlar bunu, ve ben ki biliyorum
Cehaletlerine karşı vereceğim bir ders yok
Menniden başka. Ölüm dağıttım ben
Tabanca üçüncü elim
Witebsk şehrindeki devrim düşmanlarına
Bilerek, günlük ekmeği devrimin
Ölümü düşmanlarının, bilerek otları da
Sökmeliyiz, yeşil kalsın diye
Bilerek, benim elimle öldürüyor devrim.
Artık bilmiyorum bunu, artık öldüremiyorum.
Elimi çekiyorum görevden
Devrimin bana verdiği
Bir sabah Witebsk şehrinde
Savaş gürültüsünde partinin sesiyle.
Ellerindeki ipleri kesiyorum
Düşmanlarımızın, ellerinde görülüyor
Yaptıkları işin izleri, benim gibiler çünkü.
Diyorum ki: sizin düşmanlarınız bizim de düşmanlarımız
Diyorum ki: işinizin başına dönün.
KORO [ÜÇ KÖYLÜYÜ OYNAYANLAR]
Ve döndüler işlerinin başına
Devrimin üç düşmanı, ders almadan.
Elini görevden çekince
Devrimin ona vermiş olduğu
Bir sabah Witebsk şehrinde
Savaş gürültüsünde partinin sesiyle
Gırtlığımızı sıkın ellere bir el daha eklenmişti./
Çünkü elin senin elin değil
Nasıl ki elim benim elim değil
Devrim nihai zafere ulaşmadan

Diğer şehirlerde olduğu gibi Witebsk şehrinde de.
Çünkü cehalet öldürebilir
Çeliğin öldürdüğü gibi ve de ateşin
Ama bilgi yetmez, zira cehaletin
Tamamen bitmesi gerek, ve öldürmek yetmez
Zira ölüm bir bilimdir
Ve öğrenilmesi gerek, bitmesi için
Çünkü doğal olan doğal değildir
Zira otları sökmeliyiz
Ve ekmeği tükürüp atmalıyız
Devrim nihai zafere ulaşana dek
Diğer şehirlerdeki gibi Witebsk şehrinde de
Otlar yeşil kalsın ve açlık bitsin diye.
Kendi mülkü gibi görmekte ısrar eden kendini
Devrimin düşmanı diğer düşmanlar gibi
Zira bizim gibiler bizim gibiler değil
Ve biz de öyle değiliz, devrimin kendisi
Kendiyle bir değil, fakat düşman
Pençesi ve dişiyle, süngüsü ve makineli tüfeğiyle
Kazıyor canlı imgesine korkunç hatlarını
Ve yaralarının izi kalıyor yüzümüzde.

B

Ne için öldürmek. ne için ölmek
Devrimin bedeli devrimse
Kurtarılması gerekenler bedeliyse özgürlüğün.

A

Bunları ve daha başka şeyleri haykırdı savaş gürültüsüne karşı
Giderek artmıştı gürültü ve daha da artıyordu.
Gırtlığımızdaki binlerce el
Devrime karşı duyulan kuşkuyla karşı

Kuşkucunun ölümünden başka yoktu bir önlem.
Ve gözüm görmüyordu ellerini
Tabancamın önünde durduğunda, yüzü taşocağına dönük
Elleri çalışmaktan paramparça olsa da olmasa da
İple sıkıca bağlanmışlardı ama
Ve onu benim elimle öldürdük
Bilerek, günlük ekmeği devrimin
Ölümüdür düşmanlarının, bilerek, otları da
Sökmeliyiz, yeşil kalsın diye.
Biliyordum bunu, başkalarını öldürürken ertesi sabah
Ve üçüncü sabah yine başkalarını
Ve yoktu elleri, yoktu yüzleri
Ama göz vardı, onlara baktığım göz
Ve onlarla konuştuğum ağız
Tabancaydı ve sözüm mermi
Ve unutmadım haykırdıklarında
Tabancam taşocağına savurduğunda onları
Devrim düşmanlarını diğer düşmanların yanına
Ve herhangi bir iş gibiydi.
Biliyordum ki, bir insanın içine ateş ettiğinde
Kan akar ondan diğer tüm hayvanlardan aktığı gibi
Ölüler arasında pek az fark vardır ve
Çok sürmez bu azıcık fark. Ama insan hayvan değil:
Yedinci sabah yüzlerini gördüm
İple arkaya bağlı ellerinde
Yaptıkları çeşitli işlerin izleri
Beklerlerken yüzleri taşocağına dönük
Tabancamdan gelecek ölümü, ve yerleştğinde
Parmak ile tetik arasına kuşku, ağırlaştırarak
Yedi sabahın öldürülenleriyle

Devrimin boyunduruğunu taşıyan ensemi
Tüm boyunduruklar kırılsın diye
Ve tabancaya bağlanmış elim
Devrimin bana verdiği görevle
Bir sabah Witebsk şehrinde
Savaş gürültüsünde partinin sesiyle
Düşmanlarına ölüm dağıtmak için
Öldürme bitsin diye, ve ben komut verdim
İlk sabah olduğu gibi o sabah da
DEVİRİM DÜŞMANLARINA ÖLÜM
Ve ölüm dağıttım, ama sesim
Komut verirken benim sesim gibi değildi ve elim
Ölüm dağıtırken benim elim gibi değildi
Ve öldürmek başka bir tür öldürmekti
Ve hiçbir işe benzemeyen bir işti
Ve akşam yüzümü gördüm
Benim olmayan gözlerle bakıyordu bana
Duvardaki aynadan, pek çok kez çatlamış olan
Pek çok kez fethedilen şehir topa tutulduğunda
Ve gece erkek değildim, ağırdı yükü
Yedi sabahta öldürülenlerin
Erkekliğim ölüm dağıtan tabanca
Devrim düşmanlarına, yüzleri taşocağına dönük.
A [KORO]
Neden ben. Görevi alın benden
Bunun için yeterince güçlü değilim.
KORO
Neden sen.
A
Savaştım iç savaş cephesinde

Düşman zaaf bulamadı bende
Siz zaaf bulamadınız bende.
Şimdi kendim bir zaafım
Düşmanın bizde bulmaması gereken.
Ölüm dağıttım Witebsk şehrinde
Devrim düşmanlarına Witebsk şehrindeki
Bilerek, günlük ekmeği devrimin
Ölümü düşmanlarının, bilerek, otları da
Sökmeliyiz, yeşil kalsın diye.
Üçüncü sabah unutmadım bunu
Yedincisinde de unutmadım. Ama onuncu sabahta
Artık bilmiyorum. Öldürmek ve öldürmek
Ve her üç kişiden biri suçlu değil belki
Tabancamın önünde duran, yüzü taşocağına dönük.
KORO

Diğer şehirlerdeki gibi Witebsk şehrinde de
Ancak zaferimiz ya da yok oluşumuzla
Bitecek olan bu savaşta
Yapıyoruz iki zayıf elle her birimiz
İki bin elin yapacağı işi, kırılmış eller
Zincirler ve iplerle bağlı eller, eller ki
Kesilmiş, eller ki gırtlığımızda.
Bin el var gırtlığımızda bizim
Nefesimiz kalmadı, suçlu ya da suçsuzluğunu soracak
Gırtlığımızdaki her elin, ya da kökenini
Çalışmaktan parçalanmış mı parçalanmamış mı
Yoksulluk mu sıktıran onlara boğazımızı ya da
Yoksulluğun kökeni konusundaki cehalet mi
Ya da devrim korkusu mu, onu söküp atan
Kökünden. Kimsin ki sen bizden farklı

Ya da özel, zaafında ısrar ediyorsun.
Senin ağzınla ben diyen, sen değil başka biri.
Devrim nihai zafere ulaşmadan
Witebsk şehrinde ve diğer şehirlerde
Sen kendine ait değilsin. Senin elinle
Öldürüyor devrim. Devrimin tüm ellerle
Öldürdüğünü sen de öldürüyorsun.
Zaafın bizim zaafımız.
Vicdanın senin bilincindeki gedik
Bizim cephemizdeki gedik. Kimsin sen.

A

Devrimin bir askeri.

KORO

İstiyorsun demek

Devrimin verdiği görevden çekmesini seni
Yapamayacak kadar zayıf olduğun görevin yapılması gerekiyor
Şu ya da bu kişi tarafından

A / [KORO]

Hayır. / Ve öldürme devam etti, yüzler taşocağına dönük.
Ertesi sabah tabancamın önünde bir köylü
Önceki sabah ondan önce de onun gibilerin olduğu gibi
Başka tabancaların önünde benden önce de benim gibilerin olduğu gibi
Ensede ecel teri: devrimin dört savaşçısını
İhbar etti düşmanımıza, düşmanına
Ensede ecel teri, başka tabancaların önünde dururken.
Onun gibiler öldürüldü
Ve benim gibiler iki bin yıl boyunca
Tekerlek darağacı yağlı organ boyunduruk kırbaçla ve kürek mah-
kûmluğunda
Benim düşmanlarımın benzeri düşmanlarınca

Ve tabancam ensesine doğrultulmuş şimdi
Ben tekerlek darağacı yağlı organ boyunduruk kırbaç kürek mahkûmu
Ben tabancamın önünde yüz taşocağına dönük
Ben tabancam enseme doğrultulmuş
Bilerek, benim elimle öldürüyor devrim
Yok ederek tekerlek darağacı yağlı organ boyunduruk kırbaç kürek
mahkûmluğu

Ve bilmeyerek, tabancamın önünde bir insan
Ben el ile tabanca, parmak ile tetik arasında
Ben bilincimde, cephemizde bir gedik.

KORO

Görevin insanları değil, düşmanları
Öldürmek. Çünkü İnsan bilinmiyor.
Öldürmenin bir iş olduğunu biliyoruz
Ama insan yaptığı işten ibaret değildir.
Devrim nihai zafere ulaşmadan
Witebsk şehrinde ve diğer şehirlerde
Bilemeyeceğiz nedir İnsan.
Çünkü işimiz o bizim, bilinmeyen o
Maskeler ardındaki, tarihinin dışkısından
Gömülen, cüzamın altındaki gerçek
Fosillerdeki canlı
Zira devrim yırtar maskelerini, yok eder
Cüzamını, geçmişinin taş gibi sert dışkısından
Çıkarıp temizler imgesini, İnsan
Pençe ve dişle, süngü ve makineli tüfekle
Kırarak kuşakların zincirini
Koparıp atarak kanlı göbek bağını
Gerçek başlangıcın şimşeginde tanıyarak kendini
Biri ve ötekini farkına göre

Kökenlerin, kazıp çıkarır İnsan'dan İnsanı.

Örnektir önemli olan, ölüm bir şey ifade etmez.

A

Ama artan, giderek daha da artan

Savaş gürültüsünde duruyordum kanlı ellerle ben

Devrimin süngüsü ve askeri

Ve kendi sesimle soruyordum emin olmak için.

A [KORO]

Öldürme bitecek mi devrim galip gelince.

Devrim galip gelecek mi. Daha ne kadar var.

KORO

Sen bizim ne bildiğimizi biliyorsun, biz senin ne bildiğini biliyoruz.

Devrim galip gelecek ya da İnsan olmayacak

Giderek çoğalan insanlıkta kaybolacak.

A

Ve ben sesimin söylediğini duydum

Diğer sabahlarda olduğu gibi o sabah da

DEVİRİM DÜŞMANLARINA ÖLÜM ve gördüm

Ben olan onun öldürdüğünü etten ve kandan

Ve başka maddeden bir şeyi, suçlu mu suçsuz mu diye sormadan

Sormadan adını ve düşman mı

Düşman değil mi, ve hareket etmiyordu artık

Ama ben olan o onu öldürmeyi bırakmıyordu.

Dedi ki: / [KORO] Yükümü attım

Ensemde ölümlerin ağırlığı yok artık

İçine ateş ettiğin bir şeydir insan

İnsanın harabelerinden yükselene dek İnsan./

Ve tekrar tekrar ateş ettiğinde

Açılıp patlayan deriden kanlı

Ete, parçalanan kemiklere, ayaklarıyla

Tekmeyi indirdi cesede.

A [KORO]

Çizmemin altına alıyorum öldürdüğümü
Ölümün üzerinde dans ediyorum tepinerek
Yetmiyor bana öldürmek ölmesi gerekeni
Devrimin kazanması ve öldürmenin bitmesi için
Artık var olmamalı, tümenden yok olmalı
Ve silinmeli dünya yüzünden.
Gelecek nesiller için beyaz bir sayfa.

KORO

Böğürtüsünü duyduk ve gördük ne yaptığını
Emrimiz dışında, ve bağırmayı kesmedi
İnsanı yiyen İnsan sesiyle.
O zaman anladık ki yaptığı iş onu tüketmişti
Ve zamanı dolmuştu ve alıp götürdük onu
Bir devrim düşmanı diğer düşmanlar gibi
Diğerleri gibi de değil, bir de kendisinin düşmanı
Bilerek günlük ekmeği devrimin
Ölümü düşmanlarının, bilerek, otları da
Sökmeliyiz, yeşil kalsın diye.
Ama yükünü üstünden atmıştı
Devrim galip gelene dek taşınması gerekenleri
Artık rahatsız etmiyordu onu vebalindeki ölümler
Devrim kazanıncaya dek rahatsız edecek olanlar
Oysa yükü ganimetiydi
Yani devrimde ona yer yoktu artık
Yeri devrimin tüfek namlularının önüydü.

A

Onlar beni işimin başından alıp götürmeden
Ve elimden tabancayı almadan

Ve parmaklarım hâlâ kıvrıktı tutar gibi silahı
Ayırmadan benden, anlamadım ne yaptığımı
Ve onlar beni alıp götürmeden duymadım
Yeniden sesimi ve savaş gürültüsünü
Ki artmıştı ve giderek de artıyordu.

A [KORO]

Fakat beni duvara götürüyor şimdi benim gibiler
Ve ben bunu kavrarken, kavrayamıyorum şimdi.
Neden.

KORO

Sen bizim ne bildiğimizi biliyorsun, biz senin ne bildiğini biliyoruz.
İşin kanlı bir işti ve hiçbir işe benzemiyordu
Ama herhangi bir iş gibi yapılması gerek
Şu ya da bu kişi tarafından.

A

Ben işimi yaptım. Ellerime bakın.

KORO

Görüyoruz ellerinin kanlı olduğunu.

A

Nasıl olmasın.

Ve savaş gürültüsünden daha tizdi suskunluk
Witebsk şehrinde bir an boyunca
Ve yaşamımdan daha uzundu o an.

Ben insanım. İnsan makine değildir.

Öldürmek ve öldürmek, her ölümden sonra yine aynı
Kişi olamadım. Bana makinelerin uykusunu verin.

KORO

Devrim nihai zafere ulaşmadan
Diğer şehirlerdeki gibi Witebsk şehrinde de
Bilemeyeceğiz nedir İnsan.

A

Bilmek istiyorum şimdi ve burada. Soruyorum

Bu sabah Witebsk şehrinde

Kanlı çizmelerle son yolumda

Ölüme giden, zamanı kalmayan

Ben son nefesimle şimdi ve burada

Devrime İnsanı soruyorum.

KORO

Vaktinden önce soruyorsun. Sana yardım edemeyiz.

Ve sorunun devrime bir faydası yok.

Savaş gürültüsünü dinle.

A

Benim yalnızca tek zamanım var.

Savaş gürültüsünün ardında siyah kar gibi

Bekliyor beni suskunluk.

KORO

Sen yalnızca bir kez öleceksin.

Ama devrim birçok kez ölecek.

Devrimin pek çok zamanı var, hiçbiri

Fazla değil. İnsan yaptığı işten ibaret değildir

Yoksa var olamazdı. Sen artık yoksun

İşin tüketti seni

Yok olmalısın dünya yüzünden.

Elini buladığın kanın

Elin devrimin bir eliyken

Yıkanması gerekiyor senin kanınla

Devrimin adından, devrimin her ele ihtiyacı var

Ama seninkine yok artık.

A

Öldürdüm ben

Sizin emrinizle.

KORO

Bizim emrimizle değil.

Parmak ile tetik arasındaki an

Senin zamanındı ve bizimki. El ile tabanca arasındaki kısacık an

Senin yerindi devrim cephesinde

Ama elin bütünleştğinde tabancayla

Sen de bütünleştin işinle

Ve ona dair bilincini yitirdin

Burada ve bugün yapılması gerekiyordu oysa

Artık yapılması gerekmesin diye hem de hiç kimse tarafından

Yerin cephemizde açılan bir gedikti

Ve sana yer yok artık cephemizde.

Korkunçtur alışkanlık, öldürücüdür kolaycılık

Bir sürü kök salmış içimize geçmiş

Söküp atılması gereken tüm köklerle

Zaafımızla diriliyor ölümler

Gömülmesi gerekenler tekrar tekrar

Kendimizden vazgeçmeliyiz her birimiz

Asla biri yüzünden diğerlerinden vazgeçemeyiz.

Sen o birisin ve de öteki

Paramparça ettiğin kişi çizmenin altında

Seni paramparça eden kişi çizmenin altında

Kendinden vazgeçtin, biri de ötekinden

Devrim senden vazgeçmiyor. Ölmeyi öğren.

Senin öğrendiklerin bizim deneyimimizi artırır.

Öğrenerek öl. Devrimden vazgeçme.

A

Reddediyorum. Ölümümü kabul etmiyorum.

Hayatım bana ait.

KORO

Senin olan Hiçlik.

A [KORO]

Ölmek istemiyorum. Kendimi yere atıyorum.

Toprağa sımsıkı tutunuyorum ellerimle

Dişlerimi sımsıkı geçiriyorum yere

Ayrılmak istemediğim dünyaya. Bağırıyorum.

KORO [A]

Ölmenin bir iş olduğunu biliyoruz.

Korkun sana ait.

A [KORO]

Ölümden sonra ne gelir.

KORO [A]

Sordu ve yerden kalktı

Bağırımıyordu artık, ve biz yanıt verdik:

Sen bizim ne bildiğimizi biliyorsun, biz senin ne bildiğini biliyoruz

Ve sorunun devrime bir faydası yok.

Yaşam bir yanıt olacaksa

Olsun varsın. Ama devrimin ihtiyacı var

Senin ölümüne Evet demene. Ve sormadı artık

Duvara gitti ve komut verdi

Bilerek, günlük ekmeği devrimin

Ölümüdür düşmanlarının, bilerek, otları da

Sökmeliyiz, yeşil kalsın diye.

A [KORO]

DEVİRİM DÜŞMANLARINA ÖLÜM.

İlki PHİLOKTETES, ikincisi HORATİALİ olan deneysel bir serinin üçüncü oyunu olarak 1970'te yazılan MAVZER, Brecht'in öğretici oyun teorisini ve pratiğini temel kabul eder/eleştirir. Şolohov'un DURGUN AKARDI DON adlı romanındaki bir temanın çeşitlemesi olan MAVZER repertuar oyunu değildir; mesele uç durumun kendisi değil, kesintiye uğratılması gereken normalliğin sürekliliğinin gösterilmesinde kullanılan bir örnektir; ölüm – bireylerin tiyatrosunda tragedya ölümün yüceltilmesine, komedya bastırılmasına dayalıydı– üretim olarak görülen yaşamın bir işlevi, diğer işler gibi kolektifin örgütlediği ve kolektifi örgütleyen bir iştir. BİR ŞEYİN GELMESİ İÇİN BİR ŞEYİN GİTMESİ GEREK UMUDUN İLK BİÇİMİ KORKUDUR YENİNİN İLK GÖRÜNÜMÜ DEHŞET. İzleyicinin koro bölümünü ya da ilk oyuncunun (A) bölümünü okuması, ya da koro bölümünün bir izleyici grubu tarafından, ilk oyuncunun bölümünün ise bir başka izleyici grubu tarafından okunması sağlanarak izleyiciye oyunu metne, metni oyuna bakarak kontrol etme olanağı verilirse –grupların okumayacağı kısımlar metinde okunmayacak hale getirilmelidir– ya da başka önlemler alınırsa, ayrıca metin ile oyunun örtüşmemesi, konuşan ile oynayanın birbirini tutmaması aracılığıyla izleyicinin tepkisi kontrol edilebilirse, oyun izleyici önünde oynanabilir. Oyun metninin dağıtılması farklı şekillerde olabilir. Farklı versiyonların tarzı ve derecesi, duruma göre verilmesi gereken bir siyasi bir karardır. Olası çeşitlemelerden örnekler: Koro ilk oyuncuya belli bölümler için ilk oyuncuyu canlandıran bir oyuncu sağlar (A1); korodaki tüm oyuncular, aynı anda ya da art arda, ilk oyuncuyu canlandırırlar; ilk oyuncu, A1 onun rolünü oynarken, koronun belirli kısımlarını üstlenir. Hiçbir oyuncu diğerinin rolünü sürekli olarak üstlenemez. Deneyimler ancak kolektif olarak iletebilir; (bireysel) deneyim edinme yetisinin egzersizi oyunun bir işlevidir. İkinci oyuncu (B), öldürüldükten sonra tekrar korodaki yerini alacak olan bir koro oyuncusu tarafından canlandırılır. Tiyatro araçları yalnızca açıkça görülebilir bir biçimde kullanılmalıdır; aksesuarlar, kostümler, maskeler, makyaj kutuları vs. sahnede olmalıdır. Witebsk şehri, bir devrimin düşmanlarını öldürmeye zorlandığı zorlanan zorlanacağı tüm yerleri temsil etmektedir.

GERMANIA BERLİN'DE ÖLÜM

Sokak 1

Berlin 1918

ADAM: Savaş bitti. Ama kol da gitti.

KADIN: Artık evindesin, herif. Her şey eskisi gibi.

Çocuklar, ekmeğimiz var, babanız geri döndü.

ADAM: Ekmek bizimse eğer ve de fabrika.

Çıkar. Karanlık.

SES: BU BİR GENEL GREVDİR

ÇOCUKLAR:

Fırıncı!

Normalden büyük boyutlardaki fırıncı dükkânının kapısının önüne çıkar.

ÇOCUKLAR:

Ekmek.

FIRINCI:

Ekmeğim havadan gelmiyor. Paranız var mı?

Hem para yok, hem açlık yok. Nerede o bolluk?

Uzaktan gelen silah sesleri.

SES: BU BİR DEVRİMDİR

Fırıncı aceleyle dükkânını kapatır.

ÇOCUKLAR:

Hey. Fırıncı.

Çocuklar "ateş eder".

Öldün!

Silah seslerinin geldiği tarafa koşarlar. Afiş Dağıtan Adam, ki o da normalden büyük boyutlardadır, afişlerle girer.

Afişlerin üzerinde KAHROLSUN SPARTAKÜS yazmaktadır.

AFİŞ: Orada karıştırılan halatlardan size ne.

Adam başına bir kuruş. Dört kere bir eder dört.

Afişimi taşırsanız sokağınızda.

Almanya için dersiniz, biri size sorarsa.

ÇOCUK 1: Ben gitmem, babam da onlarla.

AFİŞ: Bir numaranın karnı tok. Dörtten bir çıktı kaldı üç.

Bir kuruşu cebine koyar.

ÇOCUK 1: Giden açlığım, ben değil.

AFİŞ: Ha o ha sen. Yüzü senin yüzün.

Çocuklar afişlerle gösteri yaparlar. Silah sesi kesilir.

BAŞKA SES:

SÜKÛNET VE DÜZEN. YENİDEN SAĞLANDI.

Işık. Fırıncı dükkânını yeniden açar. Çocuklar Afiş Dağıtan Adam'ın yanına gidip avuçlarını açarlar.

AFİŞ: Ne istiyorsunuz.

ÇOCUKLAR: Kuruşları.

AFİŞ: Havlayan köpeğe ne verilir.

Güler. Dükkânının kapısının önünde duran fırıncı da onunla birlikte güler. Perdeden sonra da gülmeye devam ederler.

Sokak 2

Berlin 1949

HOPARLÖR:

YAŞASIN ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ
ALMAN TOPRAKLARINDAKİ İLK İŞÇİVEKÖYLÜ
DEVLETİ

Hoparlörden alkış sesleri.

ADAM: Rus devleti.

BİR BAŞKASI onu tokatlayıp yere serer: Bu günü unutma.

ADAM ayağa kalkar, kanlar içinde:

Sen de.

Sendeleyerek çıkar.

Henüz ağaçlar var Almanya’da, dallarıyla.

Yeniden görüşeceğiz, Rus, asıldığında.

SESLER: Provokatörü yakalayın.

Tutun.

Nerede?

Orada.

Yok.

YAŞLI ADAM *sırtında çocukla*:

İşte Berlin, imparator orospusunun

Paçavraları yırtılıp alındı patates karnından

Prusya incik boncuklarını söktük pörsümüş göğsünden.

İmparator orospusu proleter karısıydı

Bir geceliğine, Kasım karında çırılçıplaktı

Açlıktan şişmiş, genel grevden

Sarsılmış, proleter kanıyla yıkanmıştı.

Biz yine burada duruyorduk Ocak ayında

Sis yükseldi, eller donup yapıştı tüfeğe

Kar yedi saat aralıksız yağdı.

Kodamanlar sıcacık köşkte oturmuş, konuşuyorlardı.

Biz bekliyorduk, hiç olmadığı kadar beyazdı kar

Hiçbir bacadan hiçbir dumanla karartılmamıştı.

Sayımız giderek azaldı. Sekizinci saatte

Fırlatıp attı bazıları tüfeğini ve gitti.

Köşkte kodamanlar sandalyelere oturmuşlardı ata biner gibi

Ve oyladılar aralarında Karl’la Rosa’yı duvara.

Biz tüfekleri kaldırımlara vurduk

Geri süründük deliklerimize

Ve gökyüzümüze sarındık yine.

Başkan. Bizim gibi bir işçi.

SES 1: Bizim gibi bir işçi. Köşküm nerede hani.

SES 2: Analarını bile tanımıyorlar artık.

TEKKOL: Çok şeye boyun eğiyorsunuz.

ADAM 1: Herkese de değil.

Es.

TEKKOL: Alman mısınız hâlâ?

ADAM 2: Var mı bir kolun

Fazladan?

Es.

TEKKOL: Smolensk, arkadaşım. Bir dahaki sefere daha iyi olacak.

Es.

ADAM 3: Sorun başı. Fazladan bir başı var.

ADAM 2: Tuhaf bir kuş.

ADAM 2: Bir kafes arıyor.

ADAM 3: Şanslı olmak lazım. Kuş, şanslısın.

Şurada bir kafes gidiyor, bir kuş arıyor.

Tekkol çıkar. Pardösü.

PARDÖSÜ:

Nereye gitti.

ADAM 1: Kim.

ADAM 2: Burada biri mi vardı?

ADAM 3: Hiç kimse.

Pardösü gider. Bisikletli Anoraklar.

ANORAK 1:

İyice yayılmışlar etrafa. Yayalar. Karnesiz bir şey mi var?

ADAM: Ulusal bayram, evlat. Bir itirazın mı var?

ANORAK 1:

Ne ulusu.

ADAM 2: Seninki değil.

ANORAK 2: Sen görebiliyor musun

Bir ulus burada?

Bir bayrağı yırtıp üzerinde tepinir. İki Pardösü.

ADAM: Kafayı bulmuşlar.

PARDÖSÜLER *Anorakların anoraklarının önünü haşince açarlar.*

Bildiriler yere saçılır: Bununla.

Anorakları götürürler. Bavullu iki bey.

BİY 1: Otların büyüdüğünü duyuyor musunuz? Tundra bu. Tundra geliyor. İnsanın ayağının altı gıdıklanıyor. Ayakkabılarıma bakın: yeşil. Acele edin, ot bize yetişmeden.

Çıkar. Üç orospu. Bir pezevenk.

PEZEVENK: Sokak müşteri dolu. Neden çalışmıyorsunuz.

OROSPU 1: Ulusal bayram, şekerim.

PEZEVENK: Hangi hükümet başa gelirse gelsin sikişilir.

OROSPU 2: Benimle ancak bir süre daha. İlkbahardan önce işi bırakacağım.

PEZEVENK *ona vurmaya yeltenir.*

OROSPU 1: Aynasızlar.

Pezevenk çıkar. Orosputar güler.

OROSPU 1: Bir de şişkonun parasını yiyeceğim. Saksonya'da bir çorap fabrikası. Daha fazla dayanamaz artık, Halk Denetimi üç kez dayandı kapısına. Zevcesi de huysuzlanıyor. Ne yapıp edip bir vizon alacağım, o kadar.

OROSPU 3 *alayla*: Görmek isterim doğrusu.

OROSPU 1: Karakoldaki sarışın aynasız, yakında sokaklardan çekilmezsem, sırf rapor yazmaktan kurtulmak için benimle evleneceğini söyledi.

Şarkı söyler: BİR ZAMANLAR SADIK BİR SÜVARİ VARDI

OROSPU 3: Evlenmek ha. Bir aynasızla.

OROSPU 1: Sarışını beğeniyorum.

OROSPU 3: Yapacağım en son şey.

Yere tükürür.

OROSPU 1: Söyleyene bak, 71 'den beri orospu.

OROSPU 3: Adi karı.

OROSPU 1: Asıl sensin.

Dövüşürler. Polis.

POLİS: Kavga mı var, hanımlar?

OROSPU 3: Alakası yok, Komiser Bey.

OROSPU 1: Bizi birileriyle karıştırıyorsunuz herhalde.

OROSPU 2: Gözün görmüyorsa, ANSORG'a git.

Polis çıkar.

OROSPU 3: Her yer aynasız kaynıyor. Ben Kudamm'a gidiyorum.

OROSPU 1: Onlar da seni bekliyordu, iskelet seni.

OROSPU 3: Suratını dağıtırım senin.

Yanlarından bir polis geçer. Orospu 3 ve 2 yürüyüp gider.

OROSPU 2: Sen gelmiyor musun?

OROSPU 1: Ben kalıyorum. Burası hoşuma gidiyor.

Orospu 3 ve 2 çıkar. Bir Sarhoş.

SARHOŞ şarkı söyler: ORMAN KEYFİ ORMAN KEYFİ

Hey, bebek!

GENÇ ADAM: Kadını rahat bırak.

SARHOŞ sendeleyerek çıkar: AH NE YALNIZ ÇARPAR KALBİ

GENÇ ADAM: Birlikte yürüyelim mi?

OROSPU 1: Bugün bayram. Bugün tek başıma yürüyeceğim.

Brandenburg Konçertosu 1

Manej. İki palyaço.

PALYAÇO 1: Ben Prusya kralyım. Burası hoşuma gittiği için bu güzel bölgede bir köşk yaptım kendime, böylece halkıma daha iyi hizmet edebilirim, çünkü basurum var ve Prusya'ya

şan olsun diye Şilezya, Bohemya ve Saksonya’da giriştiğim çok meşhur savaşlarda romatizma kaptım.

PALYAÇO 2: Ben de Prusya kralı olmak istiyorum.

PALYAÇO 1: Sen Potsdam değirmencisisin.

PALYAÇO 2: Bende de basur var.

PALYAÇO 1 *böbürlenerek*: Benim savaşlarımda çarpıştın mı sen.

PALYAÇO 2 *pısar*.

PALYAÇO 1: Değirmenin köşkümün yanında. Bütün gün takırdıyor.

Dolayısıyla, rahatsız ediyor beni ülkeyi yönetirken. Ve de çok sevdiğim ve ustası olduğum flütü çalarken.

PALYAÇO 2: Beni rahatsız etmiyor. Ben de flüt çalabiliyorum.

Pantolonunun önünü tutar.

PALYAÇO 1: Ben sadece ciddi müzik çalarım. Kendime bir başka yörede bir başka köşk yapabilirim tabii. Ne de olsa ben Prusya kralıyım. Örneğin İngiltere’yi fethetmem yeterli, ki senin de itiraf edeceğin gibi, benim için çocuk oyuncağı, köşkümü İngiltere’de de yapabilirim. Ama köşküm burada, sevgili Prusya’mda olsun istiyorum, çok çok beğendiğim bu yörede.

PALYAÇO 2: Bu benim değirmenim. Değirmenimin elimden alınmasına izin vermem. Değirmenimin bende kalmasına izin verilmezse oynamam.

PALYAÇO 1: Pekâlâ. Şöhretim yüzünden gözüne uyku girmeyen düşmanlarımla hakkımda yaydıkları bazı dedikodulara inat dünyaya iyi örnek olmaya karar verdim, zira ben Fransızca biliyorum ve çok aydınım.

PALYAÇO 2 *kurnazca*: Çocuk karnın içine nasıl girer. Bu basit. Ama nasıl olur da karnın içine girmez.

PALYAÇO 1: Bu felsefi bir soru. Şimdi buna ayıracak vaktim yok. Devletimin birinci hizmetkârıyım ben.

PALYAÇO 2 *pantolonunu indirir*: Benim devletim seninkinden büyük. Sen sağ elinle mi yapıyorsun, sol elinle mi?

PALYAÇO 1: Bu seni hiç ilgilendirmez. Pantolonunu yukarı çek, yoksa sirk müdürünü çağırırım.

PALYAÇO 2 *elini korkuyla kışına götürür ve pantolonunu yukarı çeker.*

PALYAÇO 1: Siyaset konusunda şakaya gelemem. Devletimin birinci hizmetkârıyım ben.

PALYAÇO 2 *güler ve korkmuş gibi eliyle ağzını kapatır.*

PALYAÇO 1: Bu nedenle, kalbim kırılrsa da, ki kalbim kırılacak, bunu adım gibi biliyorum, yanına geleceğim, Prusya kralı Potsdam değirmencisinin yanına, ve devleti yönetirken ve flüt çalarken beni rahatsız ettiği için değirmenini başka yere kurmanı emredeceğim. Ama sen korkup sinmeyeceksin ve bir Alman erkeği olarak karşıma çıkıp ticaret belgenin ve imar izninin olduğunu ve değirmenini başka yere kurmak istemediğini ve yüz kere Prusya kralı olsam da Berlin'de daha hâlâ hâkimlerin de olduğunu yüzüme karşı söyleyeceksin ve değirmenin bütün gün takırdasa ve beni rahatsız etse de, köşkünün yanında durmaya devam edecek, oysa devleti yönetirken had safhada konsantre olmam gerekiyor çünkü her şeyi tek başıma yapmak zorundayım, zira Prusya'da benim kesin iznim olmadan köpek bile işeyemez, ki ben hayvan severim, ayrıca çok zevk aldığım ve ustası olduğum flütü çalarken de rahatsız olacağım, ama bir kral insan değildir, devletin birinci hizmetkârıdır – *Palyaço 2 güler ve korkmuş gibi eliyle ağzını kapatır* – ve kalbi kırılrsa da, ki kalbim kırılacak, adım gibi biliyorum bunu. *Ağlar.* Hepsini aklında tuttun mu.

PALYAÇO 2: Aslan.

Bir aslan girer. Palyaço 2 sahne tavanından indirilen bir trapeze tutunur. Palyaço 1 Palyaço 2'ye tutunup onun üzerine tırmanır. Palyaço 2 gıdıklanır ve katıla katıla gülerken trapezi bırakır. Aslanın üzerine düşerler, aslan iki parçaya ayrılır, parçalar farklı yönlerde savrulur. Trapez sahne tavanında gözden kaybolur.

PALYAÇO 1: Bak gördün mü, kırdık aslanı.

PALYAÇO 2: Aslanı sen kırdın.

PALYAÇO 1: Trapezi sen bıraktın.

PALYAÇO 2: Beni gıdıkladın da ondan.

Es. Palyaço 1 düşünür.

PALYAÇO 1: Aslanın buraya gelmediğini söyleriz biz de.

PALYAÇO 2: Bize inanmazlar.

Duraklama. Palyaço 1 düşünür.

PALYAÇO 1: Aslanların olmadığını söyleriz.

PALYAÇO 2: Evet, bu iyi.

PALYAÇO 1: Hadi şimdi başlayalım.

PALYAÇO 2: Peki değirmenim nerede.

PALYAÇO 1: Değirmeni hayal etmen gerekiyor. Ben de köşkümü hayal etmek zorundayım. Hayal gücün yok mu senin.

PALYAÇO 2: Yok. Ne yapacağımı biliyorum. Değirmenciye oynayacağım ve de değirmeni.

PALYAÇO 1: Olmaz. Değirmeni herkes oynayabilir ama ben köşkümü nasıl oynayacağım. Bir köşk ancak hayal edilebilir.

PALYAÇO 2: Onun için çok daha güzel ya.

PALYAÇO 1'in ağız kulaklarına varır: Evet, bu doğru.

Elinde kırbaçla Müdür girer.

MÜDÜR: Aslana ne yaptınız?

PALYAÇO 2 *Palyaço 1'in arkasına saklanır.*

PALYAÇO 1 + 2: Aslan diye bir şey yoktur.

Müdürün alt çenesi yere düşer. Alt çenesini yerden alır ve etrafına çekingen bakışlar fırlatarak çıkar.

PALYAÇO 1: Artık başlıyoruz. Önce devlet yönetimi. Sandalyem nerede.

Sahne tavanından sandalye iner. Palyaço 1 oturmaya yeltener, Palyaço 2 arkasından sessizce ilerleyerek sandalyeyi altından çeker, Palyaço 1 oturmaz, tekrar ayağa kalkar.

PALYAÇO 1: Dur. Bir şey unuttuk. Fırıldağım. Fırıldak olmadan devlet yönetemem.

PALYAÇO 2: Fırıldağın mı?

PALYAÇO 1: Evet. Fırıldağım nerede?

Sahne tavanından bir köpek iner.

PALYAÇO 2: Ha ha. Bu mu fırıldak. Bu bir köpek yahu.

PALYAÇO 1 *sertçe*: Fırıldak bir köpektir. Sandalye fazla geride duruyor.

PALYAÇO 2: Sen fazla önde duruyorsun.

PALYAÇO 1: Evet. Sandalye fazla geride duruyor, ben fazla önde duruyorum.

PALYAÇO 2: Ne yapacağımızı biliyorum. Sen geriye git, ben sandalyeyi öne taşıyayım.

PALYAÇO 1: Evet, iyi fikir.

Öyle yaparlar.

PALYAÇO 1: Şimdi sandalye fazla önde duruyor, ben fazla geride duruyorum.

PALYAÇO 2: Yanlış yaptık. Benim sandalyeyi geriye almam, senin de öne gitmen lazım.

PALYAÇO 1: Evet.

Sandalye sahne tavanında gözden kaybolur.

PALYAÇO 1: Sandalye ortadan kayboldu.

PALYAÇO 2: Evet, ben de göremiyorum.

PALYAÇO 1: Senin üstüne oturacağım, sen benim sandalyemsin.

PALYAÇO 2: Peki değirmen kim.

PALYAÇO 1: Her şeyin bir sırası var.

Palyaço 2 ellerinin ve dizlerinin üzerinde yere çömelir, Palyaço 2 onun üzerine oturur.

PALYAÇO 1: Ben şimdi devleti yöneteceğim, sen de takırdayacaksın.

Palyaço 2 ayağa kalkar, Palyaço 1 yere yığılır.

PALYAÇO 1: Ben devleti yönetirken öylece ayağa kalkamazsın sen.

PALYAÇO 2: Şimdi ben değirmenim. Sen de sandalyeyi hayal ediver.

PALYAÇO 1: Tamam.

Palyaço 1 havaya oturur.

PALYAÇO 2: ÇAĞILTILI DERE BAŞINDA TAKIRDIYOR. DEĞİRMEN TAKIR TUKUR TAKIR TUKUR TAKIR TUKUR

PALYAÇO 1: Sandalyeyi daha fazla hayal edemeyeceğim.

PALYAÇO 2: Neden devleti ayakta yönetmiyorsun.

PALYAÇO 1: Olmaz. Sanırım devlet yönetmekten vazgeçeceğim. Çok zor geldi. Şimdi flüt çalmaya geçelim.

PALYAÇO 2: Benim flütümü mü çalacağız, senin flütünü mü. Ne yapacağımızı biliyorum: Sen benim flütümü çal, ben de senin flütünü çalayım.

PALYAÇO 1: Senin flütün yok, sen Potsdam değirmencisisin. Hadi başla.

PALYAÇO 2: Ben Potsdam değirmencisiyim. Prusya kralı benim komşum. Değirmenim köşkünün yanında bulunuyor. Bütün gün takırdadığı için değirmenimin Prusya kralını devlet yönetirken ve flüt çalarken rahatsız ettiğini duydum ve kral bana gelmek istiyor, Prusya kralı Potsdam değirmencisine, bana değirmenimi başka yere kurmamı emretmek istiyor. Ama tam adamını buldu. Zira benim ticaret belgem var, ayrıca imar iznim de var. Evvett. *Palyaço 1 alkışlar.* Hele bir gelsin, o göt siken, fırıldağı ve bastonuyla. Gösteririm ben ona dünyanın kaç bucak olduğunu. Daha hâlâ yargıçlar var Berlin'de. Evvett. *Palyaço 1 alkışlar.* Anasından emdiği sütü burnundan getiririm ben onun, ben bir Alman erkeğiyim. Evvett. *Palyaço 1 alkışlar.* Kral da neymiş. Herkes bilir devlet yönetmeyi –

PALYAÇO 1: Dur. Yasal zeminde kalmak zorundasın.

PALYAÇO 2: O da ne.

PALYAÇO 1: Fransızcadır ve MOLOZ DÖKMEK YASAK anlamına gelir. Şimdi sıra bende.

Palyaço 1 bastonuna takılarak yüzükoyun yere düşer.

PALYAÇO 2: Hep böyle mi başlarsın.

PALYAÇO 1: Ben Prusya kralıyım, köşküm değirmenin yanında bulunuyor ve sana, Potsdam değirmencisi, değirmenini başka yere kurmanı emrediyorum, çünkü bütün gün takırdadığı için devleti yönetirken ve flüt çalarken beni rahatsız ediyor.

PALYAÇO 2: Ben Potsdam değirmencisiyim. *Dizleri titremeye başlar. Elleriyle dizlerini zaptetmeye çalışır.* Ben bir Alman erkeğiyim. *Yere düşer, tehditkâr bastonun önünde tekrar ayağa kalkar, tekrar düşer.*

PALYAÇO 1 *bastonunu havaya kaldırarak:* Eğer şimdi rolünü oynamazsan, müdüre aslanı senin kıldığını söylerim. Seni bilirim. Beni insanların önünde küçük düşürmek için yapıyorsun bunu, kötülük olsun diye.

PALYAÇO 2 *tekrar ayağa kakar, tekrar düşer. Elleri ve dizlerinin üzerinde:* Kesinlikle öyle değil. Gerçekten çaba gösteriyorum. Nasıl terlediğimi görüyorsun. Elimde değil. Karşı koymıyorum. Bacaklarımın üzerinde duramıyorum. İçten gelen bir şey bu. Bir doğa gücü.

PALYAÇO 1 *kötü kötü:* Gösteririm ben sana doğa gücünü. *Ona vurur.* Ben devletimin birinci hizmetkârıyım. *Palyaço 2 bastonu yalar ve sonra yemeye başlar. Bastonu yiyerek ayağa kalkar, sonunda baston yutmuş gibi dimdik durur. Marş müziği savaş gümbürtüsüne dönüşür. Sahne arkasındaki perde açılınca görünen ateşin içinden konuşma balonları yükselir:* HER VURUŞ BİR RUS
HER TEKME BİR İNGİLİZ HER BALYOZ BİR FRANSIZ
ve Palyaço 2 marş adımlarıyla ateşin içine yürür.

PALYAÇO 1: Aslında farklı olacağını düşünmüştüm, çünkü Fransızca biliyorum ve çok aydınım. Ama böyle de olur tabii.

Köpek, yine marş adımlarıyla, Palyaço 2'nin peşinden gider.

PALYAÇO 1 *köpeğe:* ET TU, BRUTE!*

* Sen de mi Brütüs! (ç.n.)

Brandenburg Konçertosu 2

Köşk. Soğuk büfe. Empire tarzında bir sandalye. Arka planda şarkı söyleyen bir koro:

HALK ENERJİ SANTRALİNİ ELE GEÇİRDİĞİNDE

BİR YOLDAŞ *tanıtır:* Stalin Bulvarı'nda çalışan duvarcıdır kendisi.

Bugün itibarıyla İş Kahramanı. Havyardan buyur yoldaş, bunu ancak burada bulursun. Stalin Bulvarı'yla ödedin bedelini. Unter den Linden'de güneşimizi kapatan Biricik Friedrich'in Berlin'den Potsdam'a nakledilmesi görevini yerine getirdi, dört adamla birlikte, batıdaki uzmanların öngördüğünün üç katından daha az paraya, üstelik de rekor sürede. Ama soğuk büfede yeni. Ne istersin. Halkla birlikte lahana çorbası kaşıklarsak bizi kıyma yaparlar, burası Almanya yoldaş. Mutfakta da proletarya diktatörlüğü. Yemek yemek partinin işi. Kırmızı olanı daha iyi.

Çıkar. Duvarcı, başında sargı, yemeğini yer. Başkan.

BAŞKAN: Gün senin günün yoldaş. Haline bakılırsa

Gün senin için fazla uzun sürmüş gibi.

DUVARCI: Yeterince uzundu.

BAŞKAN: Başın?

DUVARCI: İşçi sınıfının teşekkürü bu.

Heykele dönüştürmek istiyorlardı beni.

Malzeme dördüncü kattan geldi.

Bana bir de madalya takarsanız,

Dikebilirsiniz beni yerine

Yaşlı Friedrich'in Unter den Linden'e.

BAŞKAN: Bugün bize fırlattıkları taşlar, yoldaş, oturacak yarın duvardaki yerine.

Başka ne sıkıyor canını?

DUVARCI: Soğuk büfe.

BAŞKAN: Alışacaksın. Ben de öğrendim.

BİR YOLDAŞ: Başkan Yoldaş.

Sanatçılar bekliyor.

BAŞKAN: Podyuma çıkmam lazım.

Çıkar. Müzik. Brandenburg Konçertosu. Duvarcı Empire tarzındaki sandalyeye oturur.

DUVARCI: Tam kıcıma göre bir sandalye.

Prusya Kralı İkinci Friedrich vampir olarak yanına gelir.

2. FRIEDRICH: Kalkmayacak mı ayağa, herifçioğlu, kralının önünde.

DUVARCI: Ben de artık hiçbir sandalyeye sığmaz sanıyordum. Tanrının nerede yaşadığını gösteririm ben sana.

2. Friedrich'in üstüne yürür. O da ona bastonuyla vurur.

Hey. Belime geldi.

Bastonu dizinin üzerinde kırar. İkinci Friedrich ona arkadan saldırır.

Yanlış adamı yakaladın. Git de köpeğini sik.

Silkeleyip atar onu üstünden. İkinci Friedrich onun boğazına sarılır.

Susuzluğun dinmedi mi hâlâ, hayvan. Git su iç.

Dövüşürler. Yoldaş elinde tepsiyle girer. İkinci Friedrich ortadan kaybolur.

YOLDAŞ: Bunu başkan gönderdi. Bira ve pizola

Mideni bozmayasın diye

Alışana kadar soğuk büfeye.

DUVARCI pizolayı yiyip birayı içer.

Homage à Stalin 1

Kar. Savaş gürültüsü. Üç asker. Bedenlerinin uzuvları eksik. Şiddetli kar fırtınasında genç bir asker çıkagelir.

ASKER 1: İşte takviye geliyor.

ASKER 2: Henüz her şeyi yerinde.

ASKER 3: Sıra kimde.

ASKER 1: Bende.

ASKER 2: Nereden böyle, arkadaş?

GENÇ ASKER: Savaştan.

ASKER 3: Nereye böyle, arkadaş?

GENÇ ASKER: Savaşın olmadığı yere.

ASKER 1: Elin, arkadaş.

Genç askerin kolunu koparır. Genç asker bağırır. Ölüler güler ve genç askerin kolunu kemirmeye başlarlar.

ASKER 3 *kolu ikram ederek*: Aç değil misin?

Genç asker kalan eliyle yüzünü kapatır.

ASKER 1: Bir dahaki sefere sıra sende. Kazanda herkese yetecek et var.

SESLER: Vive l'empereur.

Yaşasın imparator.

ASKER 1: Napolyon bu. Üç gecede bir gelir.

Napolyon yanlarından geçip gider. Solgun ve şişmandır. Büyük Ordu'sunun askerlerinden birini ayaklarından tutmuş, peşi sıra sürüklemektedir.

Sorun değil. Bunlar onun cesetleri. O olmasaydı burada olmazlardı. Tek tek sayıyor onları, çok cimri. Yoldaşlık yalnızca bizim aramızda var. Bir şey yemek istemiyor musun gerçekten?

Napolyon'un ardından Sezar çıkagelir, yüzü yemyeşil, togası kanlı ve delik deşiktir.

Arkasındaki yeşil suratlı Sezar. Hak ettiğini aldı, yirmi üç delik.

ASKER 2: Kıç deliğini saymazsan. *Gülüşmeler.*

ASKER 1: Kılıç dövüşüyle geçiniyor. Onun cesetleri bloke olmuş durumda: Savaş alanları fazla derinde kalmış.

ASKER 3: Neden önlemimi almamış ki düdük makarnası.

ASKER 1: Bazen Napolyon bir bacak atıyor önüne. *Güler.* Ya da bir kol. *Kemirilmiş kolu Sezar'ın önüne atar.* Bizde kimse aç kalmaz. *Sezar kolu yerden alıp kar fırtınasında gözden kaybolur. Genç asker bağırarak kaçar.*

ASKER 3: Yine gelir. Çember dar.

Giderek artan sayıda asker sendeleyerek, sürünerek sahneye gelir, düşer, yere yığılıp kalır. Sonra normal insan boyundan büyük Nibelunglar Gunther, Hagen, Volker ve Gernot paslı zırhlarıyla girerler.

GUNTHER *ölülerin üzerine çıkarak:* Numaracılar, kaytarıcılar, bozguncular. Korkak serseriler.

VOLKER: Geberince kendilerinden istenen her şeyi yaptıklarını sanıyor bunlar.

HAGEN *alayla:* Atlattıklarını sanıyorlar.

GERNOT: Günlerini görecekler ama.

GUNTHER: Kılıçlarınızı alın, Nibelunglar.

Hunlar geliyor yine. TANRI BİZİMLE.

Nibelunglar cesetler ve ceset parçalarıyla silahlanırlar ve onları hayali Hunlara bağıra çağıra fırlatırlar, böylece cesetlerden oluşan eğri büğrü bir duvar yükselir.

GUNTHER: Bak, Atilla, kılıçlarımızın hasatı.

Nibelunglar ceset duvarının üzerine otururlar, miğferlerini çıkarıp kafataslarından bira içerler.

GERNOT: Hep aynı şey.

Diğerleri öfke ve şaşkınlık karışımı bir ifadeyle ona bakar.

Ben bu işte yokum artık demiyorum. Ama bütün bunlar ne için.

VOLKER: Siegfried'i unuttun mu hemen, hani Hunların Odenwald'de –

HAGEN *kafatasını kaldırır:* Siegfried'in intikamına.

GUNTHER ve VOLKER *de aynı şekilde:* Siegfried'in intikamına.

GERNOT *Hagen'a:* Ama kendi gözlerimle gördüm. Demek istediğim, herkes biliyor onu senin...

GUNTHER: Hunların Siegfried'imize pusu kurup sapladığı mızrağı

Hagen'in yaradan çekip çıkardığını hepimiz gördük –

GERNOT: Ben mızrağı kıırın fırlattığını gördüm.

GUNTHER: O bir haindi.

GERNOT: Kim.

GUNTHER: Siegfried. Aslında bunu sana söylemek istemiyordum. Mümkünse gençlerin hayallerini yıkmamak lazım. Şimdi öğrendin işte.

GERNOT: Burada Hunlarla neden dövüşüp durduğumuzu hâlâ anlamadım ben.

VOLKER: Sen Hun musun ki savaşmak için bir nedenin olsun.

HAGEN: Çemberden çıkamadığımız için Hunlarla dövüşüp duruyoruz.

GERNOT: Ama tck yapmamız gereken buna bir son vermek, hem zaten çember de yok artık.

GUNTHER: Son verelim dedi.

VOLKER: Hâlâ öğrenememiş.

HAGEN: Asla öğrenemeyecek.

GUNTHER: Umudumuzu yitirmemeliyiz. O bir Hun değil.

VOLKER: Biz onu eğitmesini biliriz.

HAGEN: Her halükârda şimdi başlamamız gerekiyor. Vakit nakittir.

*Üçü ayağa kalkar, silahlanır ve Gernot'nun üzerine yürür.
Gernot ayağa fırlar.*

GERNOT: Her gece ölmek istemiyorum ben. Bence bu çok sıkıcı. Zevk almıyorum. Başka şeyler de yapmak istiyorum. Kadınlarla yapılan şu şeyi örneğin. Ne dendiğini unuttum.

HAGEN *alayla*: Unutmuş.

VOLKER: Günümüz gençliği böyle işte. İdealleri yok.

GUNTHER: Ananın seni neden doğurduğunu sanıyorsun. Sen bunu uykunda bile ezbere söyleyene dek çalışacağız.

Üç Nibelung uzunca süren bir çatışmada dördüncüyü parçalar. Sonra hep birlikte mastürbasyon yaparlar.

VOLKER *mastürbasyon yaparak*: “Başka şeyler de yapmak istiyorum.

Kadınlarla yapılan şu şeyi örneğin. Ne dendiğini unuttum.”

Nibelunglar güler.

HAGEN *da aynı halde*: Ben bir kadının ne olduğunu bile unuttum.

Sanırım deliği de bulamazdım artık.

Nibelunglar güler.

GUNTHER *de aynı halde*: Savaş erkek işi. Neyse, şimdi para sadece üçe bölünecek. Çemberdeki deliği de buluruz mutlaka.

Nibelunglar güler.

VOLKER *kemanını akort eder.*

GUNTHER: Kemanını bu işe karıştırma. Senin numaralarını bilirim ben. Şarkı söyleme ayağına bizi yumuşatmak istiyor. UYU KÜÇÜK PRENSİM UYU. Sonra da tüyecek ve malı iç edecek.

HAGEN: En iyisi şimdiden işini bitirelim.

GUNTHER: Hadi. *Silahlarını alırlar.*

VOLKER: Arkadaşlar. *Diğerleri onu paramparça eder.*

GUNTHER: Şimdi sadece ikimiz kaldık.

HAGEN: İçimizden biri fazlalık.

Birbirlerini parçalarlar. Bir an sessizlik olur. Savaş gürültüsü de kesilmiştir. Sonra ceset parçaları birbirlerine doğru sürünecek ilerler ve metal gürültüsü, bağırtilar, kesik kesik şarkı sesleri arasında hurdadan ve insan malzemesinden oluşan bir canavar biçimini alırlar. Gürültü bir sonraki sahneye kadar sürer.

Hommage à Stalin 2

Birahane. Siren sesleri. Çan sesleri.

Birahaneci. İki küçük burjuva. Bir karaltı: Kafatası Satıcısı.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Stalin öldü.

KÜÇÜK BURJUVA 2: Bayağı uzun sürdü.

BİRAHANECİ: Dikkat.

Üç orospu.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Bizimle olmaya ne dersin, küçük hanım.

OROSPU 3: Evine git ufaklık. Annen ağlıyor.

OROSPU 2: Uyku saatin gelmedi mi senin.

OROSPU 1: Anne diye bir şey yok artık.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Neden siyahlara bürünmediniz, hanımlar, böyle bir günde.

OROSPU 2: Bizim acımız daha derinde. *Siyah iç çamaşırlarını gösterir.*

KÜÇÜK BURJUVA 2: Dullara ve yetimlere birer bira.

OROSPU 1: Biz sadece şampanya içeriz.

BİRAHANECİ: Burası Kudamm değil.

OROSPU 3: Sırf hatırınız için ama.

Bira.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Şampanyaymış. Zanaat altın bileziktir.

KÜÇÜK BURJUVA 2: Bana sorarsan bir deliktir.

BİRAHANECİ: Altın bir delik.

OROSPU 2 *Küçük Burjuva 1'e*: Biz elle çalışmıyoruz, beyefendi.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Sizi incitmek istememiştim hanımefendi.
Ben de basit bir el işçisiyim.

Güler.

OROSPU 2: Ayıp valla.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Ağzın işlemesi elin işlemesinden iyidir.

Güler.

OROSPU 3: Dikkat et de boğazına kaçmasın, evladım.

OROSPU 2 *karaltıya bakarak*: Bu hayalet de kim. Vuu!

OROSPU 1 *bir etki bekler ama bir şey olmaz*: Hareket etmedi.

KÜÇÜK BURJUVA 2: Belki bir heykeldir.

OROSPU 1: Haarmann bu. Sandalyenin altındaki çuvalı görüyor musunuz? Birini parçalarına ayırmış yine, sonra da çuvala doldurmuş. Ceketin kabarık olduğu yerde de bıçağı var.

KÜÇÜK BURJUVA 2: Fahış et fiyatlarına bakılırsa meşru müdaafa olduğu bile söylenebilir.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Şimdiye dek kimleri yediğimi bilmek dahi istemiyorum.

OROSPU 3: Haarmann olamaz. Onun tipi farklı, daha toplu. Ben gördüm onu. Salı günüydü. Bıçağını çıkarmıştı bile. Avazım çıktığı kadar bağırdım. Ve aniden kayboldu, bir gölge gibi.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Siz bir hayalet görmüşsünüz hanımefendi. Haarmann cennette.

OROSPU 2: Sağır ve dilsiz o.

OROSPU 3: Ne olursa olsun bu gece yalnız başıma eve gitmeyeceğim.

KÜÇÜK BURJUVA 1 *çakıyı açar*: Nasıl arzu ederdiniz.

OROSPU 3 *çığlık atar*.

Dört Duvarcı çıkagelir.

ŞİŞMAN DUVARCI:

Bira mira içemez artık.

GENERAL:

Bunu kutlamak gerek.

GENÇ DUVARCI: Ne demek istiyorsun General.

GENERAL: Ne dediysem onu. Bira.

HILSE:

Şükretmelisin General

Rus'un seni inşaata gönderdiğine.

GENERAL: Bir Alman olarak görevimi yaptım sadece.

HILSE: Ben olsam hepimizi duvara dizerdim.

GENERAL: Kimin duvara daha yakın olduğunu kimse bilemez.

GENÇ DUVARCI *Orospu 1'e*: Bu o. Ekim'de dört yıl olacak.

Her yerde sizi aradım. Nassınız.

OROSPU 2: Kız, oltana kim takılmış öyle.

KÜÇÜK BURJUVA 2: Dört yıl. Acelesi vardır.

KÜÇÜK BURJUVA 1 *şarkı söyler*: ROSEMARIE, ROSEMARIE

KALBİM YEDİ YIL HASRETİNİ ÇEKTİ.

OROSPU 2:

Genç adam

Galiba yanlış yere tezgâh açtınız.

GENÇ DUVARCI: Mesela bu akşam ne yapacaksınız.

OROSPU 2: Dinlemiyor bile. Ulan, aşk ne güzel şey.

HILSE: Uzak dur onlardan delikanlı. Bu iş sana göre değil.

OROSPU 1: Bu akşam vaktim olduğunu sanmıyorum.

GENÇ DUVARCI: Burada bir kapitalisti mi bekliyorsunuz.

OROSPU 3:

Keşke öyle olsa.

OROSPU 1: Benim artık gitmem lazım.

GENÇ DUVARCI: Birlikte gidelim.

Orospu 1 tek başına çıkar.

KÜÇÜK BURJUVA 1:

Henüz bakire.

Küçük Burjuva 1 ve Küçük Burjuva 2 güler.

GENÇ DUVARCI *Orospu 3 ve 2'ye:*

Başka biri mi var.

KÜÇÜK BURJUVA 1: Sakın bana sorma Lohengrin.

KÜÇÜK BURJUVA 2: Ancak bire kadar sayabiliyor.

OROSPU 3 *ağlar:*

Aşk bu.

Genç Duvarcı yürür gider. Hilse onu tutmaya çalışır.

GENÇ DUVARCI: Bekçiye ihtiyacım yok.

Genç Duvarcı Hilse'yi iter.

GENERAL *güler.*

ŞİŞMAN DUVARCI: Sen neden karışyorsun bu işe.

GENERAL: Örnek İşçi.

Başı sargılı Örnek İşçi duvarcılarının masasına oturur. Duvarcılar başka masaya geçerler.

GENERAL: Güzel bir baş.

ŞİŞMAN DUVARCI: Evet. Bazı insanlar

İnşaattan düşecek taşın altından

Geçmeden duramazmış.

AKTIVIST: Kafayı mı yediniz.

KÜÇÜK BURJUVA 1 *sarhoş halde*:

Savaş çıkacak diyorum. Sen ne diyorsun.

KÜÇÜK BURJUVA 2 *aynı halde*:

Bence

bir sakıncası yok.

OROSPU 3 + 2 *şarkı söyler*: BİZ HEPİMİZ CENNETE GİDECE-
ĞİZ

Oropular ve Küçük Burjuvalar şarkı söyleyerek çıkarlar.

GENERAL: Belki de bundan sonra bazı şeyler değişecek burada.

Ve kimilerinin artık yüzü gülmeyecek.

Es.

ŞİŞMAN DUVARCI: Almanlar çok şeye boyun eğer. Ama her şeye
de değil.

Es.

HILSE: Ne demek istiyorsun General.

GENERAL: İnsan kokusu alıyorum, dedi dev.

Çıkar. Ardından da Şişman Duvarcı.

ÖRNEK İŞÇİ: Ne seçkin bir topluluk.

HILSE: Seninki kadar seçkin değil.

ÖRNEK İŞÇİ: Bana senin Kızıl olduğunu söylediler.

Es.

HILSE: İşçi haini değilim ben. *Çıkar.*

ÖRNEK İŞÇİ: Bana bir içki daha ver. Faydası olur

Eve gittiğimde. Artık cesaret

Edemiyorum eve gitmeye. Her gün başka bir şey.

Dün halıydı. Bugün SOĞUK BÜFE.

Başıma bir madalya çıkardılar.

Ondan beri karım hanımefendiyi oynuyor,
Gazeteye çıktım diye.

BİRAHANECİ: Seçkin olmak zor zanaat.

ÖRNEK İŞÇİ: Ödülün nelere mal olacağını bilseydim.

Es. Bir sarhoş.

BİRAHANECİ: Yeterince içmişsin.

SARHOŞ: Ben özgür bir insanım.

BİRAHANECİ: Burası da benim birahanem.

SARHOŞ: Ben solcuydum

Senin birahanen henüz Nazi yuvasıyken, kahverengiyken
SA'lardan.

Örnek İşçi'nin masasına oturur.

Bana bir içki ısmarla, arkadaş.

Sen prolethersin, ben proleter. Birlik

Olmalıyız kapitalizme karşı.

Sosyalizme karşı da. Ben

KJV'¹deydim 24'ten beri. Beni

Kimse kandıramaz. Stalingrad'da çemberde

Çiğ çiğ pişirdiler beni. Savaş değildi artık bu.

Bulsak ot yerdik ama ben etrafta

Ot mot görmedim. Hiçbir kemiğe

Sormadık at kemiği mi değil mi ya da BANA

BİR ARKADAŞ DENK GELDİ.

Ama alışıyor insan. Burada oturan kim.

Emrinde bölüğü olan

Tek astsubay bendim.

Yüzbaşı geberip gitmişti, subaylar da öyle.

Biz çıkmayı başardık çemberden

Yirmi dört kişiydik, ona indi sayımız.

¹ KJV (Kommunistischer Jugendverband): Komünist Gençler Birliği (ç.n.)

Onları düze çıkardım. İyi adamdım.

Benim delikanlılar da iyiydi.

AKTİVİST: Öyle diyorsan öyledir.

SARHOŞ:

Evet. Tam da bugün

Karşılaştım onlardan biriyle. Bakanlıkta çalışıyor.

Müsteşar mı ne işte bugünkü tabirle

Delikanlı pek yükselmiş: en tepeye.

Ama beni hemen tanıdı. Sen misin şef.

Hep aynı ihtiyar, diyorum ben. O da: Hadi, açalım

Bir fiçî. Takıldım peşine. Karısı zehir zemberekti

Biz parkelerin üzerinde birayla kalkıştığımızda

Yeniden kurmaya çemberi, çemberimizi.

O da karısını mutfağa kilitledi.

Sonra kurduk çemberi.

Ve dördüncü şişeden sonra soruyorum ona:

Yerde sürünebiliyor musun hâlâ, Willi, yaşlı domuz.

Ve ne diyeyim sana, inanmayacaksın:

Hâlâ yapabiliyordu işte. O kadar iyiydi verdiğim eğitim.

Masanın üzerine bira döker.

Bu Volga. Stalingrad şurada.

ÖRNEK İŞÇİ: Bu benim biram.

SARHOŞ:

İlgini çekmiyor, değil mi.

Savaş sona ermedi. Daha yeni başlıyor.

Beni ırgalamaz artık. Dünyanın ne göt olduğunu biliyorum

Hem içerden hem dışardan. *Çıkar.*

Genç Duvarcı ve Orospu 1.

GENÇ DUVARCI *Örnek İşçi* 'ye: Bu bir masal.

Hey, Örnek İşçi. Ceplerini doldurdun

Paramızla kızıl normların için.

ÖRNEK İŞÇİ: Sen de dersini alacaksın bir gün.

GENÇ DUVARCI:

Senden değil.

Bize bir ev lazım.

OROSPU 1:

Amma acelecisin.

GENÇ DUVARCI: İnşaatta işten kaytaramam artık.

Belki de kendi evimi yaparım.

ÖRNEK İŞÇİ: Dedim ya, sen de dersini alacaksın.

GENÇ DUVARCI:

Kuru öğüde karnım tok.

ÖRNEK İŞÇİ:

Öyle olmayanlar var.

OROSPU 1 *şarkı söyler*: HER GÜNÜMÜZ BÖYLE GÜZEL OLSUN

Galiba çok içtim.

GENÇ DUVARCI:

Gel hadi.

Seni evine götürüyüm.

OROSPU 1:

İşe gitmem lazım.

GENÇ DUVARCI:

Gece vardiyası mı?

OROSPU 1: Evet, ben hep gece vardiyasındayım.

Kafatası Satıcısı ayağa kalkmıştır, çuvalı alır ve hafifçe sendeleyerek yanlarına yaklaşır.

OROSPU 1:

Ne istiyor bu.

GENÇ DUVARCI: Noel Baba o. Bir sıkıntınız mı var?

KAFATASI SATICISI: Güzel bir çift. İzin verirseniz size küçük bir andaç sunmak istiyorum. *Çuvaldan bir kafatası çıkarır. Orospu 1 çığlık atar.* Yeni yuva için bir andaç. ORTASINDA BİZ HAYATIN / ÖLÜMLE KUŞATILMIŞIZ. Onu topraktan kendi ellerimle çıkardım. Ve tam üç kere kaynattım. Temiz bir örnek. Mezar taşına göre 18. yüzyıldan kalma. İyi bir kafatası, şakağa bir dokunun. Toprak gün ışığına çıkarıyor. Burada düşünülmüş, beyefendi, büyük Leibniz'in Teodizee'si sığmıştı bu boşluğa. Materyalizm bir yanılgıdır, inanın bana.

OROSPU 1 *güler*: Komik biri.

KAFATASI SATICISI: Bir iskelet de satın alabilirsiniz. Felsefi bir portmanto. Mantonuzu çıkarın hanımefendi. Bu kadarcık mı beyefendi. Bir iskeletin fiyatı daha yüksektir tabii. Tam tek-mil iskelet nadiren bulunuyor. Kim bilir, ölüler kemikleriyle neler yapıyor. *Kıkırdar*. Birtakım tahminlerim var ama. Bırakalım şimdi bunu. Kafatası elli.

OROSPU 1: Korkuyorum.

GENÇ DUVARCI: Hallededeceğiz şimdi.

KAFATASI SATICISI: Sudan ucuz, beyefendi. Reichsmark değil ya. Masraflarımı zor çıkarıyorum.

GENÇ DUVARCI: Döküntünüzü kaldırın şef.

OROSPU 1: Gitmek istiyorum.

KAFATASI SATICISI: Özür dilerim.

Orospu 1 ve Genç Duvarcı çıkar. Es.

KAFATASI SATICISI: Enfes içkinizden bir iki kadeh daha içmek isterdim ama maalesef nakit sıkıntım var. Kafatasını rehin olarak alın.

BİRAHANECİ: Kıyamette de rehinden geri alınır öyle mi. Bir iki kadeh içip içmemek sizin bileceğiniz iş ama burada nakit ödeme yapılır.

ÖRNEK İŞÇİ: Bunları sen kendin mi öldürüyorsun arkadaş?

KAFATASI SATICISI *Örnek İşçi'nin masasına oturur:* Ben yeraltı inşaat işlerinde çalışıyorum. Denebilir. Mezarlıkları kamuya kapalı olarak taşıyoruz. Ölü yakınlarının dilinde buna mezar nakli deniyor. Ben ölü yakınıyım, mezar nakli yapıyorum. **ÇİÇEKLER ALTINA OTLAR ALTINA.** Geceleri çalışıyoruz. Enfeksiyon tehlikesi yüzünden alkollü olarak. **KORKSA DA SEVDİCEĞİM ÖLÜLERDEN DE.** Benim için bu işin cazip tarafları var: Tarihçiydim ben. Tarihlemede bir hata, Bin Yıllık Reich, anlarsınız ya. Tarih beni mezarlıklara, yani onların teolojik unsurlarına yönelttiğinden beri, dünyevi vaatlerin ceset zehrine karşı bağışıklık kazanmış bulunuyorum. Altın Çağ geride kaldı. İsa ölülerin plasentası. Vergilius'u bilir misiniz.

GÖNDERİLİYOR İŞTE YENİ BİR IRK
YÜCE GÖKTEN
KAPANİYOR DEMİR ÇAĞI VE KURTARIYOR
DEHŞETTEN ÜLKELERİ.
BAKIN NASIL DA HER ŞEY SOLUKSUZ BEKLİYOR
YENİ YÜZYILI
KANATLANIP YÜKSELİYOR ARMAĞANLARIYLA
YERİN;
BAŞAKLARLA USULCA YALDIZLANACAK
TARLALAR KENDİLİĞİNDEN
VAHŞİ DİKENDEN BİLE KIPKIRMIZI SARKACAK
ÜZÜM
SERT GÖVDELİ MEŞELERDEN ÇİĞ GİBİ
DAMLAYACAK BAL
DENİZİ KALASLARLA KIŞKIRTMAK, KUŞATMAK
ŞEHİRİ
DUVARLARLA, TOPRAĞI SABANLA YARMAK
ARTIK GEREKSİZ.

BİRAHANECİ: Beyler, kaldırım kışcınızı sandalyelerimden. Kapatıyoruz.

Kutsal Aile

Führer'in sığınağı. Hitler, tipik pozlarından birinde donup kalmıştır. Bir çan gece yarısını çalar. Hitler kıpırdar, esner, birkaç adım atar, poz verir, bir bidondan benzin içer vs.

HITLER: Josef!

Goebbels, yumru ayaklar ve dev memelerle, karnı burnunda.

GOEBBELS: Führerim!

HITLER *hamile Goebbels'in karnına hafifçe vurur:*

Garantörümüz ne âlemde. Kıpırdıyor mu? Aferin. Benzinini içiyor musun? *Goebbels'in meme başlarını çeğiştirir.* Bir Alman annede olması gerektiği gibi dolu mu memeler? Aferin. Besin durumu, asker durumu.

GOEBBELS: Sadece üç günlük benzinimiz kaldı.

HITLER: Bir an önce doğurmaya bak. Nöbetçi!

Nöbetçi, siyah üniformalı, yaban domuzu kafalıdır.

HITLER *kıkırdayan Goebbels'in kachını çimdiklerken:* Kahvaltı!

Nöbetçi çıkar. Bir asker. Hitler askeri mideye indirir, en son başını yer. Hapşırır, tükürür ve ağzından kıl toplar. Adamları yemeden önce tıraş edilmelerini emretmişim. İğrenç!

Hapşırır ve benzin içer.

GOEBBELS: Bu sırrı bilenlerin sayısının sınırlı tutulması gerektiğine dikkat çekmek isterim Führerim. Alman halkı sizi vejetaryen olarak biliyor, öyle seviyor. Personelle sorunlarımız var, berber Aryan olduğunu belgeleyemiyor. Ondan önceki de görevden alınmıştı, şimdi Bay Stalin'i tıraş ediyor. Tanrının yolları mucizevidir.

HITLER *bağırır:* Entrika! Dolap! İhanet! Etrafım hainlerle çevrili. Beni öldürmek istiyorlar. Yatağıma bomba koyuyorlar. Yemeğıme bıçak döküyorlar. Benzinime zehir katıyorlar. Kafalarını uçuracağım. Asacağım onları. Paramparça edeceğim. Ağlar, halıyı ısırır, sürekli zırlar. *Sürünerek Goebbels'in yanına gider, başını Goebbels'in memelerine yaslar, somurtur.*

GOEBBELS *onu okşayıp kucagında sallar:* En büyük sensin. Herkesten daha güçlüsün. Sana hiçbir şey yapamazlar. Onları cezalandırırsın.

HITLER *hâlâ aynı pozisyonda:* Evet. Parmaklarını doğrayacağım. Ellerini. Kollarını. Bacaklarını. Kulaklarını keseceğim. Burunlarını keseceğim. *Kıkırdayarak ve tepinerek. Çüklerini keseceğim.*

GOEBBELS *işaret parmağını sallayarak:* Çük denmez.

HITLER *kendini yere atar, tepinir:* Çük dedin. Çük dediğini itiraf et. Hain. Sen de hainsin.

GOEBBELS *aceleyle*: Çük dedim. İtiraf ediyorum. Affet beni Führerim.

HITLER *ayağa kalkar, Napolyon gibi poz verir*: Gördün mü. Bunun için çizmelerimi yalaman gerekiyor.

Goebbels Hitler'in sol çizmesinin üzerine atılır.

HITLER: Önce sağ çizmeyi.

Goebbels sağ çizmenin üzerine atılır.

Nöbetçi!

Nöbetçi.

Rapor.

NÖBETÇİ: Yukardan bir köpek geçti.

HITLER: Duyuyor musun Josef. Maske takıyorlar. Açıkça karşımıza çıkmaya cesaret edemiyorlar artık. Ama ben onların niyetlerinin farkındayım. Ben her şeyin farkındayım. Bir köpek. Gü-lünç! Devam et.

NÖBETÇİ: Çimenlerin üstüne işedi. Hepsi bu Führerim.

HITLER: Gözünü dürt aç. Düşman her yerde.

NÖBETÇİ: Emredersiniz Führerim.

Nöbetçi çıkar.

HITLER: Şimdi halkıma hitap edeceğim. Halkıma.

Goebbels karnını tutar, çığlık atar, bağırarak kendini yerden yere atar.

HITLER: Bir Alman anne bağırır. Nöbetçi!

Nöbetçi.

HITLER: Ebeyi çağırın. Vakit geldi.

Nöbetçi çıkar.

Doğum sancısı bu. Sancı başladı. İlk evliliğimden biliyorum. *Goebbels isterikçe davranır*. Zavallı yaşlı Ernst'i hâlâ kıskanıyor musun yoksa? Evet, o bir haindi. O da. Tabancamı gördüğünde nasıl da afallamıştı hatırlıyor musun? Bunu hesap etmemişti. Küçük kaltak. Nasıl da titremişti yanakları. Son zamanlarda biraz şişşolaşmıştı. Bütün şarjörü üstüne boşalt-

tım. Elim bile titremedi. Siz onu sıkıca tutmuştunuz, hatırladın mı. Sen ve Herrmann. O da bir haindi. Etrafım hainlerle çevrili. Sırtım bir yara izinden ibaret. Hançer darbesi ardına hançer darbesi. Her yerde bana pusu kuruyorlar. Orada. Şurada. *Giderek hızlanarak bir aşağı bir yukarı yürür, ikide bir aniden dönüp arkasına bakar.* Peşimdeler. Karşıma çıkmaya cesaret edemiyorlar. Arkamda pusudalar. Gördün mü. Ama hepsini ele geçireceğim. Kader benden yana.

Nöbetçi.

NÖBETÇİ: Köpek yine geçti. Yine işedi. Ebe geldi.

Germania, dev boyutlarda, elinde ebe çantası.

GERMANIA *Hitler'in karnına yumruk atar, dişlerini tutup çekiştirir* vs.: Nasılsın evladım? Benzinini içiyor musun? Adamlarını yiyor musun? Aferin.

Hitler'in taşaklarını tutar.

HITLER *utanarak*: Anne!

GERMANIA: Ödipus kompleksin geçmedi mi hâlâ? *Güler.*

HITLER: O dediğin bir Yahudi rezaleti.

GERMANIA: Bununla ilgili bir şey duymak istemiyorum artık. Senin Yahudi hikâyelerin yeterince dert açtı başıma. Parmağıyla beni gösterenler var. Bugün bile. Kimisi selam bile vermiyor.

HITLER: Yahudi –

Germania ona bir tokat atar. Hitler zırlar.

GERMANIA: Çanak çok dar. Forsepsle doğurtmam gerekecek. Korkma, ilk kez yapmıyorum bu işi. Ama daha oraya gelmedik. Çabasız ürün olmaz. Aç bacaklarını. Ve nefes al, nefes ver. Ve ıkın. İşte böyle. Ve bir ki, bir ki.

Nöbetçi.

NÖBETÇİ: Batıdan gelen üç müneccim kral.

HITLER: Duyuyor musun Josef. Bize yine ilgi göstermeye başladılar. Yine adam yerine koymaya başladılar. Dünya –

GOEBBELS: İSTER MİSİNİZ TOPYEKÛN –

GERMANIA: Kapa çeneni.

HITLER *nöbetçiye*: Merasim kıtası.

GERMANIA *Goebbels'e*: Biraz allık sürebilirdin.

HITLER: Bir Alman anne –

GERMANIA: Tekrar iş yapmak istiyorsam zamana ayak uydurmam gerekiyor.

Goebbels'e orospu makyajı yapar. İşte oldu. Hitler'e: Sakın bir terslik çıkmasın ha. Adamlar metni ezberlediler mi?

HITLER: Kader –

GERMANIA: Emin olmayı tercih ederim.

Merasim kıtası, köpek kafaları, siyah üniforma üzerinde beyaz tül, kanlı çizmeler, melek kanatlarıyla pozisyon alır.

Üç Münecim merasim kıtasını teftiş eder.

MÜNECCİM 1: Ektiğimiz tohum yeşerdi.

MÜNECCİM 2: Çizmeleri beğenmedim.

MÜNECCİM 3: Veto. Ben de beğenmedim.

MÜNECCİM 1: Burada neyin söz konusu olduğunu unutmamalıyız.

MÜNECCİM 2: Komünizm korkunç bir tehdit.

MÜNECCİM 3: Özellikle de ruhsal açıdan.

MÜNECCİM 1: Hele de çocuklar düşünüldüğünde.

MERASİM KITASI *havlar gibi*: ÖZGÜRLÜK DEMOKRASİ BATI DÜNYASI BARIŞ İNSANIN KENDİ EVİ GİBİSİ YOKTUR KIZIL OLMAKTANSA ÖLÜ OLAYIM EN İYİ KIZILDERİLİ ÖLÜ KIZILDERİLİDİR HER KOYUN KENDİ BACAĞINDAN ASILIR TOPTAN TEMİZLİK BİRLİK BERABERLİK.

GERMANIA *derin bir nefes alarak*: Neyse ki yolunda gitti.

MÜNECCİM 1: Ne dedim ben.

MÜNECCİM 2. Sahiden. Yeni bir ruh.

MÜNECCİM 3: Ne de olsa çizmeler temizlenebilir.

GOEBBELS: İSTER MİSİNİZ TOPYEKÛN –

HITLER: Bu tarihi anda –

Goebbels çok gürültülü bir biçimde osurur, etrafına yaydığı pis koku bulutu Üç Müneccim'i yere yıkar.

MERASİM KITASI: Sieg Heil Sieg Heil Sieg Heil.

Üç Müneccim yerinden sıçrar, burunlarını tutup ayağa kal-karlar.

GOEBBELS: Führerim.

GERMANIA *Hitler'e*: Umarım fasarya değildir. Yatakta hiçbir za-man pek matah değildin zaten.

Hitler hırlar.

MÜNECCİM 3: Güzel kokmuyor, di mi.

MÜNECCİM 2: Pek güzel kokmuyor gerçekten de.

MÜNECCİM 1: Ufak tefek şeylere takılmamak lazım.

MÜNECCİM 3: Ne de olsa doğal bir şey.

MÜNECCİM 2: İnsana dair hiçbir şey bana yabancı değildir.

MÜNECCİM 3: Armağanları şimdi versek.

MÜNECCİM 2: Sonuna kadar kalmamız gerekmiyor.

MÜNECCİM 3: Ne de olsa her şey olacağına varır.

MÜNECCİM 1: Armağanlar!

Üç Müneccim'in askerleri armağanları getirdikten sonra çıkarlar.

MÜNECCİM 3: Bir takım işkence aleti. Onları bizzat denedim. Sanırım bununla ilgili bir atasözü var. AĞAÇ YAŞKEN EĞİLİR.

MÜNECCİM 2: Sevimli ufaklık için tarihi bir oyuncak. Ben bununla büyüdüm. Özgüveni güçlendirir. Kullanımı çok basit. Topu dikiyorsunuz, dolduruyorsunuz, adamınızı önüne bağlıyorsunuz ve bom! Ayrıca bir takım zenci.

MÜNECCİM 1: Mutfağınıza ufak bir katkı. Taze bir örnek. Çok az zarar görmüş. Dünkü avdan. Hepimizin küçük zaafı vardır.

HITLER *böbürlenerek*: Ben zenci yemem.

MÜNECCİM 2: Bu kadar fanatiklik utanç verici.

MÜNECCİM 3: Hiç yol yordam bilmiyor gerçekten.

MÜNECCİM 1: Ona hakaret etmemeliyiz. Tanrı bilir ona bir daha ne zaman ihtiyacımız olacağını.

GERMANIA Hitler'e: Zamana ayak uydurmak gerekiyor. Senin de. Beyefendilere teşekkür et.

Hitler hırıldar ve Üç Müneccim'in ayakkabılarını hırlayarak yalar. Goebbels uzun bir çığlık atar.

GERMANIA: Beyler, vakit geldi. Forsepsim nerde? Siz de bir el atın.

Germania forsepsi yerleştirir, çeker, Müneccim 1 Germania'yı çeker, 2 1'i, 3 de 2'yi.

HITLER: Halkım!

MERASİM KİTASI: ALMANYA UYAN! SIEG HEIL!

ÜÇ MÜNECCİM: HALLELUYA! HOSİAANNA!

Bir kurt ulur. Germania ve Üç Müneccim kış üstü yere düşer. Önlerinde bir Contergan-Kurt durmaktadır.

ÜÇ MÜNECCİM afallamış halde: Aa!

Germania ayağa kalkar, ebe çantasından aile boyu bir OMO paketi çıkarır ve kurdun üzerine boca eder. Beyaz ışık. Kurt kuzu postuna bürünmüştür.

GERMANIA Üç Müneccim'e: Bir şey mi dediniz?

Kurt zenci oyuncak bebeği parçalar. Hitler, Merasim Kitabı'nın sıkıca tuttuğu Germania'ya işkence yapar. Goebbels fır dönerek çılgınca dans eder.

GERMANIA çığlık atar.

HITLER güler.

MERASİM KİTASI: ALMANYA UYAN! SIEG HEIL!

GOEBBELS hiç durmadan dans ederek:

AH, KİMSE BİLMİYOR İYİ Kİ

BANA RUMPELSTIL.ZCHEN² DENDİĞİNİ

KURT ulur.

ÜÇ MÜNECCİM üç maymun pozisyonunda:

² Grimm Kardeşler'in aynı adlı masalındaki cüce, Rumpelstiltskin diye de bilinir. (ç.n)

HALLELUYA! HOSANNA!

*Hitler topu doldurur. Germania Merasim Kıtası tarafından
topun önüne bağlanır. Patlama sesiyle birlikte perde iner.*

İşçi Anıtı

İnşaat alanı

USTABAŞI: Yeni biri. Düne kadar bakanlıktaydı. *Çıkar.*

ŞİŞMAN DUVARCI:

Her çıkışın bir de inişi vardır.

YENİ BİRİ: İnşaat kodesten iyidir.

GENERAL: Al bakalım haçını, bakan.

*Yükünü bakanın sırtına vurur. Büro çalışanlarından biri
STANDARTIMIZI YÜKSELTİYORUZ yazılı bir döviz
asar.*

GENÇ DUVARCI: Gördünüz mü?

GENERAL: Yine çok çalışmak istiyoruz.

ŞİŞMAN DUVARCI:

Ve de

Daha az paraya.

GENERAL: Ancak kısa bir süre daha.

GENÇ DUVARCI:

Kahraman

Sensin.

HILSE General'e:

Kahverengi postun mu kaşınıyor?

GENERAL: Heil Stalin.

HILSE: Gebertirim seni.

GENERAL: Ben de öğrendim gebertmeyi.

Büro çalışanı tekrar girer ve döviz kaldırır.

HILSE: N'oluyor ya.

ŞİŞMAN DUVARCI: Bir öyle diyorlar,
Bir böyle.

ELEMAN: Ne bileyim ben. Ne derlerse
Onu yapıyorum işte.

BAKAN: Yeni rota böyle.
Ben karşıydım. Şimdi savunuyorum.

GENERAL: Ben size söyleyeyim ne olduğunu. Ödleri
Patlıyor.

ŞİŞMAN DUVARCI: Havada bir şeyler var.

HILSE: Yeni rota da ne.

BAKAN: Demokrasi.
Standart yükseltilmeden önce tartışılıyor.

GENERAL: Burası Rusya değil. Biz de amele değiliz.

ŞİŞMAN DUVARCI: Alman pek çok şeye katlanır. Ama her şeye
değil.

HILSE: Sana konuşman için para vermiyorlar, general.
Sana da. Hadi iş başına.

GENERAL *yumruğunu gösterir*: Bunu hatırlıyor musun Thälmann.
YETER Kİ GÜÇLÜ KOLUMUZ İSTESİN.

HILSE: İşinin başına git ya da inşaatı terk et.
Sirenler.

GENÇ DUVARCI: Yine biri mi öldü?

HILSE: N'oluyor?

GENERAL: Henüz değil, evladım.

ŞİŞMAN DUVARCI *Hilse'ye*: Tahmin et bakalım.

SES: Arkadaşlar, çalışmayı bırakın. Grevdeyiz.

GENERAL *Hilse'ye*: Düşündüm de. İnşaatı bırakıyorum. *Duvarcı
malasını Hilse'nin önüne fırlatır.*

SES: Arkadaş. Sokağa çıkın. Yürüyüş yapacağız.

Bakanlığa.

GENERAL:

Şimdi açık açık konuşulacak.

Yoldaşlarla.

ŞİŞMAN DUVARCI:

Onlar sadece Rusçadan anlar.

Yaptığı espriye güler.

GENERAL: Amerikancadan da anlarlar.

HILSE: RIAS³ Berlin konuşuyor.

BAKAN:

Bu kadarı da fazla.

GENERAL *Hilse* 'ye:

Sana soran oldu mu, Rus uşağı.

ŞİŞMAN DUVARCI *Hilse* 'ye: Bitti artık, Franz.

GENERAL: Grev kırıcı olmak istemeyen peşimden gelsin.

Çıkar.

ŞİŞMAN DUVARCI:

Altınıza mı

İşediniz.

GENÇ DUVARCI *Hilse* 'ye: Yalnız başına mı çalışacaksın.

HILSE: Beni zıvanadan çıkaramazsınız.

ŞİŞMAN DUVARCI:

Ya sen

Bakan. İşçi sınıfıyla bir olup gidecek misin?

Sana bir tavsiyede bulunayım: Bizimle birlik olmayan

Bize karşıdır.

GENÇ DUVARCI: Bu benim ilk grevim. Bir denizcinin

Her şeyi yaşaması gerekir.

Elinde duvarcı malasıyla çıkar.

HILSE: Kimin peşinden gittiğini biliyor musun.

GENÇ DUVARCI: Ben gelene kadar malamı tut.

Malasını Hilse 'ye verir. Hilse ellerindeki malalarla kalakalır.

³ RIAS („Rundfunk im amerikanischen Sektor“ – Amerikan Sektörü Radyosu), İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1946–1993 arasında Amerikan işgal güçleri denetiminde radyo ve televizyon (1988–1992) yayını yaptı. (ç.n.)

Genç Duvarcı çıkar.

HILSE: Siz de işçi olacaksınız.

ŞİŞMAN DUVARCI *güler*: Kim? Ben mi?

BAKAN: Ruslar

Burada hâlâ.

ŞİŞMAN DUVARCI: Evet, Amerikalılar da.

Çıkar.

BAKAN: Sonu iyi olur mu bilmem. Ama bu şekilde

Devam edemez!

Yükümü yere indirip çıkar.

HILSE: Beni zıvanadan çıkaramazsınız.

Kırık taşları bir kenara ayırır, yerine sağlam taşları koyar, yükü sırtlanır.

Malzemeyi israf ederler. Üstüne üstlük bir de greve giderler.

Çalışır. Gençler, dazlak kafalı, bisikletli.

BİRİNCİ GENÇ: Kör müsün, moruk?

Bugün okul tatil.

İKİNCİ GENÇ: Herif bizimle konuşmuyor.

ÜÇÜNCÜ GENÇ: Dikkat et de taşırken bir tarafın kırılmasın, babalık.

Götürü iş adamı götürür.

BİRİNCİ: Kafayı yemiş.

İKİNCİ: Babanın mangır yapması lazım, anneye

Yeni bir havuz lazım.

ÜÇÜNCÜ: Böyle daha hızlı olur, moruk.

Taş taşıyan Hilse'ye bir taş fırlatır.

HILSE: Serseri. Defolup gidin inşaattan.

İKİNCİ: Moruk

Ölümüne susamış.

ÜÇÜNCÜ: Bu son uyarı.

Sonra keskin nişan alınacak, babalık. Bırak işi.

BİRİNCİ: Halkla yürü, yoksa başın derde girecek, moruk.

HİLSE: Terbiyesiz velet, sen ne bilirsin.

BİRİNCİ *öfkeyle bir taş atar*: Yaşlı budala.

Beynindeki kireç kulaklarından taşmış.

Yahu, beyni o kadar kireçlenmiş ki, heriften

Tutkal bile yapamazsın.

İKİNCİ: Doğru mezara

Moruk, yoksa yer bulamayacaksın. Senin

Yoldaşlar kuyruk olmuş mezarlığın önünde.

HİLSE *öfkeyle*:

Ne yaptıksak sizler için yaptık. Oysa siz. Siz –

ÜÇÜNCÜ *soğuk soğuk*: Bazıları

Hâlâ içerde. Ama yarın içerde olmayacaklar artık.

BİRİNCİ: Moruk kızardı. Moruk utanıyor.

İKİNCİ: Moruk hep kızıl. Moruk kızıl

İliklerine kadar.

BİRİNCİ *çabucak*: Görmek isterim doğrusu.

Bir taş atar.

İKİNCİ: Iska.

BİRİNCİ: Ya bu. Ya bu.

Attığı taş isabet eder. Yaşlı duvarcının başı kanar.

İKİNCİ: Ne demiştin sana.

BİRİNCİ: İliklerine kadar.

Hey.

Ani bir fikir.

Dans etmeyi bilir misin moruk?

Bir ROCK parçası uydurur, ritme göre taş atar. Diğerleri de ona katılır.

Üçü birden yaşlı duvarcıya rock müziği ritminde taş atar.

ÜÇÜ BİRDEN: Evvet –

İKİNCİ: Kaldır bacacıklarını.
ÜÇÜ BİRDEN: Evvet.
ÜÇÜNCÜ: Öğrenmeye başladın moruk.
BİRİNCİ: Daha hızlı moruk.
İKİNCİ: Uyuma.
ÜÇÜNCÜ: Hey.
Ne o, devrilecek misin yoksa?
İKİNCİ: Moruk üstesinden gelir.
ÜÇÜNCÜ: Moruk her şeyin üstesinden gelir.
BİRİNCİ: Moruk bir boğa
Maratonda.
İKİNCİ: Moruk bir bulut.
Taş bombardımanı ve final. Duvarcı yere yığılır.
İKİNCİ: Bir işçi anıtına benziyor.
BİRİNCİ *duvarcının yanına gider:* Ulan.
Ölmüş bu.
İKİNCİ: Sen bir şey gördün mü?
ÜÇÜNCÜ: Bir iş kazası.
İKİNCİ: Evet, götürü iş adamı götürür.
Üçü hızla çıkar.

Kardeşler 1

Romalılar ile Keruskları Weser nehri birbirinden ayırıyordu. Arminius diğer kabile reisleriyle birlikte nehir kıyısına giderek Sezar'ın gelip gelmediğini sordu, olumlu yanıt alınca da kardeşiyle görüşmek için izin istedi. Gerçekten de, Flavus adındaki kardeşi Roma ordusunda; itaatkârlığıyla ve bir gözünü yitirmiş olmasıyla dikkat çeken bir adamdı, birkaç yıl önce Tiberius'un emrinde savaşırken yitirmişti gözünü. Flavus gerekli izni alınca kıyıya gitti ve

Arminius tarafından selamlandı. Arminius maiyetindekileri yanından uzaklaştırdıktan sonra karşı kıyıdaki okçuların da geri çekilmesini istedi. Okçular geri çekilince kardeşine yüzündeki hasarın nedenini sordu. Kardeşi de yeri ve savaşı söyleyince, Arminius ona bunun karşılığında ne aldığını sordu. Flavus aylığına zam yapıldığını, ayrıca kendisine bir kolye, bir çelenk ve başka askeri payeler verildiğini söyledi. Arminius onun kölelik hizmetinin karşılığında bu kadar küçük bir ödül almasıyla alay etti.

O zaman birbirleriyle zıtlaşarak konuşmaya başladılar; biri, Roma'nın büyüklüğünden, Sezar'ın gücünden ve mağluplara verilen ağır cezalardan, fakat boyun eğdiği takdirde affedileceğinden, oğlu ve karısına da düşman muamelesi yapılmayacağından bahsederken, diğeri anavatana karşı yükümlülüklerden, atalarının özgürlüğünden, yurtlarının Alman tanrılarının, annesinin de aynı onun gibi yalvardığından söz ediyordu: kan kardeşlerinin ve akrabalarının, hatta tüm kabilenin kaçını ve haini olmak yerine başı olaydı ya. Bir süre sonra kavga etmeye başladılar ve aralarındaki nehre aldırmaksızın dövüşmeye yeltendiler, fakat Stertinius aceleyle yanlarına koşarak öfkeyle bağırın, silahlarını ve atını isteyen Flavus'u sıkıca zaptetti. Karşı kıyıda ise Arminius'un tehditkâr tavırlarla savaşı başlattığı duyuluyordu. Bağırıp çağırırken sık sık Latince sözcükler de kullanıyordu, çünkü bir zamanlar halkının lideri olarak Romalılara hizmet etmişti.

Tacitus, *Yıllıklar 0016*

Kardeşler 2

Hapishane

GARDİYAN: Girin bakalım yuvaya. Konforu yerinde

Tuvaletli vesaire. *Hücre penceresini göstererek:*

Televizyon da

Var bizde. Program eğer

Hoşuna gitmezse, bizde herkes istekte bulunur.

SABOTAJCI:

Bugünkü hoşumuza gidiyor.

GARDİYAN:

Bir şey mi dedin?

SABOTAJCI:

Bugün volta neden iptal edildi.

GARDİYAN: Üşütürsünüz diye. Barometre

'değişken' diye gösteriyor dünden beri. Al.

Yeni gelenin cebine bir paket sigara koyar. Çıkar.

SABOTAJCI:

Herifin ödü bokuna karışıyor.

YENİ GELEN *sigaralara bakar*: Neler oluyor

Dışarda.

GANDHİ: Ver hele. Sigaraları.

Gandhi sigaraları dağıtır. Nazi'yi atlar.

YENİ GELEN:

Ona yok mu?

GANDHİ: Nazi sigara içmez.

SABOTAJCI:

Neden buradasın?

GANDHİ: Siyasi.

SABOTAJCI *yeni gelene*: Sosyalist?

GANDHİ:

Komünist.

SABOTAJCI: Çorbada bir kıl mı buldun?

Bıyık kılı mıydı? Yoksa keçi sakalı mı?

Susarlar.

GANDHİ: Dışarıda neler olduğunu neden soruyorsun.

KOMÜNİST:

Çünkü

Bilmek istiyorum.

GANDHİ:

Aydan mı geliyorsun.

KOMÜNİST:

O ne demek.

GANDHİ: Fazla soru soruyorsun. Bundan hoşlanmayız.

SABOTAJCI:

Yıldızları görmek ister misin?

NAZİ *öne çıkarak:*

O benim kardeşim.

SABOTAJCI: Şu kızıl mı?

GANDHİ *güler:* MEMLEKETTE MEMLEKETTE
KAVUŞURUZ BİRBİRİMİZE.

KOMÜNİST:

Muhbir kardeşim.

Susarlar.

Epey ilerletmişsin işleri.

NAZİ:

Sen de öyle.

Es. Dışarıdaki halkın gürültüsü duyulur. Hapishanede koro halinde duvarlara vurulur, izleyen sahne boyunca vurmaya devam edilir.

SABOTAJCI *pencerede:*

Fazla uzun sürmez artık.

KOMÜNİST *pencerede:*

Ne bu?

SABOTAJCI:

Halk isyanı.

KOMÜNİST:

Sarhoş bunlar.

SABOTAJCI: Bir daha söylesene seni kızıl köpek.

KOMÜNİST:

Bedava biradan.

Sabotajcı Komünist'i yumruğuyla yere serer.

NAZİ: Köprüleri havaya uçurdu bu. Sabotaj.

İşçi sınıfından. Anlatabilir sana

Cennetinizin aşağıdan nasıl görüldüğünü.

SABOTAJCI: Ve buradan dışarı çıktığımda, ben artık

Kirletmem ellerimi. O zaman her şey daha iyi olacak.

Komünist Sabotajcı'ya yumruk atmaya yeltenir.

Gandhi karşısına dikilir.

NAZİ: Bu da Gandhi. Ömür boyu. Cinayet.

Gandhi bıçakla çalışır. Maalesef

Şimdi bıçağı yok yanında. Yarın
Yine yanında olur. Sonra yeni bir başlangıç.
Uzun Bıçaklar Gecesi. Hatırlıyor musun.
Kapında duruyordum. Kardeşindim senin.
Elini uzatır. Kardeşi elini tutmaz.
Ama kardeşimin elleri doluydu.
Kardeşinim senin.

KOMÜNİST: Benim kardeşim yok.

NAZİ:

İyisi mi sen ışığı söndür, kardeş. Reichstag
Yeterince aydınlık, ve bu gece
Uzun Bıçaklar Gecesi.

KOMÜNİST: Peki av köpeğine ne verirler?

İşini yap sen. Kemiklerimi verecekler sana
Kasapların işimi bitirince.
Neredeler ki. Onları da getirdin mi yanında.

NAZİ: Getirdim. Görmek ister misin.

İşte buradalar. *Ceketini çıkarıp atar, eski yara izleriyle kaplı
sırtını gösterir.*

Bilir misin imzalarını.

Hâlâ okunabiliyor. Bayağı soluklaşmıştı
Yirmi yılda, ama arkadaşların
Tazelediler onu, eskiyi yeniye dönüştürdüler
Kardeşimin okuyacak bir şeyi olsun diye
Onu gönderdikleri tatilde
Komünizmin yorgunluğunu atsın diye.
Gandhi ile Sabotajcı gülerler.

KOMÜNİST: Bizde kimseye vurulmaz.

NAZİ:

Biz kim?

Nazi, Gandhi ve Sabotajcı gülerler.

Ve nasıl muhbir olunur biliyor musun.
Gestapo bodrumundaki kısa staj
Bana çok uzun geldi. Senin işin daha kolay,
Pazartesi Komünistsin, Salı artık değilsin
Çünkü Parti sana hiç öyle olmadığını söyler.
Üç hafta boyunca özel muameleden geçirdiler beni
Kan kustum ama ağzımdan tek laf çıkmadı.
Sonra tahliye. Sonra yine bodrum.
Etim paramparça olmuştu, artık bir adım bile yoktu.
Dışarı çıktığımda kimse tanıımıyordu beni.
Bir tutuklama ve muhbirdim artık.
Kim biliyordu ki içeride ötmediğimi.
Ve tekrar bodruma döndüğümde
Sırtımda artık yalnızca kendi sırtım
Tek başına gittim, sizlerin gözünde o muhbirdim.
Dışarı çıktığımda, muhbirdi, o
Dışarı çıkan, sırtında kendi cesedi
Cesedi de başka cesetler taşıyordu sırtında
Benimki gibi parçalanmış ve benim parçaladıklarım.

KOMÜNİST: Ceketini giyebilirsin artık muhbir.

SABOTAJCI: Göstereyim mi kızıla şimdi sıra kimde.

NAZİ: Dışarı çıktığımızda anlayacaktır nasılsa.

*Kalabalığın gürültüsü şiddetlenir. Kargaşada ÖZGÜRLÜK
ALMAN GEBERTMEK ASMAK gibi sözler duyulur.*

KOMÜNİST: Neden ateş etmiyorlar. Olamaz böyle bir şey.

Kapıyı yumruklar.

Yoldaşlar, hapishaneyi koruyun. Ateş edin.

GANDHİ: Böyle bir şey görmedin. Buna inanmıyorsun.

Cezanı çekmek mi istiyorsun budala.

NAZİ: Senin yoldaşlar tüymüş.

SABOTAJCI:

Biz onları buluruz. Ondan sonra da
Yoldaşlarla birlikte etraf bayraklarla donatılacak. Bayrak
havaya.

Bugün tüm bayrak direkleri boşalacak.

NAZİ *kardeşine*:

Seni yarı göndere asacağız.

KOMÜNİST:

Neden

Tabancam yok şimdi yanımda, seni
yirmi yıl önce de vurmadığım tabanca.
Keşke alabilsem zamanı geriye.

GANDHİ:

Bıçağı al.

Ellerinle de olur. Ama bunun
Usulünü bilmek gerckiyor. İstersen öğretim sana.
Elleriyle onun boğazını kavrar.

NAZİ: Pişman olmak için çok geç. İnsan bir kere ölür

Ve ben sıranı savdım. Ben öldüm.
Kapından çıkıp gittiğimde Uzun Bıçaklar
Gecesinde ve elinden
Yere düştüğünde tabanca tahta döşemeye
Tüm silah seslerinden daha gürültülü, daha önce
Ve daha sonra duyduğum, ve muhbire atılacak mermi,
Ki onun için dizlerinin üzerinde sürünmüştü kardeşin,
Henüz şarjördeydi.

KOMÜNİST:

Kemiklerini kıracağım senin.

NAZİ: Kemik kırmada uzmandım ben.

Erkekler, kadınlar ve çocuklar, Orel'de.

KOMÜNİST: Ellerimi kirletmek istememiştim.

NAZİ: Şimdiyse kan var elinde. Dünya böyle işte.

Üzme canını, dünya bir mezbaha, kardeş.

Geleceği olan bir şey görmek istiyorsan burada
Hemen bir tabut fabrikasına git.
Biliyor musun sosyalizminiz neye benziyor
Herkesin kalbinin özgürce attığı yerde.

SABOTAJCI: Bir deri bir kemikler de ondan.

KOMÜNİST: Âdi herifler. Âdi pislik herifler.

GANDHİ: Dikkat et

Burada azınlıktasın, yoldaş.

NAZİ: Umarım Ruslar müdahale edemeden başarırlar.

SABOTAJCI: Müdahale etseler n'olacak. Amerikalılar bizi yarı yol-
da bırakmaz.

GANDHİ: Almanlara karşı birlik içinde herkes.

SABOTAJCI:: Almanların içindeki cevhere şaşıracaklar.

KOMÜNİST: Cevher açığa çıktığında sen şaşırmaabilirsin ama.

SABOTAJCI: Namussuz herif. Vatan haini.

Rus uşağı.

KOMÜNİST: Ben bunu daha önce de duymuştum, arkadaş.

Rennsteig'da nakledildik

Bir kamptan bir başka toplama kampına

Kamyonlarla, SA gözetiminde

Ellerde kelepçeler güzel Alman yurdundan geçerek.

İlkbahardı. Tüm Alman kuşları

Görev başındaydı, ve Alman ormanı

Ancak Alman ormanının olabileceği kadar yeşildi ve sadece

Rüzgârın yoktu vatanı ve de bizim.

Bekçilerimiz susamıştı. Duruyorlardı

Yoldaki her üç birahaneden birinde, bira depoluyorlardı

İdrarlarını boşaltıyor ve yeniden bira depoluyorlardı.

Bizim için bir şey düşünmüşlerdi.

Her molada bizi halkın önüne çıkarıyorlardı

Yüzümüze tükürmeleri için. Vatan hainlerini görün.
Alman annenin elinden çocuğunu
Almak istiyorlar, Alman erkeğinin elinden karısını.
Ve ilahi kitabına devam. Ve geliyorlardı
Karınlarındaki çocuklarla, kucaklarındaki çocuklarla
Ve tükürüyorlardı tükürüklerini yüzümüze.
Biz silemiyorduk yüzümüzü, kelepçeliydik.
Ve çocukların önünde diz çökmeye zorladılar bizi,
Üçüncü molada, yüzümdeki Alman tükürüklerinden
Göremiyordum artık güzel Alman yurdunu.
Gandhi ve Sabotajcı gülerler.

Ama kapalı gözlerle daha fazlasını gördüm.
Alman kuşların sıçtığını gördüm
Yeşil Alman ormanına birlikler halinde
Ve bokları infilak ediyordu ve
Uçtukları yerlerde yeşillik küle dönüşüyordu.
Alman çocuklar sürünerek çıkıyordu karınlarından
Alman annelerin, dişleriyle koparıyorlardı
Alman babaların Alman kamışlarını
Ve yaraya işiyorlardı şarkı söyleyerek.
Sonra annelerinin göğsüne yapıyor
Ve kan emiyorlardı, stoklar bitene dek.
Sonra da birbirlerini parçalıyorlardı.
En sonunda kendi kanlarında boğuluyorlardı
Çünkü Alman toprağı ememiyordu artık kanı.

NAZİ: Yine mi aynı terane. Şimdi ne görüyorsun.

*Komünistin suratına tükürür. Kalabalığın gürültüsü azalır,
sesler hızla uzaklaşır. Tank sesleri. Duvara vurma sesleri ke-
silir.*

SABOTAJCI:

Hey. Duydunuz mu.

NAZİ:

Lanet olsun.

GANDHİ:

Bu da ne.

KOMÜNİST: Tanklar. Dehşet sona erdi.

Siz de ait olduğunuz yerde kalıyorsunuz.

NAZİ:

Seninle birlikte.

Dinlemeyi sever misin Enternasyonal'i

Tank paletleri takırtısıyla söylendiğinde.

KOMÜNİST: Hiç bu kadar hoşuma gitmemişt

Tank paletleri takırtısıyla söylendiğinde, muhbir.

SABOTAJCI: Birazdan meleklerin

şarkı söylediğini duyacaksın.

Bugün hiç olmazsa birinin işinin bitmesi lazım.

GANDHİ: Kendisi kaşındı. Komünizmini

Göremeyecek zaten.

KOMÜNİST:

Kimim ben.

Üçü bir olup ona saldırır.

Gece Oyunu

Sahnede bir insan durur. Normal boyutlardan büyüktür, bir kukla belki. Afişlerle kuşanmıştır. Yüzünde ağız yoktur. Ellerini inceler, kollarını hareket ettirir, bacaklarının hareket edip etmediğine bakar. Gidonu ya da pedalları ya da ikisi birden, ya da gidonu, pedalları ve selesi çıkarılmış olan bir bisiklet sağ taraftan sol tarafa doğru hızla sahneden geçer. Belki de bir kukla olan insan bisikletin peşinden koşar. Sahne zemininden bir eşik yükselir. İnsan ya da kukla eşige takılıp yere düşer. Yüzüstü yerde yatarken bisikletin gözden kaybolduğunu görür. Eşik ortadan kaybolur ama o bunu fark etmez. Ayağa kalktığında ve neden düştüğünü anlamak için etrafına bakındığında,

sahnenin zemini yine dümdüzdür. Bu kez bacaklarından kuşkulandır. Otururken, sırt üstü yatarken, ayakta dururken onları koparmaya çalışır. Topuğu kışına dayalı halde, ayağını iki eliyle kavrayarak sol bacağına koparır, bu arada yüzüstü düşmüştür, yüzükoyun yatarken sağ bacağına da koparır. O hâlâ yerde yüzükoyun yatarken bisiklet sahne- de soldan sağa doğru yavaşça geçer. Bunu çok geç fark eder ve sürü- nerek bisiklete yetişmeye çalışır ama yetişemez. Doğrulur ve sağa sola yalpa vuran bedenini elleriyle desteklerken hareket etmek için kollarını kullanabileceğini keşfeder, bedenini yaylandırıp hızla öne atılır, ardından elleriyle tutunur vesaire. Bu yeni devinim biçimini çalışır. Önce sağdaki, sonra soldaki girişte bisikleti bekler. Bisiklet gelmez. Belki de bir kukla olan insan sağ eliyle sol, sol eliyle sağ kolunu tutarak aynı anda iki kolunu birden koparır. Arkasında sahne- nin zemininden çıkan eşik, yere devrilmemesi için bu kez başının hizasına kadar yükselir. Sahne tavanından indirilen bisiklet tam önünde durur. Baş hizasındaki eşige dayalı insan ya da belki kukla, sahnenin dört bir yanına dağılmış bacaklarına, kollarına ve artık kul- lanamayacağı bisiklete bakar. Gözlerinden birer damla yaş süzülür. Göz hizasındaki iki Beckett boynuzu sağdan ve soldan sahneye girer. Belki bir kukla olan insanın yüzüne dayanınca dururlar, insan ya da kuklanın başını bir sağa, bir sola çevirmesi yeterlidir artık, gerisini boynuz halleder. Boynuzlar tekrar sahneden çıkarılır, her birinin ucunda bir göz vardır. Belki bir kukla olan insanın boş göz çukurla- rından çıkan bitler yüzüne yayılır ve yüzünü simsiyah kaplarlar. Bel- ki bir kukla olan insan çılgılık atar. Çılgılla birlikte ağzı oluşur.

Berlin’de Ölüm 1

Bir yoksullar mezarlığı yükseliyor, kapkara, taşları sıra sıra.

Ölüler seyrediyor kızıl günbatımını

Deliklerinden. Kuvvetli bir şarap gibi tadı.

Oturmuşlar duvar boyunca örerek

Baca kurumundan bereler çıplak kafalarına

Eski hücum şarkısı Marseillaise eşliğinde. (Georg Heym)

Berlin’de Ölüm 2

Kanser Koğuşu. Hilse. Genç Duvarcı.

GENÇ DUVARCI:

Nasılsın ihtiyar?

HILSE:

Beni soruyorsan,

İyi değilim. Ama ben sadece yarısıyım
Kendimin, diğer yarısını kanser kemirdi.
Kanserimi soruyorsan eğer, o iyi.

GENÇ DUVARCI:

Haberim yoktu. Sanmıştım ki
Taşların yüzünden, inşaatta
Kemiklerinin üzerine boşalttıkları
Ön dört gün önce, greve gitmediğin için.

HILSE: Ben de öyle sanıyordum. Öğrenmiş oldum işte.

Beyaz gömleklilerle işin olmaya görsün.
Mutlaka bir şey bulurlar. Kimseyi boş geçmezler.

GENÇ DUVARCI: Siktir et kanseri. O da geçer nasılsa.

HILSE: Sen doktor değilsin. Yalan söylemene gerek yok.

Biz bir ekibiz, kanserim ve ben.

Bak, elim mala tutmuyor artık.

İçtiğim son bira pis pis kokuyor kanalizasyon borusunda
Bir kez daha ne yapmak isterdim, söyleyeyim mi sana.

Dünyada bir tek bundan, evladım

Ne kadar yapsan da bıkmazsın. Yeminle.

Bana inanabilirsin. Hepsi geçti başımdan.

Ne yapayım. O bir orospu.

Ben sanmıştım ki, Kutsal Bakire'nin ta kendisi.

Ve onunla hava attım budala gibi

Kimse de bana bir şey söylemedi, oysa hepiniz

Biliyordunuz, sen de, ve gülmekten kırıldınız

Hepiniz budalaya, kendine

Bir orospu avlayıp da kaldırım kenarından

Onu bir de Kutsal Bakire gibi sunan.

Hepiniz sokmuş muydunuz ona.

Nasıl bir duygu olduğunu biliyor musun, ihtiyar

Yanında bir meleklerle birlikte Berlin'de gezdiğinde

Sanıyorsun ki, o bir melek, hepsinden daha güzel

Ondan önce birlikte olduklarının, ve öyle çoklardı ki

Saymaya parmaklarım yetmez, ama onun gibi

Değildi hiçbiri, bacaklarını görünce

Örneğin, sarhoş oluveriyorsun, ve

Şimdi onunla Berlin'de geziyorsun, ve herkes

Önünde kamışı olan herkes, dönüp ona bakıyor, ve

Kim dönüp bakarsa ona, düşünüyorsun

Belki o da içine girmişti diye.

Biri mesela dese sana, canını verdiğin

Ve canını çıkartmış partinin, sen bildiğinden beri

Sağ nerede sol nerede, şimdi biri dese sana

Artık kendisiyle hiç alakası kalmadığını

Partinin, boğazına kadar pisliğe gömüldüğü için

Öfkeden duvarlara tırmanırsın, asansörsüz hem de.

GEL BANA KALDIRIM DİLBERİ. Dün bana

Anlattı. Her şeyi. Ve ben bilmiyordum

Düne kadar, gecenin ne kadar uzun olduğunu. Ve şimdi

Sıkı tutun: Her şey eskisi gibi.

Ona bir baktığımda bile sarhoş oluyorum.

GEL BANA KALDIRIM DİLBERİ. Sadece bazen sanki

Bir bıçak saplanıyor göğsüme.

GEL BANA KALDIRIM DİLBERİ. Sordum ona

Bir boru hattı döşeyebilir misin diye

CANITOGA'YA SU kamışları uç uca eklesen.

Nedenini sorma. Ne dedi biliyor musun.

“Çetele tutmadım”. – Ne yapayım.

Bebeği olacak. Benden olduğunu söylüyor.

HILSE: Onu da getirdin mi.

GENÇ DUVARCI: Dışarıda bekliyor.

Çıkar. Kalp atışı sesi. Ölüm başlar. Genç Duvarcı kızla birlikte girer.

HILSE: Kızıl Rosa. Yeniden karşılaştık işte.

Spree yıkayıp temizledi mi kanlarını.

Solgun görünüyorsun. Hırpaladılar mı seni

Landwehr Kanalı'ndaki sıçanlar. Köpekler.

Korkak köpekler. Sıçanlardan

Daha beterler. Ve herkesle bahse girerim ki, sen

Tercih edersin herkesin seni bildiği

Ömür törpüsü fabrikaların atık sularında olmayı

CENNETE. Evet, cennetleri öyle bir yer işte.

Vurguncu ve kasapların cenneti.

KIZ: Ne diyor bu.

GENÇ DUVARCI: Sonra anlatırım. Bırak konuşsun.

HILSE: Su seni alıkoymadı, Rosa.

Ve hepimizden sabun yapsalar bile

Kanını hiçbir sabunla yıkayıp çıkaramazlar.

Soğuk muydu morg. Biliyor musun, yoldaş

Seni yakından ilk ne zaman gördüğümü
Yani şimdi olduğu gibi, Ocak'ta
Kör gözlerle yatarken katafalkta.
Önünden geçtik on iki saat boyunca
Sonra yürüdük tabutlarınızın ardından Berlin sokaklarında
Çı: çıkmıyordu ve kurşundandı gökyüzü.
Şimdi daha genç görünüyorsun. *Muzip muzip:*
Biliyorum neden.
Tanıdın mı beni. Ben ebedi duvarcıyım.
Mısır'daki piramitler, zamana
Karşı bir kale, benim eserim.
Roma'yı da ben yaptım, yedi tepe üzerinde
Her yangından, her savaştan sonra yeni baştan.
Kapitol'ü örneğin ve o sütunu
Sezar'ın bütün kanını akıtıp öldüğü
Kaburgaları arasında yirmi üç hançer darbesi.
Sonra New York'taki gökdelenleri.
Ve hep kapitalistler içindi
On bin yıl boyunca. Ama Moskova'da
İlk kez kendi kendimin patronuydum:
Metro. Metroyu gördün mü. Ve şimdi
Kapitalistleri duvarın içine ördüm
Bir taş bir kireç. Eğer gözlerin olsaydı hâlâ
Ellerimin arasından parladığını görürdün
Ren ile Ruhr üzerinde kızıl bayrakların.

GENÇ DUVARCI: Bir şey söyle. Herhangi bir şey.
Ölüyor.

KIZ: Gözlerim olmadan da görebiliyorum onları –
Genç Duvarcı suflörlük yapar.

KIZ: Yoldaş.

Kızıl bayraklar – *Genç Duvarcı suflörlük yapar.*

Ren ve Ruhr üzerinde. *Ölmekte olan Duvarcı gülümser.*

HILSE: Friedrichsfelde Mezarlığı’nı fazla sakin mi buluyorsunuz.

KIZ: Hayır. Bazen çocukların oynadığını duyuyoruz.

Duvarcı ile kapitalist oyunu oynuyorlar.

HILSE *güler:*

Hiçbiri de kapitalist olmak istemiyor.

KIZ:

Evet.

Kalp atış sesi kesilir. Sessizlik.

SAVAŞ

Almanya'dan sahneler

UZUN BIÇAKLAR GECESİ

A Ve gece gündüze döndüğünde Reichstag yangınında
Kapıda kardeşim duruyordu ve vermedim elimi ona.

B Ben senin kardeşinim.

A Öyle misin.

Eğer öyleysen bile, neden çıkıyorsun
Karşıma kıpkırmızı ellerinle
Bizimkilerin kanıyla. Üç kere ölseydin keşke.

B Ben de bunu istiyorum, kardeşim, bunun için geldim.

A Bana kardeşim diyorsun. Ama artık kardeşin değilim.
Aramızda bir bıçak var, ihanet adı
Ve sensin demirde döven bu bıçağı.

B Eğer o ben isem, elim de kırmızı
Senden istediğimi ver bana, öldür beni.
Kendi gözlerinle görüyorsun beni ne hale getirdiklerini
Bu geceden sonra istemiyorum artık öyle olmayı.

A Dedi kardeşim ama artık kardeşim değildi
O bir utanç lekesi ve bir tehlike.
İşkence yapmışlardı ona bodrumlarında
Şimdi kahverengi gömlek giyyordu, tıknıyordu masalarında.
Elindeki yaralar henüz tazeydi
Tabancası masamın üzerinde duruyordu şimdi.
Kendin yapsana.

- B Yapabilsem, kardeşim, çoktan yapardım.
Eskiden olduğum kişi değilim artık.
- A Bana ne bundan.
- B Aynı ananın karnında yattık.
- A Geri gir oraya.
- B Yan yana çalışıyorduk fabrikada.
- A Keşke parçalasaydı torna çeliği seni
Sonunun ne olacağını bilmem gerekirdi.
- B Genel grevde de vardım ben.
Brandenburg Kapısı'nda bağırılıp çağrılırken
Gömleğimin altındaki gerçekle duruyordum yanında.
- A Gömleğin kahverengi, gerçek bu şimdi.
- B Gerçek bu şimdi. Okumak ister misin gerçeği.
Üç hafta boyunca kâğıdı gibiydim
Senin ve benim düşmanımın, üzerime kendi gerçeğini yazdı
*Kahverengi gömleği çıkarır. Göğsünde yara izleri henüz taze
gamalı bir haç.*
Ve kardeşinden artakalan:
Bir hain.
- A Daha ne bekliyorsun ki.
İşini yap kardeşim. O zaman seyret
Bana nasıl eziyet ettiklerini ve de haklı nedenlerle.
Öyle ya da böyle, köpeklik etmem size.
- B Söyleyeyim mi sana bir erkek nasıl çevrilir köpeğe.
- A Sana bakınca görüyorum: Hayli yükselmişsin.
Postuna dön, köpek, dışarıda uluyor sürü
Sen de kap ganimetten payını.
Es. Kentin gürültüsü.
- B Gestapo'nun bodrumunda sustum.
Dışarı çıktığımda daha aydınlık değildi gün.

Yabancı gibi yanımdan geçip gittiniz
Gömleğimin altındaki kan kurumamıştı henüz.
Sizin için canımı dişime takmıştım, şimdiyse
Ancak hurdalığa layıktım, o da doluydu.
Üç hafta aradan sonra tekrar içeri alındığımda
Neredeyse evimde gibiydim bodrumda.
El sıkışma yerine geçer çizme darbesi
Biri yukarı çıkacağı zaman alıyorlardı yanlarına beni
İki dirhem bir çekirdek. Sanki muhbir benmişim gibi.
Bak bakalım, proleter onurunla ne satın alacaksın kendine.
Kahverengi gömleği giyer.
Satın aldığım şey, ki köpeğin olduğu yerde post da vardır,
Bu kahverengi gömlek, atlıkarınca sağdan döner
Ve çizmeler de iyidir hani, yalnız değildir
Sen copu sallarsın, diğerleri de haykırır.
Geride kaldı. İçimin en derinlerine kadar baktım.
Uzun Bıçaklar Gecesi sorar: kim kimi.
Ben hem buyum hem de öteki.
Biri fazlalık. Kim işini bitirecek diğerinin.
Tabancayı al, benim yapamadığımı sen yap
Ki artık köpek değil, ölü bir adam olayım.
A Ve Bizimkiler bodrumlarda bağırırken
Uzun Bıçaklar Berlin'i keserken
Öldürdüm ben haini, kardeşimi, onu.

BENİM BİR ARKADAŞIM VARDI

Dört asker. Kar.

ASKER 1 Arkadaşlar, artık göremiyorum düşmanı.

ASKER 2 Açlıktandır.
ASKER 3 Rüzgârda savrulan kardandır.
ASKER 4 Düşman her yerde.
ASKER 2 Boş mideyle
Tek bir düşmanım var benim.
ASKER 4 Ne demek istiyorsun.
ASKER 2 Dört haftadan beri et yüzü görmediğimi.
ASKER 3 Bir at kemiği için veririm her şeyimi.
ASKER 4 Almanya için açlık çekiyoruz.
ASKER 2 Almanya da ne demek.
Belki de
Sadece biz dördümüz kaldık.
ASKER 4 İçimizden biri fazla.
ASKER 2 *Asker 3'e nişan alır:* Bu yeterli.
ASKER 4 Demek istediğim, biz arkadaşız. Yani
ASKER 2 Biri yer diğerinin sıçtığını.
ASKER 4 Üç dolu mide dört boş mideden iyidir.
Onurun özü sadakattir.
ASKER 3 *başını sallar:* Birimiz hepimiz için.
ASKER 2 Soru şu ki: kim.
Asker 2, 3, 4 birbirlerine nişan alırlar.
ASKER 1 Arkadaşlar, tüfeği tutamıyorum artık.
Asker 2, 3, 4 tüfeklerini indirir ve birbirlerine bakarlar. Es.
ASKER 4 Ver bana
Ben tutarım senin için, arkadaş.
Tüfeği elinden alır ve onu vurur.
O bizim
En zayıf halkamızdı ve tehdit ediyordu
Nihai zaferi. Şimdi arkadaşlığından ötürü
Artırıyor ateş gücümüzü.

Asker 2, 3. 4 Asker 1'i yer. BENİM BİR ARKADAŞIM VARDI şarkısı.

KÜÇÜK BURJUVA DÜĞÜNÜ

Adam, kadın, kız, Hitler'in resmi.

ADAM Canlarım, saat on ikiye beş var şimdi
Hayatımıza son vermenin zamanı geldi
Führer'in bize örnek olduğu üzere
Zira yarın düşman girecek şehrimize
Onursuzca yaşamayı kim ister ki.

KIZ Ben.

ADAM Çabuk geri al bu söylediğini yoksa seni evlatlıktan
reddederim.

Bir Alman kızı. Kulaklarıma inanamıyorum.

KIZ Reddet beni, baba.

ADAM İşine gelirdi tabii.

Bu benim kızım olamaz, bundan eminim.

Beni kiminle aldattın, kadın.

KADIN Hemen şimdi öleyim şuracıkta.

ADAM Kavuşıacaksın bu arzuna.

Kızına: Gelelim sana:

Söyleyeceğin bir şey var mı bana.

KIZ Evet.

Tuvalete gidebilir miyim, baba.

ADAM İnsan kendini tutmayı bilmelidir, zira hayvan değildir.

Tuvalete gidilmeyecek. İşte o kadar.

Cesur askerlerimiz ne yapsın ya.

Onların cebelleştiği şeyler bambaşka.

İçindeki hayvanın havlaması bu.

Güçlü olmalıyız. Bu nedenle –

Kadın, ipi getir – şimdi seni

Bağlayacağım sandalyeye.

Kız ağlar. Kapa çeneni ve otur.

KIZ Ama baba, çok sıkıştım.

ADAM Hallolur kendiliğinden.

Kadına:

Ağzını bağlamamız lazım şunun.

Havluyu ver. – Şimdi başlasın faaliyet.

Führer öldü, yaşamak en büyük ihanet.

Tabancayı kızının şakağına dayar, tetiğe basar. Silah patlamaz.

Kahretsin, tabancayı doldurmayı unuttum.

Tabancayı doldurur ve kızını vurur.

Zayıyatı ortadan kaldır.

KADIN *çığlık atar:* Hayır

ADAM Kes bağırmayı.

Führer'i düşün: ölüm yeğdir kızıl olmaya

Hayatta en güzel şey ölmek kahramanca

Birazdan gitmiş olacaksın. Ben de geliyorum peşinden.

Kadını vurur, tabancayı şakağına dayar, tabancayı şakağından indirir, namluya bakar, ölümlere bakar, sırtını döner, tabancayı tekrar şakağına dayar, şakağından indirir vs. Hitler resminin içinden Hitler çıkar. Selamlama.

Führer'im. Bu o. Bağlı çözüldüyör dizlerimin.

Tabancayı Hitler'den saklar. Hitler onu parmağıyla tehdit eder.

Nerede tabancam benim. – Ben nasıl yapılacağını bilirim.

Adam Hitler'in resmini ters çevirir. Hitler kaybolur.

Sonun olduğu yerde bir başlangıç da vardır.

Güçlü insan tek başınayken daha güçlüdür.

Çıkar.

KASAP VE KARISI

KAHVERENGİ GÖMLEKLİ VE HALİ VAKTİ YERİNDE

Kasaba kasabı. Adam kcasap önlüğünü çıkarıp SA üniforması giyer. Kadın adamın elinden giysileri alıp üniformanın aksesuarlarını uzatır.

KADIN SA'ya katıldığından beri bir dakika dinlenemez oldum. İki yüz gram için sokağa kadar kuyruk oluyorlar, hepsinin de işi acele.

ADAM SA'ya katılmış olmam müşteriye hizmettir. Çengele asacak etimiz olmazdı yoksa. Ayrıca yatağın da boş kalırdı, haksız mıyım. Asker grisine yeğdir kahverengi.

KADIN Bir şey demiyorum zaten.

ADAM *alnına gamalı haç çizer, kadın ona aynayı tutar: Bir düşman bombardıman uçağı düştü şehrin yakınlarına, ırmaktaki koruluğa, bir Amerikalı.*

KADIN Onu esir almanız isteniyor herhalde.

ADAM Ne bileyim ben.

SA UYGUN ADIM YÜRÜR

Alman ormanı. SA uygun adım yürür. Arka planda Alman faşizmine özgü sesler: Kitle Önünde Propaganda Konuşmaları Heil Bağırıkları Salon Kavgası Kristal Gece Savaş

SA/Heinz büyüdü/Sonuna dek makineli tüfek başında/Siegfried bana çekmiş/Mektup dün geldi/Üç kere ameliyat oldu nedeni safra kesesi/Doğu cephesinde durum fena/biraz borç verir misin, benim büyük kız nişanlanıyor da/Sonuna dek makineli tüfek başında/Ben yapamıyorum/Mektup dün geldi/Doğu cephesinde durum fena mı dedin/Bira içiyorum, karının teki giriyor içeri,

kızıl saçlı/Yapabilirim belki/Ama karıma bir şey söylemek yok/Şunu biliyor musun: Yahudinin biri kerhaneye gider. Patroniçe der ki: Şimdi üst kata çıkamazsınız, Goebbels yukarıda. Yahudi der ki / Paylaşalım / Gördü gününü / Canı çıktı / Kelleşi koptu / Yarı yarıya yandı / Belki zencidir / Hepsi Yahudi

Es; yalnızca yaralı pilotun iniltisi duyulur.

BİRLİK KOMUTANI Bu senin uzmanlık alanına girer, Sabest, sen kasapsın.

AMERİKALI ÜZERİNE

Kasap dükkânı. Kasap ile karısı. Müşteriler.

KADIN MÜŞTERİ Kocam tebriklerini iletmemi istedi Bay Sabest, liyakat nişanı almanızdan ötürü. Bay Sabest cephede olsaydı, Rusları biftek yapardı. Üç parça şnitzel.

ERKEK MÜŞTERİ Memleketin erkeklere de ihtiyacı var, değil mi Bayan Sabest.

KADIN Kocam hasta. Yoksa burada olmazdı. Domuzdan mı olsun?

MÜŞTERİ *güler:* Amerikalıdan.

KASABIN RÜYASI

Bir hayvanın/insanın gövdesinin içi. (İç organlardan bir orman.) Kan yağmuru. Bir paraşütün ucunda asılı, normal boyutlardan büyük kuklaya Amerikan bayrağı giydirilmiş. Erkek domuz maskesi takmış SA'lar kuklaya ateş ederler, önce art arda, sonra aynı anda. Mermi-nin açtığı deliklerden talaş unu akar. (Atışlarda silah sesi duyulmaz ya da susturucu vardır.) Kuklanın içi tamamen boşalınca kukla paraşütten çekilip alınır ve parçalanır. Erkek domuz maskelerinin dansı. Talaş ununa bulanmış kukla parçalarının üzerinde tepinirler.

Nisandı, gece, silah sesleriyle uyanıyorum
Ve ateşin alevinde boş yatağı görüyorum.
Hemen anlıyorum, ölünün peşinden gitmiş
Amerikalının, çünkü geliyor Rus.
Belki böylesi daha iyi, diye düşünüyorum, yarın
Rus burada olacak ve dul kalmak daha iyi
Karısı olmaktansa tepesinde kılıçla yaşayan bir adamın.
Sonra kalkıyorum: kocasız ben ne yaparım
Dükkanı yürütemem, hayvanları kim kesecek hem
Eti askıdan indirmek de erkek işi
Hem çocuklar da var. Bir erkek için kolay tabii
Suya atmak kendini başka yol kalmayınca
Oysa ben, kaliveririm ortada, başımda üç çocukla
Ve şükretmeliyim, bir tane de karnımda yoksa
Kimden bana fayda var ki.

Gecelikle koştum peşinden nehir boyunca
Aman anahtarı unutma, kapıyı kitle
Ve sordum kendime koşarken: neden böyle koşarsın
Geri dön Dur biraz Yavaş yürü Her şey olacağına varır
Sen mi öldürdün Amerikalıyı
İsteyerek ya da değil, bunu o yaptı
Yetişirsen şimdi ona ne geçer eline
Geç kalırsan kaybedeceğin ne.
Ama sanki bana ait değilmiş gibi
Bacaklarım koşmaya devam ediyor. Sonra
Sert sazlıklar arasında düşe kalka yürüdüğünü duydum
Derinlere doğru, boynunda vebali ölünün.

O ara aklıma geldi: iyi ki yüzme bilmiyor
Daha kolay ölür. Sonra böğürdüğünü duydum
Boğulurken.
O gün ne yapabilirdi ki ateş etmekten başka.
Dükkân da iyi gidiyordu, ne de olsa SA'ların
Yarısı dükkândan alış veriş ediyordu
Kan çeker sinekleri. Ama şu da var:
Böyle kaçması gerekmiyordu şimdi
Hızlı bir ölümle bir gecede beni
Dul bırakması, Rus geliyor diye
Keşke vurmasaydı Amerikalıyı
O da emir kuluydu ve savaş savaştı.
Kim bilebilirdi ki her şeyin tersine döneceğini
Adamın üzerini ot bürümeden, zafer üstüne zafer.
Böyle oldu işte ve ölüyor şimdi.
Olan oldu artık. Neden duruyorum
Ellerimle bacaklarımı tutuyorum
Koşup da onu oradan çıkarmıyorum.
O benim kocam. Onunla birlikte ölecek olmam
Onunla birlikte yaşadım diye, yoktu anlaşmada.
Ben ona iyi bir karı oldum
Dükkân, ev işleri, çocuklar
Bacaklarımı da açtım
Canı her istediğinde. Ve şu halime bak.
Eller rende gibi, dizlerde nasır.
En iyi yılları ömrümün. Kime ne borcum var.
Yüzme bilmiyor. Gidip çıkaracağım onu oradan.
Ya beni de götürürse yanında, çocuklar ne yapar.
Sudan çekip çıkarırsam onu
Baltanın altına atmış olacağım belki de. Neden ben.

Belki de çok geç artık. Hiç ses yok.
Silah sesleri yaklaşıyor. Ruslar bunlar.
En iyisi, ben hiçbir şey bilmiyorum. Doğru eve gün ağarmadan.
Balıklar yemez onu. Kocam.
Bulunursa eğer ben hiçbir şey bilmiyorum.
Belki de çok geç değildir. Onu çıkaracağım oradan

Suda boğuşma

Öldürdüm onu. Ya o ölecekti ya da ben.
Ben olmasam da su görecekti işini zaten.
Ve şimdi ben oldum ona yolu gösteren.
Adam boynumu koparacak da, ben
Kıpırdamadan duracağım. Çocuklar da var. Ölü ölüdür.

ÇARŞAF YA DA LEKESİZ GEBELİK

1945, Berlin. Bir bodrum. Bavulların üzerine oturmuş iki kadın.

BİR ADAM gelir:

Şu tarafta Ruslar. Bu tarafta SS.

Köşedeki kasap yanmış.

Güzelim pastırmalara yazık.

Savaş gürültüsü.

BİR ASKER içeriye dalar, üniformasını üstünden hızla çıkarıp atar:

Bir şey gördünüz mü?

Suskunluk.

ADAM Vatana ihanet kokuyor.

ASKER

Zamana ihtiyacım var.

ADAM *genç kadına:*

Git bak bakalım Ruslar yaklaşmış mı?

Kadın bodrumdan sürünerek çıkar. Suskunluk. Kadın geri gelir.

GENÇ KADIN

Evet.

Adam askerin öntüne bir ceket fırlatır.

ADAM Bir çarşaf.

YAŞLI KADIN

Benimkiler olmaz.

GENÇ KADIN

Bende daha fazla mı var?

ASKER *yaşlı kadına:*

Çarşafın ısıtmaz seni, kadın, soğuduğun zaman.

YAŞLI KADIN

Ya SS'ler bunu astığımızı görürlerse.

Asarlar bizi.

ADAM

Bu da doğru. Çık işin içinden çıkabilirsen.

Savaş gürültüsü.

ASKER

Gelenler SS'ler değil.

ADAM

Arkadaş, sen öğrendin cesur olmayı.

Öğrendiğini bize de göster. Kadın, çarşaf.

Kadınlar çarşafları verirler. Adam çarşaflardan birini askere uzatır.

ASKER

İstedığınızı yapacağım.

ADAM

İyi. Ama çabuk ol.

Asker çarşafı dışarı çıkar ve boş ellerle geri döner. İki SS, yırtık çarşafı peşleri sıra yerde sürüyerek bodruma girer.

1. SS Ne görüyorsun, arkadaş?

2. SS

İki vatan haini.

1. SS *otomatik tabancayı arkadaşına doğrultur:*

İki mi?

2. SS

Dört.

1. SS

Vatan hainliğinin cezası ne?

2. SS *sırutur ve cebinden bir ip çıkarır:*

İp.

ADAM Beyler, bizi bu işe karıştırmayın. O yaptı.

Askeri gösterir.

ASKER adamı gösterir.

Ben onun istediğini yaptım.

ADAM Ben

Bir şey istemedim.

YAŞLI KADIN Biz bir şey istemedik.

Savaş gürültüsü. SS'ler askerin üzerine atlar ve onu dışarı sürüklerler. Asker bağırır.

GENÇ KADIN Nasıl bağırıyor duyuyor musunuz.

YAŞLI KADIN Artık bağırıyor.

ADAM Ben ceketi getireyim.

Adam bodrumdan sürünerek dışarı çıkar ve çok geçmeden geri döner, yanında ceket yoktur.

ADAM Ruslar geliyor. Kaçanlar SS.

Ceketi üstünden çıkarıp almışlar.

Kızıl Ordu'nun iki askeri ve bir komutanı bodruma girer, asker kaçağının cesedini taşıyan askerler onu çarşafın üzerine yatırır.

KOMUTAN Hitlerkaputşimdibarış. Oğul mu?

ADAM Oğul.

Yaşlı kadın başını hızla sallar.

KOMUTAN Chleb.

Askerlerden biri yaşlı kadına bir ekmek atar, diğer asker ekmeğini dizinin üzerinde bölerek birinci askerle paylaşır. Komutan ve askerler selam çakıp bodrumu terk ederler. Hayatta kalanlar ölünün başında ekmek için dövüşmeye başlar.

HAMLET MAKİNESİ

1

AİLE ALBÜMÜ

Ben Hamlet'tim. Sâhilde durmuş, dalgalarla VIRVIR konuşuyordum, arkamda Avrupa'nın harabeleri. Çanlar devlet cenaze töreni için çalıyordu, katil ve dul bir çift, Yüce Ceset'in tabutunun arkasında marş adımlarıyla meclis üyeleri, düşük ücretli yasla CENAZE ARABA-SINDAKİ KİMİN CESEDİ/KİM İÇİN BU KADAR FERYAT FİGAN/CESET BÜYÜK BİR ADAMIN CESEDİ/SADAKA DAĞITAN KİŞİNİN diye uluyarak yolun iki yanına dizilmiş halk, onun devleti yönetme sanatının eseri O BİR ERKEKTİ HER ŞEYİ HERKESTEN ALIRDI SADECE. Cenaze arabasını durdurdum, tabutu kılıçla kanırtarak açarken kılıç kırıldı, kalan parçayla açmayı başardım ve ölü atayı ET ETİ SEVERMİŞ etraftaki sefil yaratıklara dağıttım. Üzüntü sevince, sevinç şapırtıya dönüştü, boş tabutun üzerinde katil dula bindi YUKARI ÇIKMANA YARDIM EDEYİM Mİ AMCA AÇ BACAKLARINI ANNE. Yere uzandım ve çürüyüşün düzgün adımlarıyla tur attığını duydum dünyanın.

I'M GOOD HAMLET GI'ME A CAUSE FOR GRIEF

AT THE WHOLE GLOBE FOR A REAL SORROW

RICHARD THE THIRD I THE PRINCEKILLING KING

OH MY PEOPLE WHAT I DONE UNTO THEE⁴

BİR KAMBUR GİBİ TAŞIYORUM AĞIR BEYNİMİ

KOMÜNİST İLKBAHARDA İKİNCİ PALYAÇO

⁴ BEN İYİ HAMLET'İM YAS İÇİN BİR NEDEN VERİN BANA
AH, GERÇEK BİR ACIYA TÜM DÜNYA
ÜÇÜNCÜ RICHARD BEN PRENS ÖLDÜREN KRAL
EY HALKIM NE YAPTIM BEN SİZE (ç.n.)

SOMETHING IS ROTTEN IN THIS AGE OF HOPE

LET'S DELVE IN EARTH AND BLOW HER AT THE MOON⁵

İşte geliyor beni yaratan hayalet, balta hâlâ kafasında. Şapkan başında durabilir, fazladan bir deliğin olduğunu biliyorum. İsterdim ki annemin bir deliği eksik olsun sen etinin içindeyken: kendime maruz kalmazdım o zaman. Karıları dikip kapamak gerek, annelerin olmadığı bir dünya. Hayat bize fazla uzun geldiğinde ya da haykıramayacak kadar darsa gırtlığımız rahat rahat ve de azıcık güvenle boğazlayabilirdik birbirimizi. Ne istiyorsun benden. Devlet töreni yetmiyor mu sana. Yaşlı beleşçi seni. Ayakkabılarında kan yok mu. Bana ne senin cesedinden. Şükret ki cellat gecikti, belki cennete gidersin. Daha ne bekliyorsun. Horozlar kesildi. Yarın olmayacak artık.

SOKAYIM MI

ÂDETTEN OLDUĞU İÇİN BİR PARÇA DEMİRİ

EN YAKINIMDAKİ ETE YA DA BİR SONRAKİNE

TUTUNAYIM MI BUNA DÜNYA DÖNDÜĞÜ İÇİN

TANRIM KIR BOYNUMU DÜŞERKEN BİR

BİRAHANE TABURESİNDEN

Horatio girer. Sabah bomboş gökyüzüyle karardığından beri kan dolu düşüncelerimin sırdaşı. GEÇ KALDIN DOSTUM GÖSTERİNE/TRAJEDİMDE SANA YER KALMADI. Horatio, beni bilir misin. Dostum musun Horatio. Beni biliyorsan eğer, nasıl dostum olabilirsin. Kızıyla yatmak isteyen Polonius'u mu oynamak istiyorsun yoksa, güzelim Ophelia, adını anar anmaz geldi işte, bak nasıl da kıcını sallıyor, trajik bir rol. HoratioPolonius. Senin oyuncu olduğunu biliyordum. Ben de oyuncuyum, Hamlet'i oynuyorum. Danimarka bir hapisane, bir duvar büyüyor aramızda. Bak ne büyüyor duvarda. Polonius çıkar. Annem gelin olmuş. Göğüsleri bir gül bahçesi, kucağı yılan deliği. Metnini mi unuttun anne. Ben suflözlük yapayım CİNA-YETİ YIKA YÜZÜNDEN PRENSİM/VE GÖZ SÜZ YENİ DANI-MARKA'YA. Seni yeniden bakire yapacağım anne, kralının kanlı bir

⁵ ÇÜRÜMÜŞ BİR ŞEYLER VAR BU UMUT ÇAĞINDA
HADİ DÜNYAYA DALIP ONU AYA FİRLATALIM (ç.n.)

düğünü olması için. TEK YÖNLÜ YOL DEĞİL ANA KUCAĞI. Şimdi ellerini arkaya bağlayacağım duvağınla, iğreniyorum çünkü beni kucaklamandan. Şimdi de gelinliği yırtıyorum. Şimdi bağırman gerek. Şimdi gelinliğinin yırtık parçalarını babamın dönüştüğü toprağa buluyorum, yırtıkları yüzüne karnına göğüslerine sürüyorum. Şimdi alıyorum seni, annem, onun, babamın görünmez izinde. Çılgılığını dudaklarım ile bastırıyorum. Gövdenin meyvesini tanıdın mı. Git şimdi düğününe orospu, yaşayanlara ve ölümlere vuran Danimarka güneşinde yayılarak. Cesedi helaya tıkmak istiyorum, ki saray kral bokuna boğulsun. Sonra bırak da yiyeyim, Ophelia, gözyaşlarımı ağlayan yüreğini.

2

KADININ AVRUPASI

*Enormous room.*⁶ *Ophelia. Yüreği bir saat.*

OPHELIA [KORO/HAMLET]

Ben Ophelia. Nehrin kabul etmediği kadın. İpteki kadın Bilekleri kesik kadın Aşırı dozlu kadın DUDAKLARDA KAR Başı gaz ocağının içindeki kadın. Dün kendimi öldürmeyi bıraktım. Göğüslerimle kalçalarım ile fercimle tek başınayım. Tutsaklığımın araçlarını parçalıyorum sandalyeyi masayı yatağı. Yuvam dediğim savaş meydanını yıkıp yakıyorum. Rüzgâr ve dünyanın çılgılığı içeri girebilsin diye kapıları ardına kadar açıyorum. Pencereyi kırıyorum. Kanlı ellerimle yırtıyorum sevmiş olduğum ve beni yatakta masada sandalyede kullanmış olan erkeklerin fotoğraflarını. Hapishanemi ateşe veriyorum. Giysilerimi ateşe atıyorum. Bir zamanlar yüreğim olan saati göğsümden kazıp çıkarıyorum. Sokağa çıkıyorum, kanıma bürünerek.

⁶ Çok büyük bir oda.

SKERZO

Ölüler Üniversitesi. Fısıltılar ve mırıltılar. Ölü filozoflar kitaplarını mezar taşlarından (kürsülerinden) Hamlet'in üzerine fırlatırlar. Ölü kadınlar galerisi (bale). İpteki kadın Bilekleri kesik kadın vs. Hamlet onları bir müze (tiyatro) ziyaretçisi gibi süzer. Ölü kadınlar onun üzerindeki giysileri yırtıp atarlar. Üzerinde HAMLET 1 yazan, dik duran bir tabutun içinden Claudius ile orospu gibi giyinip makyaj yapmış olan Ophelia çıkar. Ophelia'nın striptizi.

OPHELIA

Yüreğimi mi yemek istiyorsun Hamlet. Güler.

HAMLET elleriyle yüzünü kapatarak:

Kadın olmak istiyorum.

Hamlet Ophelia'nın giysilerini giyer, Ophelia onun yüzüne makyajla orospu maskesi yapar, Claudius, şimdi Hamlet'in babası, sessizce güler, Ophelia eliyle Hamlet'e bir öpücük gönderir ve Claudius/Hamlet Babası ile birlikte yine tabutun içine girer. Hamlet orospu pozunda. Bir melek, ensesindeki yüz: Horatio. Hamlet'le dans eder.

Tabuttan gelen SES(LER):

Öldürdüğünü sevmelisin de.

Dans giderek hızlanıp çılgınlaşır. Tabuttan kahkahalar yükselir. Bir salıncakta meme kanserli Meryem Ana. Horatio bir şemsiye açar, Hamlet'e sarılır. Şemsiyenin altında kucaklaşırken donup kalırlar. Meme kanseri bir güneş gibi parlar.

BUDA'DA PEŞTE⁷ GRÖNLAND SAVAŞI

Mekân 2, Ophelia tarafından tahrip edilmiş. Boş zırh, miğferde balta.

⁷ Almanca "Pest in Buda", "Buda'da veba" çağrışımını da içeriyor. (ç.n.)

HAMLET

Soba tütüyor huzursuz Ekim'de.

A BAD COLD HE HAD OF IT JUST THE WORST TIME
JUST THE WORST TIME OF THE YEAR FOR A REVOLUTION⁸

Banlıyölerde çimento tomurcuklanır

Doktor Jivago ağlar

Kurtlarına

KIŞIN BAZEN KÖYE İNER BİR KÖYLÜYÜ PARÇALARLARDI
maskesini ve kostümünü çıkarır.

HAMLET OYUNCUSU

Ben Hamlet değilim. Artık rol yapmıyorum. Sözcüklerimin bana söyleyecek bir şeyi yok artık. Düşüncelerim imgelerin kanını emiyor. Dramım gerçekleşmiyor artık. Arkanıda dekor kuruluyor. Dramıma ilgi duymayan insanlar tarafından, dramımı umursamayan insanlar için. Benim de umurumda değil artık. Artık oynamayacağım. *Sahne işçileri, Hamlet oyuncusu tarafından fark edilmeden bir buzdolabı ve üç televizyon getirip kurarlar. Buzdolabının sesi. Üç sessiz program.* Dekor bir anıttır. Tarihe damgasını vurmuş bir adamın yüz kat büyük bir tasviri. Bir umudun taşlaşması. Adının yerine bir başka ad konabilir. Umut gerçekleşmedi. Anıt yerde yatıyor, nefret edilen ve hayran olunan adamın anıtı cenaze töreninden üç yıl sonra iktidardaki ardılları tarafından yerle bir edildi. Taşın içinde yaşayanlar var. Parçalanmış anıtın geniş burun ve kulak deliklerinde, ten ve üniforma kıvrımlarında metropolün yoksul halkı yaşıyor. Anıtın devrilmesinden makul bir süre sonra isyan çıktı. Benim dramım, eğer hâlâ gerçekleşecek olsaydı, isyan döneminde gerçekleşirdi. İsyan bir gezinti olarak başlar. Mesai saatlerindeki trafik düzenine karşı. Sokak yayalara aittir. Orada burada bir araba yana devrilir. Bir bıçak atıcısının korkulu rüyası: Arabayla tek yönlü bir sokakta, silahlı yayalarla çevrili kaçınılmaz bir otoparka

⁸ KÖTÜ BİR SOĞUK ALGINLIĞINA YAKALANDI BU YÜZDEN TAM DA EN KÖTÜ ZAMANDA
TAM DA EN KÖTÜ ZAMANI YILIN BİR DEVRİM İÇİN (ç.n.)

doğru yavaş yavaş ilerleme. Yolu kapatan polisler kenara savrulur. Konvoy hükümet binaları bölgesine yaklaşınca polis kordonu tarafından engellenir. Gruplar oluşturulur, bunların içinden konuşmacılar çıkar. Bir hükümet binasının balkonunda üstüne iyi oturmamış bir frak giymiş bir adam görünür, o da konuşmaya başlar. Atılan ilk taş adama isabet edince, adam kurşun geçirmez camdan kanatlı kapıların ardına çekilir. Daha fazla özgürlük çağrısı hükümetin devrilmesi çılgılığına dönüşür. İnsanlar polislerin silahlarına el koymaya başlar, iki üç bina ele geçirilir, bir hapishane bir polis karakolu gizli polisin bir bürosu, bir düzine iktidar yardakçısı ayaklarından havaya asılır, hükümet birlikleri, tankları devreye sokar. Dramım hâlâ gerçekleşecek olsaydı, cephenin her iki tarafında, cepheler arasında, ötesinde olurdu benim yerim. Kalabalığın ter kokusunda durmuş taş atıyorum polislere askere tanklara kurşun geçirmez camlara. Kurşun geçirmez camdan çift kanatlı kapılar ardından yaklaşmakta olan kalabalığa bakıp korkudan döktüğüm terin kokusunu alıyorum. Yumruğumu kurşun geçirmez camın ardında duran kendime sallarken kusacak gibi oluyorum. Korku ve tiksintiyle sarsılarak, yaklaşan kalabalığın içinde kendimi, ağzımda köpüklerle kendime yumruk salladığımı görüyorum. Üniformalı etimi ayaklarımdan asıyorum. Tank taretindeki askerim ben, miğferin altındaki kafam bomboş, zincirlerin altında boğulmuş çılgılık. Daktiloyum ben. Elebaşları asılırken ilmiğe düğüm atıyorum, tabureyi çekiyorum, boynumu kırıyorum. Kendimin tutsağıyım ben. Bilgisayarları besliyorum verilerimle. Rollerim tükürük ve tükürük kabı bıçak ve yara diş ve gırtlak boyun ve ip. Veri bankasıyım ben. Kalabalığın içinde kanayan. Kanatlı kapıların ardında nefes alan. Savaşın üzerinde asılı ses geçirmez konuşma balonumda sözcük balgamları çıkaran. Benim dramım gerçekleşmedi. Metin kayboldu. Oyuncular yüzlerini soyunma odasındaki çiviye astılar. Yerinde çürüyor suflör. İzleyici sıralarındaki içi doldurulmuş veba cesetleri parmaklarını bile kıpırdatmıyor. Eve gidiyorum ve zaman öldürüyorum, bütünleşerek/Bölünmemiş Ben'imle.

Televizyon Gündelik Tiksinti Tiksindirici

Hazır gevezelik Reçeteli neşe

KEYİFLİLİK nasıl yazılır

Günlük cinayetimizi ver bize bugün
Çünkü Senindir hiçbir Tiksindirici
İnanılan yalanlar
Yalnızca ve yalnızca yalancılar tarafından Tiksindirici
İnanılan yalanlar Tiksinti
Güç sahiplerinin suratlarına kazılı
Mevki için oy için banka hesabı için mücadeleden
Tiksindirici Sivri esprilerle parıldayan bir savaş arabası
Geçerken ben sokaklardan alış veriş merkezlerinden yüzlerden
Tüketim savaşının yara izleriyle kaplı Yoksulluk
Yoksun onurdan Yoksulluk yoksun onurundan
Bıçağın muştanın yumruğun
Aşağılanmış bedenleri kadınların
Umudu kuşakların
Kana korkaklığa aptallığa boğulmuş
Kahkahalar yükselir ölü karınlardan
Heil COCA COLA
Bir katil için
Bir krallık
BEN MACBETH'TİM KRAL BANA ÜÇÜNCÜ METRESİNİ
SUNMUŞTU HER BENİ BİLİYORDUM KALÇASINDA
RASKOLNİKOF TEK CEKETİN ALTINDAKİ YÜREKTE
BALTA / TEK / KAFATASI İÇİN REHİNCİ KADININ
Havaalanlarının yalnızlığında
Nefes alırım Ben
Ayrıcalıklıyım Tiksintim
Bir ayrıcalık
Çevrili duvarla
Dikenli telle hapishaneyle
Yazarın fotoğrafı.

İstemiyorum artık yemek içmek nefes almak bir kadını bir erkeği bir çocuğu bir hayvanı sevmek. İstemiyorum artık ölmek. İstemiyorum artık öldürmek.

Yazarın fotoğrafının yırtılması.

Mühürlenmiş etimi parçalayarak açıyorum. Damarlarımda yaşamak istiyorum, kemiklerimin iliğinde, kafatasımın labirentinde. İç organlarıma geri çekiliyorum. Bokuma yerleşiyorum, kanıma. Bir yerlerde bedenler kırılıyor ben bokumda oturabileyim diye. Bir yerlerde bedenler açılıyor ben kanımla yalnız kalabileyim diye. Düşüncelerim birer yara beynimde. Beynim bir yara izi. Bir makine olmak istiyorum. Kavrıyacak kollar yürüyecek bacaklar acı yok düşünce yok.

Ekranlar kararır. Buzdolabından kan akar. Üç çıplak kadın: Marx Lenin Mao. Her biri kendi dilinde aynı anda metni söyler: İNSANIN ... TÜM KOŞULLAR ORTADAN KALDIRILMALIDIR... Hamlet oyuncusu kostümünü giyip maskesini takar.

DANİMARKALI HAMLET PRENS VE KURTLARA ZİYAFET SENDELEYEREK

DELİKTEN DELİĞE SON DELİĞE DOĞRU İSTEKSİZCE
SIRTINDA ONU YARATMIŞ HAYALET

LOĞUSA YATAĞINDAKİ OPHELIA'NIN ETİ GİBİ YEŞİL
VE ÜÇÜNCÜ HOROZ ÖTÜŞÜNDEN HEMEN ÖNCE YIRTIYOR
BİR SOYTARI ÇINGIRAKLI KOSTÜMÜNÜ FİLOZOFUN
SÜRÜNEREK GİRİYOR İRİ BİR TAZİ İÇİNE TANKIN

Zırha bir tekme atar, baltayla Marx Lenin Mao'nun kafalarını yarar. Kar. Buz Çağı.

5

VAHŞİCE KASILIP KALARAK / KORKUNÇ ZIRHIN İÇİNDE /
BİNLERCE YIL

Okyanusun derinlikleri. Ophelia tekerlekli sandalyede. Yanından balıklar enkazlar cesetler ve ceset parçaları geçer.

Doktor gömlekli iki adam Ophelia'yı ve tekerlekli sandalyeyi aşağıdan yukarıya doğru sargı bezleriyle sararken

OPHELIA

Elektra konuşuyor. Karanlığın yüreğinde. İşkence güneşinin altında. Dünya metropollerine. Kurbanlar adına. İçime giren tüm spermleri dışarı atıyorum. Göğüslerimin sütünü ölümcül zehre dönüştürüyorum. Doğurduğum dünyayı geri alıyorum. Doğurduğum dünyayı bacaklarımın arasında boğuyorum. Onu fercime gömüyorum. Kahrolsun boyun eğmenin mutluluğu. Yaşasın nefret, kin, isyan, ölüm. O elinde kasap bıçaklarıyla yatak odalarınızdan geçtiğinde öğreneceksiniz gerçeği.

Adamlar çıkar. Ophelia sahnede beyaz ambalajı içinde kıpırdamadan durur.

GÖREV

Bir devrimin anısına

Oyunda Anna Seghers'in "Das Licht auf dem Galgen" (Darağacındaki Işık) adlı öyküsünden motifler kullanıldı.

Kişiler

GALLOUDEC
DEBUISSON
SASPORTAS
ANTOINE
TAYFA
KADIN
İLKAŞK

Galloudec'den Antoine'a. Bu mektubu ölüm döşeğinde yazıyorum. Kendi adıma ve Port Royal'de asılan yurttaş Sasportas adına yazıyorum. Konvansiyon'un bize zatınız aracılığıyla verdiği görevi yerine getiremediğimizden, bu görevi iade etmek zorunda olduğumuzu bildiririm. Belki başkaları daha fazlasını yapabilir. Debuisson'dan bir haber alamayacaksınız artık, kendisi iyi. Halklar kana bulanınca hainlerin keyfi yerinde oluyor herhalde. Dünya böyle kurulmuş ama böyle olması iyi değil. Yazımın kusuruna bakmayın, bacağımı kestiler ve ateşler içinde yazıyorum size. Umarım bu mektup elinize geçer ve sıhhatiniz yerindedir, cumhuriyetçi saygılarımla.

Tayfa. Antoine. Kadın.

TAYFA: Yurttaş Antoine siz misiniz? Öyleyse bu mektup size. Galloudec diye birinden. Mektubun elinize bu kadar geç ulaşması benim suçum değil, belki de mesele çoktan hallolmuştur. İspanyollar bizi Küba'da alıkoydular, sonra da İngilizler Trinidad'da, ta ki konsülünüz Bonaparte İngiltere'yle barış yapana dek. Sonra Londra'da sokak ortasında soyuldum, sarhoştum çünkü, ama mektubu bulamadılar. Şu Galloudec'e gelince: Ömrü bu kadarmış. Telef oldu gitti Küba'da, yarı cezaevi yarı hapishane olan bir hastanede. Kangrenden yatıyordu orada, ben-se yüksek ateşten. **AL BU MEKTUBU MUTLAKA YERİNE ULAŞMASI LAZIM YAPACAĞIN SON ŞEY BU OLSA BİLE BUNU YAPMAK ZORUNDASIN BENİM İÇİN** sözleri onun bana söylediği son şey oldu. Bir de bir yazıhanenin adresini ve, şayet şu Antoine sizseniz, adınızı verdi. Ama o adreste bir yazıhane yok, ve sizi, Antoine, eğer bu sizin adınızsa, yazıhanenin olduğu söylenen yerde kimse tanımıyor. İnşaat iskelelerinin arkasında bir bodrumda oturan biri, Antoine adında birinin öğretmen olarak çalıştığı söylenen bir okula gönderdi beni. Ama oradakiler de onun hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Sonra bir temizlikçi kadın bana yeğeninini sizi burada gördüğünü söyledi. Yeğeni arabacı. Ve bana sizi tarif etti, eğer o sizseniz.

ANTOINE: Galloudec diye birini tanımıyorum.

TAYFA: Mektup onun için neden bu kadar önemliydi bilmiyorum. Görevle ilgili bir şey. İşini başkaları devam ettirsin diye iade etmek zorunda kaldığı bir görevle. Artık nasıl bir iş idiye. Sonlara doğru başka şey konuşmaz olmuştu. Haykırdığı zamanlar dışında, kangren ağrısı yüzünden. Dalga dalga geliyordu ağrı. Ve ölmesi çok zaman aldı. Doktor, kalbinin fazla güçlü olduğunu, şimdiye dek on kere ölmesi gerektiğini söyledi. Bazen insan gereğinden az dayanıyor, bazen de gereğinden fazla. Hayat zalimane. Mektubunda bahsettiği diğer kişi, bir zenci, daha çabuk öldü. Galloudec mektubu okumuştum bana, şayet kaybolursa ezbere bileyim diye. Ve onu hâlâ tanımıyor-

sanız, ona ne yaptıklarını ve nasıl öldüğünü anlatmak istiyorum size, siz orada yoktunuz. Önce bacağına dizinden kestiler, sonra da geri kalanını. Sol bacağıydı. Sonra

ANTOINE: Görevden falan haberim yok benim. Ben görev dağıtmıyorum, kimsenin efendisi değilim. Paramı özel ders vererek kazanıyorum. Az bir para. Ve yeterince katliam gördüm. İnsan anatomisini bilirim. Galioudec.

Kadın elinde şarap, ekmek, peynirle girer.

KADIN: Konuğun var. Bir madalya sattım. Cumhuriyet için çiftçileri katlettiğiniz Vendée için olanını.

ANTOINE: Evet.

TAYFA: Gördüğüm kadarıyla hâlihazırda her şeyiniz var. Tanımadığınız ve bir taş gibi ölü şu Galloudec'in aksine. Diğerinin adı Sasportas'dı. Onu Port Royal'de astılar, bilmek isterseniz eğer, Jamaika'da, bihaber olduğunuz görev yüzünden. Darağacı denize diken bir kayanın üzerinde. Ölünce ipleri kesiliyor ve denize düşüyorlar. Gerisini köpekbalıkları hallediyor. Şarap için teşekkür.

ANTOINE: Sasportas. Aradığın Antoine benim. Dikkatli olmak zorundayım, Fransa cumhuriyet değil artık, konsülümüz imparator oldu, Rusya'yı fethediyor. Kaybedilen bir devrim hakkında konuşmak tok karınla daha kolay. Aka aka madalya tenekesi oldu kan. Çiftçiler de daha iyisini bilmiyordu, değil mi. Ve belki de haklıydılar, değil mi. Ticaret gelişiyor. Şimdi Haiti'dekilere tıknmaları için topraklarını veriyoruz. Zenci cumhuriyeti bu işte. Halkı bari-katlara götüren özgürlük ölümleri dirilince üniforma giyiyor. Şimdi sana bir sır vereceğim: Özgürlük de sadece bir orospu işte. Ve artık buna gülebiliyorum da. Ha ha ha. Ama şurada bir şey bomboş, oysa canlıydı. Halk Bastille'e hücum ettiğinde ben de oradaydım. Son Burbon'un kafası sepete düştüğünde ben de oradaydım. Aristokratların kafasıydı hasadımız. Hainlerin kafasıydı hasadımız.

KADIN: Aman ne güzel hasat. Sarhoş musun yine, Antoine.

ANTOINE: Görkemli dönemimden bahsetmemden hoşlanmıyor. Jironden karşımda titremişti. Fransa'nın haline bak. Memeleri

pörsümüş. Bacaklarının arası çöl. Yeni yüzyılın kıyısında ölü bir gemi. Görüyor musun nasıl da yalayıp yutuyor. Fransa'nın kanlı bir katliama ihtiyacı var, ve o gün gelecek.

Antoine kafasına kırmızı şarap döker.

TAYFA: Ben bu işlerden anlamam. Ben tayfayım, siyasete inanmam. Dünya her yerde farklı. İşte mektup. Çıkar.

ANTOINE *bağırır*: Evimden çıkarken dikkatli ol, tayfa. Bakanımız Fouché'nin polisleri siyasete inanıp inanmadığını sormaz sana. – Galloudec, Sasportas. Bacağın nerede Galloudec. Dilin neden sarkmış Sasportas. Benden ne istiyorsunuz. Benim suçum mu kesik bacağın. Boğazındaki ilmik. Bacağımı mı keseyim. Yanı başında asmamı mı istiyorsun kendimi. İmparatoruna sor, Galloudec, bacağını. Dilini imparatoruna göster, Sasportas. Rusya'da zafer kazanıyor, size yolu gösterebilirim. Benden ne istiyorsunuz. Gidin. Gidin buradan. Defolun. Söyle onlara, kadın. Gitmelerini söyle, onları görmek istemiyorum artık. Hâlâ burada mısınız? Mektubun yerine ulaştı, Galloudec. İşte burada. Siz atlattınız hiç değilse. YAŞASIN CUMHURİYET. *Güller*. Benim iyi olduğumu sanıyorsunuz değil mi. Karnınız aç mı? Alın. *Ölülerin üzerine yiyecek atar*.

KADIN: Yatağa gel, Antoine.

ANTOINE:

AZ PARAYA GÖĞE YÜKSELİŝ BU
GÖĞÜS KAFESİNDE DAYANDIĞI SÜRECE
KÖPEK YÜREK

Cinsel ilişki esnasında Ümitsizlik Meleği girer.

ANTOINE *ses*: Kimsin sen.

KADIN *ses*: Ben Ümitsizlik Meleği'yim. Ellerimle paylaşıyorum esikliği, baygınlığı, unutmayı, bedenlerin haz ve ıstırabını. Konuşmam suskunluktur, ŝarkım çığlık. Kanatlarımın gölgesinde yaşar dehşet. Umudum son nefestir. Umudum ilk savaş. Ölünün tabutunu kırıp açtığı bıçağım ben. Ben, olacak olanım. Uçuşum isyandır, göğüm yarının uçurumu.

Jamaika'ya varmıştık, Fransız Konvansiyonu'nun üç gizli görevlisi, adlarımız: Debuissou, Galloudec, Sasportas, görevimiz: Fransa Cumhuriyeti adına, İngiltere tacının iktidarına karşı bir köle isyanı. O Fransa Cumhuriyeti ki, devrimin anavatanı, tahtların korkulu rüyası, yoksulların umudu. Tüm insanların adaletin baltası altında eşit olduğu cumhuriyet. Banliyölerindeki açlara verecek ekmeği yok, ama özgürlük eşitlik kardeşlik meşalesini tüm ülkelere taşıyacak elleri var. Limandaki meydanda duruyorduk. Meydanın ortasına bir kafes kurulmuştu. Denizden esen rüzgârı, palmiye yapraklarının sert hışırtısını, zenci kadınların meydanın tozunu süpürdükleri palmiye yelpazelerinin sesini, kafesteki kölenin iniltisini, kıyıya vuran dalgaların gümbürtüsünü duyuyorduk. Zenci kadınların memelerini, kafesteki kölenin kanatıncaya dek kamçılanmış bedenini, vali sarayını görüyorduk. Dedik ki: Burası Jamaika, Antillerin yüz karası, Karayip Denizi'ndeki korsan gemisi.

SASPORTAS: İşimizi bitirene dek.

GALLOUDEC: Hemen başlayabilirsin. Buraya köleleri kurtarmaya gelmedin mi. Şu kafesteki bir köle. Yarın göçüp gitmiş olacak bugün kurtarılmazsa.

DEBUISSON: Firar etmeye çalışmışlarsa ya da başka bir suç işlemişlerse, ibret olsun diye kafeslere koyuyorlar onları, ta ki güneşte kavrulup ölene dek. On yıl önce Jamaika'dan çekip gittiğimde de böyleydi. Bakma o tarafa Sasportas, tek bir kişiye yardım edemeyiz.

GALLOUDEC: Hep sadece bir kişi ölür. Sayılanlar ise ölümlerdir.

DEBUISSON: Ölüm devrimin maskesidir.

SASPORTAS: Ben buradan gidince kafeslere başkaları bağlanacak, beyaz derililer, güneş onları kapkara yakana dek. O zaman çok kişiye yardım edilmiş olacak.

GALLOUDEC: Bir giyotin kurmamız daha iyi olur belki. Daha temiz iş. En iyi temizlikçi kadın Kızıl Dul'dur.

DEBUISSON: Banliyölerin sevgilisi.

SASPORTAS: Güneş beyaz bir deri için yeterince tepedeyse kafesin iyi iş çıkaracağında ısrar ediyorum ben.

GALLOUDEC: Biz buraya birbirimizin derisinin rengini yüzümüze vurmaya gelmedik, Yurttaş Sasportas.

SASPORTAS: Birbirimizin derisini yüzmeden eşit olamayız.

DEBUISSON: Kötü bir başlangıçtı. Maskelerimizi çıkaralım. Ben eskiden de olduğum kişiyim: Debuisson, Jamaika'daki köle sahiplerinin oğlu, dört yüz kölelik bir plantasyon üzerinde miras hakkına sahip. Devrimin yol açtığı dehşet, eski olan her şeyin yeni olan her şeyden daha iyi olduğuna dair ebedi gerçekliği görmesini sağladıktan sonra mirasını devralmak için yangınların dumanı ve yeni felsefenin kan kokusuyla kararmış kasvetli Avrupa göğünden, Karayiplerin temiz havasına, ailesinin kucağına döndü. Ayrıca ben doktorum, kişinin toplumdaki statüsüne, efendi ya da köle olup olmadığına bakmaksızın insanlığın yardımcıyım. Birini diğeri için iyileştiririm, her şey devam ettiği sürece olduğu gibi kalsın diye yüzüm, bu dünyada ölümden başka korkacak bir şeyi olmayan köle sahibinin pembe yüzü.

SASPORTAS: Ölüm ve de kölelerinden başka.

DEBUISSON: Sen kimsin, Galloudec.

GALLOUDEC: Giyotinlerin kan yağmurunda devrimden nefret etmeyi öğrenen Brötanyalı bir çiftçiyim, isterdim ki yağmur daha çok yağsın, üstelik de sadece Fransa'ya değil, muhterem beyefendi Debuisson'un sadık hizmetkârıyım ve monarşi ile kilisenin kutsal düzenine inanıyorum. Umarım bunu dua gibi tekrarlayıp durmak zorunda kalmam.

DEBUISSON: İki kez rolünün dışına çıktın, Galloudec. Kimsin sen.

GALLOUDEC: Giyotinlerin kan yağmurunda devrimden nefret etmeyi öğrenen Brötanyalı bir çiftçi. Muhterem beyefendi Debuisson'un sadık hizmetkârı. Monarşi ve kilisenin kutsal düzenine inanıyorum.

SASPORTAS *alayla taklidini yapar*: Monarşi ve kilisenin kutsal düzenine inanıyorum. Monarşi ve kilisenin kutsal düzenine inanıyorum.

DEBUISSON: Sasportas. Masken.

GALLOUDEC: Zenci rolü oynamak senin için çok zor olmasa gerek Sasportas, o kara derinle.

SASPORTAS: Haiti'de zaferle sonuçlanan kara devrimden kaçarken Bay Debuissou'a katıldım, çünkü Tanrı beni kölelik için yaratmış. Onun kölesiyim. Yeterli mi.

Galloudec alkışlar.

SASPORTAS: Bir dahaki sefere sana bıçakla cevap vereceğim, Yurttaş Galloudec.

GALLOUDEC: En zor rolü senin oynadığını biliyorum. Tam senin için yazılmış.

SASPORTAS: Elimizdeki diğer bedenlerin üzerine yeni bir alfabe yazacak olan kırbaçlarla.

DEBUISSON: Zaferle sonuçlanan devrim ifadesi iyi olmadı. Efendilerin önünde böyle şeyler söylenmez. Siyah devrim sözü de iyi değil. Siyahlar devrim yapamazlar, en fazla kargaşa çıkarırlar.

SASPORTAS: Haiti'deki devrim kazanmadı mı? Siyah devrim.

DEBUISSON: Ayaktakımı kazandı. Haiti'de ayaktakımı hüküm sürüyor.

Sasportas tükürür.

DEBUISSON: Yanlış tarafa tükürüyorsun: ben senin efendimim. Söyle bakayım şimdi.

SASPORTAS: Haiti'yi lağıma dönüştüren ayaktakımından kaçarken.

GALLOUDEC: Lağım lafı iyi. Çabuk öğreniyorsun, Sasportas.

DEBUISSON: Çek ellerini yüzünden ve şu kafesin içinde ölen bedene bak. Sen de, Galloudec. O senin, senin ve benim bedenim. İniltisi, üzerinde yeni dünyanın yükseldiği bedenlerin Marsellaise'i. Aklınızda tutun bu melodiyi. İstesek de istemesek de daha uzun süre duyacağız onu, devrimin, işimizin melodisi bu. Pek çokları

Kayıp Oğul'un eve dönüşü. Açık dolabın içinde Anne ile Baba. Bir tahtta İlkaşk. Köleler Debuissou Galloudec Sasportas'ın giysilerini çıkarıp onlara kostüm giydirirler: Debuissou köle sahibidir, Galloudec eli kırbaçlı gardiyandır, Sasportas köledir.

İLKAŞK: Küçük Victor devrimcilik oynadı. Şimdi ailesinin kucağına dönüyor. Kafatası kurt yeniği babacığının yanına. Çürümüş çiçek kokulu anneciğinin yanına. Canın mı yandı, küçük Victor. Yaklaş da göster yaralarını. Beni tanımadın mı. Korkmana gerek yok, küçük Victor. Benden korkmana gerek yok. İlk aşkımdan. Devrimle, kana bulanmış ikinci sevgilinle aldattığın. Ayaktakımıyla yarışırçasına on yıl boyunca çirkefe battığın sevgilinle. Ya da sevgilinin ganimetinin çetelesini tuttuğu morglarda. Onun o gübreden, gözyaşından oluşan parfümünün kokusunu alıyorum, küçük Victor. Bu kadar çok mu sevdiğini. Ah, Debuissou. Söylemiştim sana, o bir orospu. Kan içen ferciyle bir yılan. Kölelik bir doğa yasasıdır, insanlık kadar eski. Neden insanlıktan önce sona ersin ki. Benim kölelerime bir bak, seninkilere, mülkümüze. Ömürleri boyunca hayvandılar. Neden insan olsunlar ki, Fransa'da bir kâğıtta yazıyor diye. Burada, senin ve benim güzel Jamaika'mızda kölelik için dökülenden çok daha fazla kana bulandığından doğru düzgün okunamıyor bile. Sana bir öykü anlatacağım: Barbados'ta, köleliğin kaldırılmasından iki ay sonra bir plantaj sahibi öldürüldü. Azat edilen köleleri ona gitmişlerdi. Kilisede gibi dizlerinin üzerinde yürüyorlardı. Ne istiyorlardı biliyor musun. Köleliğin güvenli kucağına geri dönmek. İnsan böyledir işte: İlk yurdu annedir, bir hapishane. *Köleler dolaptaki annenin eteğini başına geçirirler.* Burada bir uçurum gibi açılmış yurt, burada karanlık bir boşluk aile kucağı. Geri dönmek istiyorsan tek kelime söylemen yeterli ve seni derhal içine tıkar budala kadın, ebedi anne. Barbados'taki adam bu kadar talihli değildi. Sopalarla döve döve öldürdüler onu, artık köle-olmayan-köleleri, onları özgürlüklerinin soğuk ilkbaharın-

dan çekip sevgili kırbacın altına almadığı için kuduz bir köpekmiş gibi öldürdüler onu. Öyküyü beğendin mi, Yurttaş Debuissou. Özgürlük kölelerin sırtındadır, eşitlik baltanın altında. Kölem olur musun, küçük Victor. Beni seviyor musun. Bunlar seni öpmüş dudaklar. *Kadın köle ona makyajla büyük bir ağız yapar.* Onlar anımsıyor, Victor Debuissou, tenini. Bunlar seni ısıtmış göğüsler, küçük Victor. *Kadın köle meme başlarını vs. boyar.* Ağzını ve ellerini unutmadılar. Bu, senin terini içmiş ten. Bu, menini içine alan ferç, menin yüreğimi yakıyor. *Kadın köle boyayla ona mavi bir kalp yapar.* Mavi alevi görüyor musun. Küba'da firar eden köleleri nasıl yakalarlar biliyor musun. Peşlerine av köpekleri salarlar. İşte ben de böyle geri almak istiyorum, Yurttaş Debuissou, orospunun, devrimin benden çaldığını, malımı. *Köleler köpek olur, kırbaçlı Galloudec'le ve baba hayaletinin HAYDİ nidaları eşliğinde Debuissou'u kovalarlar.* Köpeklerimin dişleriyle ısırıp koparmak istiyorum kirletilmiş etindeki gözyaşlarımın izini, terimi, şehvet çığlıklarımı. Köpeklerimin pençelerinin bıçaklarıyla postundan yüzüp almak istiyorum gelinliğimi. Ölü kral bedenleri tadındaki nefesini kölelerin ısırap diline çevirmek istiyorum. Cinsel organını yemek, tropiklerin yağmurunun yağdığı boş yüreğimdeki saatleri çaldırان zamanı yalayıp yutan bir kaplan doğurmak istiyorum. *Kadın köle ona bir kaplan maskesi takar.* DÜN BAŞLADIM / SENİ ÖLDÜRMEYE AŞKIM / ŞİMDİ SEVİYORUM / CESEDİNİ / BEN ÖLÜNCE / TOZUM HAYKIRARAK ÇAĞIRACAK SENİ. Sana bu dişi köpeği hediye etmek istiyorum, küçük Victor, onu murdar meninle doldurman için. Ama önce kırbaçlatacağım onu, kanlarınızın birbirine karışması için. Beni seviyor musun, Debuissou. Bir kadın yalnız bırakılmamalı.

Köleler Galloudec'in elinden kırbacı alırlar, dolabı kapatırlar, İlkAşk'ın boyalarını silerler, Debuissou'u tahta oturturlar, İlkAşk'ı ayak taburesi olarak önüne koyarlar, Galloudec ile Sasportas'ı Danton ve Robespierre kılığına sokarlar. Devrim

tiyatrosu başıamıştır. İki oyuncu ve seyirciler yerlerini alırken, dolaptan An're ile Baba'nın diyalogu duyulur.

BABA: Bedenin dirilişı bu. Zira ebediyen kemirir kurt ve sönmez ateş.

ANNE: Önüne gelenle yatıp kalkıyor mu yine. Çatır çıtır, kalbim kırıldı işte, gördünüz mü. **BABA:** Hediyeim olsun, oğlum. Sana ikisini de hediye ediyorum, siyahı ve veyahut beyazı.

ANNE: Bıçağı karnımdan çıkarın. Makyaj orospuları sizi. **BABA:** Diz çok, alçak herif, ve annenden hayır duasını iste. **ANNE:** ŞU KARŞIKİ DAĞDA / RÜZGÂR ESER / BU GÖKSEL ÇOCUĞU / MERYEM KESER. Grönland'a gidelim, yuvamıza. Hadi gelin, çocuklarım. Orada güneş her gün ısıtıyor. **BABA:** Şu budala kadının çenesini kapatın.

SASPORTAS-ROBESPIERRE: Yerine git, Danton, tarihin teşhir direğine. Açların ekmeğini mideye indiren şu asalağa bakın. Halkın kızlarını kirleten uçkur düşkününe. Devrimin yeni toplumun gövdesini yıkadığı kanın kokusuna burun kıvıran haine. Neden artık kan göremediğini söyleyeyim mi sana, Danton. Devrim mi dedin. Et kazanına uzanan eldi senin devrimin. Genelevdeki beleş kontenjan. Bunun karşılığında kasım kasım kasıldın tribünlerde ayaktakımı seni alkışlarken. Aristokratların çizmesini yalayan aslan. Güzel mi Burbonların tükürüğünün tadı. Isındın mı bari kışının içinde monarşinin. Cesaret mi dedin. Salla dur bakalım sen pudralı yeleni. Çok çok da kafan adalet baltasının altında koparılan kadar alay edersin erdemle. Seni uyarmadığımı söyleyemezsin, Danton. Şimdi giyotin konuşacak seninle, yeniçağın bu yüce buluşu tüm hainler gibi senin üzerinden de geçecek. Onun dilinden anlarsın, Eylül'de çok iyi konuştun bu dili. *Köleler Galloudec'in Danton kafasını keserler, kafayı birbirlerine atarlar. Galloudec kafayı yakalamayı başarır ve kolunun altına kıştırır. Güzel kafanı neden bacaklarının arasına, rezilliklerinin bitleriyle sefahat çibanlarının yanı sıra aklının da bulunduğu yere kıstırmıyorsun, Danton.*

Sasportas Galloudec'in kolunun altındaki Danton kafasını ittirip yere düşürür. Galloudec kafanın peşinden yerde sürünür, kafayı başına oturtur.

GALLOUDEC-DANTON: Şimdi sıra bende. Çenesi kırık şu maymuna bakın. Salyasını tutamayan şu kan içiciye. Çok büyük laflar mı ettin. Dürüstlük timsali sen de, erdem vaazı verirken. Teşekkürü işte bu anavatanın: jandarmanın yumruğu. *Köleler Sasportas'ın çene bağını Robespierre kafasından çekip alırlar, çene yere düşer. Sasportas çenesini ve bağını ararken.* Bir şey mi düşürdün. Bir şeyin mi kayıp. Mülkiyet hırsızlıktır. Rüzgârı boğazında hissediyor musun. Özgürlük bu işte. *Sasportas çene bağını ve çeneyi bulup Robespierre kafasını tamamlar.* Dikkat et de, halkın sevgisi yüzünden hepten yitirme akıllı kafanı, Robespierre. Devrim mi dedin. Adaletin baltası, öyle mi. Giyotin ekmek fabrikası değil. İktisat, Horatio, iktisat. *Köleler Sasportas'ın Robespierre kafasını ittirip yere düşürür ve kafayla futbol oynarlar.* Eşitlik bu işte. **YAŞASIN CUMHURİYET.** Ben sana demedim mi: Sıradaki sensin. *Kölelerin futbol maçına katılır.* Kardeşlik bu işte. *Sasportas-Robespierre zırlar.* Futboldan neden hoşlanmıyorsun. *Entre nous**: Benim güzel kafamı neden gözüne kestirdiğini söyleyeyim mi sana. Bahse girerim ki, pantolonunu indirsen ortalık toza boğulur. Hanımlar, beyler. Devrim tiyatrosu başlıyor. Atraksiyon: Belden altı olmayan adam. Büyük Maximilianus. Erdem Manyacı. Osuruktan tayyare. Arraslı dümbük. Kanlı Robespierre.

SASPORTAS-ROBESPIERRE *kafayı tekrar yerine oturtur:* Benim adım tarihin panteonuna yazılı.

GALLOUDEC-DANTON:

BİR ADAMCIK DURUYOR ORMANDA
HİÇ SES ÇIKARMADAN
ÜZERİNDEKİ MİNİK MANTOSU
SAFİ ERGUVANDAN

* Laf aramızda (ç.n.)

SASPORTAS-ROBESPIERRE: Asalak Frengi Hastası Aristokrat Uşağı

GALLOUDEC-DANTON: Numaracı Hadımağası Wallstreet Yarakçısı.

SASPORTAS-ROBESPIERRE: Domuz.

GALLOUDEC-DANTON: Sırtlan.

Birbirlerine vurarak kafalarını yeniden yere düşürürler. Debuissou alkışlar. Köleler onu tahttan aşağı sürükler, yerine Sasportas'ı oturtur, önüne ayak taburesi olarak Galloudec'i koyarlar. Sasportas'ın taç giymesi.

SASPORTAS: Beyaz devrim tiyatrosu sona erdi. Seni ölüme mahkûm ediyoruz, Victor Debuissou. Derin beyaz olduğu için. Beyaz derinin altında düşüncelerin beyaz olduğu için. Gözlerin kız kardeşlerimizin güzelliğini gördüğü için. Ellerin kız kardeşlerimizin çıplaklığına dokunduğı için. Düşüncelerin onların memelerini, bedenlerini, ferçlerini yediğı için. Mülkiyet sahibi, efendi olduğun için. Bu yüzden seni ölüme mahkûm ediyoruz, Victor Debuissou. Bokunu yılanlar yesin, götünü timsahlar, taşaklarını piranalar. *Debuissou çığlık atar.* Sizin zavallılığınız, ölmeyi becerememeniz. O yüzden etrafınızdaki her şeyi öldürüyorsunuz. Esrikliğe yer olmayan ölü düzenleriniz için. Cinsiyetsiz devrimleriniz için. Bu kadını seviyor musun. Onu senden alıyoruz daha kolay ölmen için. Bir şeye sahip olmayan daha kolay ölür. Başka neyin var. Çabuk söyle, bizim okulumuz zaman, zaman geri gelmez ve didaktiğe tüketecek nefesimiz yok, öğrenmeyen ölür. Derin. Kimin üzerinden yüzüp aldın onu. Senin etin bizim açlığını. Senin kanın bizim damarlarımızı boşaltıyor. Düşüncelerin, öyle mi. Kim terliyor felsefeleriniz için. Sidiğın ve bokun dahi sömürü ve kölelik. Hele menin: Ölü bedenlerden damıtılmış. Artık hiçbir şeyin yok. Artık hiçbir şeysin. Artık ölebilirsin. Gömün onu.

Tanımadığım adamlarla birlikte yukarı çıkarken metal aksamı takırdayan eski bir asansörün içindeyim. Bir büro çalışanı ya da bayram gününde bir işçi gibi giyinmişim. Kravat bile takmışım, gömleğin yakası boğazıma sürtünüyor, terliyorum. Başımı hareket ettirdiğimde boğazımı sıkıyor gömleğin yakası. Patronla bir randevum var (içimden ona Bir Numara diyorum), bürosu dördüncü katta, yoksa yirminci katta mıydı; bunu düşününce emin de olamıyorum artık. Patronla (içimden Bir Numara dediğim) randevum olduğu haberini aldığım sırada, boş beton bölmelerin ve bombalara karşı güvenliğe ilişkin tabelaların bulunduğu genişletilmiş bir alan olan bodrum kattaydım. Randevunun bana verilecek bir görevle ilgili olduğunu düşünüyorum. Kravatımın duruşunu kontrol ediyor, düğümünü sıkılaştırıyorum. Kravatın duruşunu gözümle de kontrol edebilmek için bir aynanı olsun isterdim. Kravatın nasıl durduğunu bir yabancıya sormak olmaz. Asansördeki diğer adamların kravatları kusursuz duruyor. Aralarından bazıları birbirlerini tanıyor gibi. Anlamadığım bir şey hakkında konuşuyorlar alçak sesle. Yine de sohbetleri dikkatimi dağıtmış olmalı: Asansör durunca kapının üzerindeki kat sayısı göstergesinde sekiz rakamını okuyorum dehşet içinde. Fazla çıkmışım, ya da daha yolun yarısındayım. Zaman faktörü çok önemli. ZAMANINDAN BEŞ DAKİKA ÖNCE / GERÇEK DAKİKLİK BU İŞTE. Kol saatime son baktığımda saat onu gösteriyordu. Duyduğum rahatlama hissini anımsıyorum: Patronla randevuma daha on beş dakika var. Saatime bir kez daha baktığımda aradan sadece beş dakika geçmişti. Şimdi, sekizinci ila dokuzuncu kat arasında saatime tekrar baktığımda, saat tam tamına onu on dört dakika kırk beş saniye geçiyor: Gerçek dakiklik geçmiş ola, zaman benim lehime çalışmıyor artık. Durumumu çabucak gözden geçiriyorum: Tekrar durduğunda asansörden inebilir, basamakları üçer üçer atlayarak merdivenlerden aşağıya dördüncü kata koşabilirim. Ama eğer yanlış katsa, belki de telafi edilemeyecek bir zaman kaybı olur bu. Asansörle yirminci kata kadar çıkmaya devam edebilir, patronun bürosu o katta değilse, tekrar dördüncü kata inebilirim, asansör bozulmazsa tabii, ya da merdivenlerden aşağı koşabilirim (basamakları üçer üçer atlayarak), inerken de, bu kadar acele yüzünden bacaklarımı ya da boynumu kırabilirim. Ken-

dimi bir sedyede yatarken görür gibi oluyorum, sedye benim isteğim üzerine patronun odasına taşınıp yazı masasının önüne konmuş, hizmete amadeyim hâlâ ama hiçbir işe yaramıyorum. Şimdilik her şey, ihmalkârlığım yüzünden yanıtını önceden öğrenmediğim bir soruda, patronun (içimden hep Bir Numara dediğim) beni hangi katta önemli bir görevle beklediği sorusunda düğümleniyor. (Önemli bir görev olmalı, yoksa neden bu görevi bana kendi pozisyonunun altındaki bir kişi aracılığıyla iletmesin.) Saatile hızla fırlattığım bakış, epey bir süreden beri basit dakiklik için de çok geç olduğu gerçeğini açıkça yüzüme vuruyor, oysa ikinci bakışta görüldüğü üzere, asansörümüz on ikinci kata henüz ulaşmış değil: Akrep onu, yelkovan elliyi gösteriyor, saniyelerin ne zamandır bir önemi kalmadı artık. Saatimde bir sorun var gibi, ama zamanı karşılaştırmaya da zaman yok: Diğer beylerin nerede indiğinin farkına varamadan tek başıma kalmışım asansörde. Saçımın köküne kadar hissettiğim bir dehşetle bakıyorum saatile, gözümü saatten ayıramıyorum artık, akreple yelkovanın kadranda giderek daha hızlı döndüğünü görüyorum, öyle ki iki göz kırpması arasında bile daha çok saat geçmiş oluyor. Epey bir süreden beri bir şeylerin yolunda gitmediğini kavrayıveriyorum: saatimin, bu asansörün, zamanın. Çılgınca kurgular yapmaya başlıyorum: Yer çekimi azalıyor, dünyanın dönüşünde bir arıza, bir tür tekleme, futbolda bacağı giren kramp gibi. Asansörün hızı ile saatimin gösterdiği zaman arasındaki bariz çelişkiye bilimsel bir açıklama getirmek için yeterince fizik bilmediğime yanıyorum. Okulda neden daha dikkatli bir öğrenci değildim ki sanki. Ya da neden yanlış kitapları okudum: fizik yerine şiir. Zaman çıkırından çıktı, oysa dördüncü ya da yirminci katta bir yerde ('ya da' sözcüğü ihmalkâr beynimi bıçak gibi kesiyor), muhtemelen ağır bir halıyla kaplanmış ferah bir odada, muhtemelen odanın en uçtaki duvarının önüne, kapının tam karşısına yerleştirilmiş yazı masasının ardındaki patron (içimden hep Bir Numara dediğim) vereceği görev için beceriksizin tekini, beni bekliyor. Belki de dünya darmadağın olacak, belki de patronun bana bizzat iletmek istediği kadar önemli görevin ihmalkârlığım yüzünden artık bir geçerliliği kalmadı. Resmi dairelerin çok iyi öğrendiğim (fuzuli bilgi!) diliyle, GEREĞİ ORTADAN KALKTI, çıldırmış

saatimle birlikte hapsoldüğüm bu çıldırmış asansörde şimdi başlangıcını yaşadığım yok oluşa karşı alınabilecek son önlemle ilgili olduğundan artık kimsenin açıp bakamayacağı DOSYADA. Umutsuz rüya içinde rüya: Yusuvarlak kıvrılarak bedenimi asansörün tavanını delip geçerek zamana yetişen bir mermiye dönüştürme yetisine sahipmişim. Yavaş çıkan asansörde ani bir uyanmayla çılgınca ilerleyen saate bakış. Bir Numara'nın çaresizliğini hayal ediyorum. İntiharını. Portresi kurumun tüm odalarını süsleyen başı yazı masasının üzerinde. Şakağındaki (muhtemelen sağdaki) kara kenarlı delikten akan kan. Silah sesi duymadım ama bu bir şey göstermez, bürosunun duvarları ses geçirmez elbette, bina yapılırken olası tatsız olaylar da hesaba katılmıştır, hem patronun odasında olanlar halkı ilgilendirmez, iktidar yalnızlıktır. Tekrar durduğunda asansörden iniyorum ve bir görevim olmadan, artık işe yaramayan kravat gülünç bir biçimde hâlâ çenemin altında bağlı, Peru'da bir köy yolunda duruyorum. Lastik izlerinin görüldüğü kurumuş çamur. Yolun iki tarafındaki çıplak ova seyrek çimenler ve gri çalılık lekeleriyle, sisin içinde bir dağın titrettiği ufka belli belirsiz uzanıyor. Yolun solunda bir baraka var, terk edilmişe benziyor, pencereler kırık camlı kara delikler. Yabancı bir uygarlığın ürünlerinin reklamının yapıldığı bir ilan duvarının önünde dev gibi iki köy sakini duruyor. Sırtlarından bir tehdit yayılıyor. Geri dönsem mi, diye düşünüyorum, henüz kimse beni görmüş değil. Patronun yanına umutsuzca çıkmaya çalışırken, hapishanem olan asansörü özleyeceğim hiç aklıma gelmezdi. Bu Niemandsländ'da bulunmamı nasıl açıklayacağım. Gösterebilecek bir paraşütüm, uçak ya da araba enkazı da yok. Bir asansörden inip Peru'ya geldiğime kim inanır ki, önümde ve arkamdaki yolun iki yanındaki ova ufka uzanıyor. Hem nasıl iletişim kuracağım, bu ülkenin dilini bilmiyorum, sağır dilsiz olsam bundan farklı olmazdı. Hatta sağır dilsiz olsam daha iyi olurdu: Belki merhamet vardır Peru'da. Tek çarem, ıssız olduğunu umduğum ıssızlığa, belki de bir ölümden diğerine kaçmak, ama açlığı katilin bıçağına tercih ederim. Karşılığında para vererek de kurtaramam canımı, azıcık dövizimle her halükârda parasızım. Kader bana görev başında ölmeyi bile çok gördü, işim bitmiş benim, ben ki ölü bir patronun elemanıyım, ölümün bu

yakasında, dünya bilgilerinin şifresini çözmek için çabaladığı ebediyet kasaları açılana dek hiçbir şeyi açığa çıkarmayacak beyinde kararlaş tırılmıştı görevim. Çok geç kalmadığımı ümit ederek çözüyorum kra vatımı, patrona giderken kravatım düzgün dursun diye ne çok ter dök ünüştüm, bu dikkat çekici aksesuarı ceketimin cebine tıkıyorum. Onu az kalsın atacak, iz bırakacaktım. Arkama dönünce köyü ilk kez görü yorum; kerpiç ve saman, açık bir kapıdan görülen bir hamak. Oradan gözetlenmiş olabileceğimi düşününce ecel terleri döküyorum, ama bir yaşam belirtisi göremiyorum, hareket eden tek şey, dumanı tüten bir çöp yığınına karıştıran bir köpek. Fazlaca tereddüt ettim: Adamlar ilan duvarının önünden ayrıldılar, sokağı çaprazlamasına geçerek bana doğru gelirken önce hiç bakmıyorlar bana. Tepemde yüzlerini görüy o rum, birininki belli belirsiz siyah, gözler beyaz, bakışlarından bir şey anlaşılmıyor: Gözbebekleri yok. Diğerinin kafası gri gümüşten. Rengi ni çıkaramadığım gözlerinde uzun, sakin bir bakış, içinde kırmızı bir şey parlıyor. Kolundan aşağıya ağır bir biçimde sarkan ve yine gümüş olduğu izlenimi uyandıran sağ elinin parmaklarında bir kasılma oluyor, kan dolaşımının damarları parlıyor metalin altından. Gümüş olanı ar kamdan dolanarak siyah olanı izliyor. Korkum kaybolurken yerini hayal kırıklığı alıyor: Bıçakla ya da gümüş ellerle boğularak öldüröl meye bile değmez miyim ben. Beş adım boyunca bana yöneltilen o sakin bakışta aşağılama gibi bir şey de yok muydu. Suçum ne benim. Dünya yok olmadı, burası başka bir dünya değilse tabii. Bilinmeyen bir görev nasıl yerine getirilir. Uygarlığın ötesindeki bu ıssız yerde görevim ne olabilir ki. Patronun kafasından ne geçtiğini nasıl bilebilir ki bir çalışan. Dünyanın hiçbir bilimi kazıyıp alamaz benim görevimi merhumun beyin dokusundan. Onunla birlikte gömülecek görevim, belki de şu anda başlayan devlet töreni bile garantileyemez dirilişi. Neşeye benzer bir şey kaplıyor içimi, ceketimi koluma alıp gömleğ i min düğmelerini açıyorum: Yürüyüşüm gezinti yürüyüşü. Önümde giden köpek yolun karşısına geçiyor, ağzında boylu boyunca bir el, parmaklar bana dönük, yanmışa benziyorlar. Bana yönelik olmayan bir tehdit saçan genç adamlar çıkıyor yoluma. Yolun ovada sona erdiği yerde, sanki beni bekliyormuş gibi, bir kadın duruyor. Kollarımı ona

uzatıyorum, ne çok zaman oldu bir kadına dokunmayalı, ve bir erkek sesinin BU KADIN BİR ADAMIN KARISI dediğini duyuyorum. Kesip atan bir ses tonu, ben de yoluma devam ediyorum. Dönüp baktığımda, kadın kollarını bana uzatıyor ve göğüslerini açıyor. Otların bürüdüğü bir demiryolunda iki oğlan çocuğu, kırık bir rayın üzerinde, bir buhar makinesi ile lokomotiften oluşan melez bir araç üzerinde uğraşıyorlar. Ben bir Avrupalı olarak daha ilk bakışta görüyorum boşuna çaba harcadıklarını: Bu araç hareket etmeyecek, ama bunu çocuklara söylemiyorum, çalışmak umuttur, ve İnsan'ın ortadan kaybolmasını beklemekten başka bir işi olmayan manzarada yürümeye devam ediyorum. Ne yapmam gerektiğini biliyorum şimdi. Giysilerimi çıkarıp atıyorum, dış görünüşün önemi kalmadı artık. Bir vakit karşıma çıkacak ÖTEKİ, zıddım, benim kardan ibaret yüzümle dublörüm. İkimizden biri hayatta kalacak.

Debuisson. Galloudec. Sasportas.

DEBUISSON *Galloudec'e bir belge uzatır. Galloudec ve Sasportas okurlar:* Bizi burada Jamaika'da bir köle isyanı örgütlemekle görevlendiren hükümet artık iktidarda değil. General Bonaparte birliklerinin süngüsüyle yönetimi dağıttı. Fransa demek Napolyon demek. Dünya ne idiye o olacak, efendilerin ve kölelerin yurdu. *Galloudec belgeyi buruşturur.* Niye öyle aval aval bakıyorsunuz. Şirketimiz ticaret sicilinde yok artık. İflas etti. Satacağımız malın, ülkenin para birimiyle, gözyaşı ter-kan ile ödenebilen malın bu dünyada ticareti yapılmıyor artık. *Belgeyi yırtar.* Bizi görevimizden azlediyorum. Seni, Galloudec, Brötanyalı çiftçiyi. Seni, Sasportas, köleliğin oğlunu. Beni, Debuisson'u.

SASPORTAS *alçak sesle:* Köle sahibinin oğlunu.

DEBUISSON: Herkes kendi özgürlüğüne ya da köleliğine. Gösterimiz sona erdi, Sasportas. Makyajını silerken dikkatli ol, Galloudec. Belki derin de çıkar. Senin masken, Sasportas, yüzün. Benim yüzüm maskem.

Yüzünü elleriyle örter.

GALLOUDEC: Bu benim için fazla hızlı oldu, Debuissou. Ben çiftçi-yim, o kadar hızlı düşünemem. Bir yıldan fazla bir süre canımı tehlikeye attım ben, gizli toplantılarda konuşmaktan dilimde tüy bitti, av köpeği, köpekbalığı ve muhbir sürüleri arasından gizli gizli silah soktum buraya, İngiliz sahtekârların masalarında köpeğın olup budalayayı oynadım, kar düşmeyen bu lanet olası bölgede güneşte kavrulduım, ateşten eridim, çizmenin altına girmeden kımıldamayan bu kara eli tembel kitle içindi hepsi, hem Jamaika'daki kölelikten bana ne, şöyle bir düşünürsen, ben Fransızım, bekle Sasportas, ama Paris'te bir general zıvanadan çıktı diye bütün bunların neden artık geçerli olmadığını ve iptal edildiğini ve ortada görev mörev kalmadığını anladıysam derhal zenci olayım. Üstelik bu general Fransız bile değıl. Ama seni duyan da, Debuissou, şu General Bonaparte'ı beklediğini sanır.

DEBUISSON: Belki de gerçekten beklemişimdir şu General Bonaparte'ı. Fransa'nın yarısının onu beklediğı gibi. Devrim insanı yorar, Galloudec. Halklar uyurken generaller kalkar ve taşması çok zor özgürlüğün boyunduruğunu kırarlar. Bu boyunduruğun omuzlarını nasıl çökerttiğini hissediyor musun, Galloudec.

SASPORTAS: Galiba seni ben de anlamıyorum, Debuissou. Artık anlamıyorum. Dünya efendilerin ve kölelerin yurduymuş. Kölelerin yurdu yoktur, Yurttaş Debuissou. Ve efendilerle köleler olduğı sürece görevimizden azledilemeyiz. Paris'teki bir generalin yaptığı darbenin Jamaika'daki köleleri kurtarma görevimizle ne alakası var. On binlerce adam bizden, senden diyelim istersen, emir bekliyor. Ama bu emri veren sesin seninki olması gerekmiyor. Onlar uyumuyor, onlar bir generali beklemiyor. Ömürleri boyunca düşledikleri, bilinmeyen bir sevgilinin her gün ölmesine benzeyen ÖZGÜRLÜK BOYUNDURUĞU için öldürmeye ve ölmeye hazırlar. Bu sevgilinin göğüslerinin biçimini ya da fercinin bekâretini sormuyorlar. Kısa bir süre umutlarının metropolü olan, uzaklardaki taş yığını Paris'ten bu adamlara ne, güneşin öldüremediğı, kanın kısa bir süre tan kı-zılığında olduğı, Atlantis mezarının ardındaki solgun kıtadaki

Fransa'dan onlara ne. Haiti'yi kurtaran adamın adı tüm okul kitaplarına yazıldığında, generalinizin, daha şimdiden unuttum adını, lafı bile edilmeyecek artık.

Debuisson güler.

SASPORTAS: Gülüyorsun.

DEBUISSON: Gülüyorum, Sasportas, neden diye sorsana.

SASPORTAS: Olabilir, belki seni anlamamışımdır yine. Şimdi seni öldürmeli miyim, yoksa senden özür mü dilemeliyim, bilmiyorum.

DEBUISSON: Ne istiyorsan onu yap, Sasportas.

SASPORTAS *güler*: Ah, Debuisson. Sözlerinin düşüncelerin olduğunu sandım bir an. Bilmem gerekirdi. Beni sınıdığını bilmem gerekirdi. Sınavı geçemedim, değil mi. İşaret verildiğinde ve savaş başladığında her birimizin bıçak gibi soğukkanlı olması gerek. Sinirlerimi geren korku değil, dansı dört gözle bekliyor olmam. Daha çalınmadan duyuyorum trampetleri. Gözeneklerimle duyuyorum, benim derim siyah. Ama senden kuşkulandım ve bu iyi değil. Affet beni, Debuisson. Ellerini kana buladın davamız için. Bunda nasıl zorlandığını gördüm. Her ikisi için de seviyorum seni Debuisson, zira davamıza ihanet etmemesi için öldürülmesi gereken kişi benim gibi biriydi ve bir sonraki işkenceden önce ölmesi gerekiyordu, bir doktor ve insanlığın yardımcısı olarak senden ilk işkencenin yaralarını iyileştirmen istenmişti, ama o dedi ki: İhanet edemem için öldür beni, ve sen bir doktor ve devrimci olarak davamız için öldürdün onu.

Sasportas Debuisson'u kucaklar.

DEBUISSON: Özür dilemene gerek yok, Sasportas, seni sınımış değilim. Adlarımız okul kitaplarına yazılmayacak, senin Haiti kurtarıncın da, şimdi Haiti'de kurtarılmış zenciler kurtarılmış melezlerin kafasını kırarken, ya da tersine, tarih kitaplarına girmeyi çok bekler daha. Bu arada Napolyon Fransa'yı bir kargâha, Avrupa'yı da belki bir savaş alanına dönüştürecek, her halükârda ticaret gelişecek ve İngiltere'yle barış da yapılacak elbet, insanlığı birleştiren çıkarlardır. Devrimin yurdu yok ar-

tık, yeni bir dünyayı belki de asla aydınlatmayacak bu güneşin altında yeni bir şey değil bu, köleliğin bir çok yüzü vardır, sonuncu yüzünü henüz görmedik, ne sen gördün, Sasportas, ne de biz, Galloudec, ve belki de bizim özgürlüğün şafağı sandığımız şey, yeni, daha korkunç bir köleliğin maskesiydi sadece, onunla karşılaştırıldığında kırbacın Karayipler'deki ve başka bir yerdeki iktidarı cennetin zevklerinden hoş bir esintidir ve senin anonim sevgilinin, özgürlüğün, maskeleri tükendiğinde ihanetten başka bir yüzü yoktur belki de: Bugün ihanet etmediğin, yarın öldürür seni. Tıp açısından bakıldığında, devrim ölü doğan çocuktur Sasportas: Bastille'den Conciergerie'ye, kurtarıcı ise gardiyan olur. KURTARICILARA ÖLÜM'dür devrimin son gerçeği. Davamıza hizmet etmek için işlediğim cinayete gelince: Katil doktor toplum tiyatrosunda yeni bir rol değil, insanlığın yardımcıları ölümü o kadar önemsemez: bir başka kimyasal durum işte, çöl zafere ulaşana dek her harabe zamanın azgın dişlerine karşı bir inşaat temelidir. Belki de sadece yıkadım ellerimi, Sasportas, davamız için kana bularken, beyhûdeliğin dili daima şiir olmuştur, siyah dostum. Başka cesetlerin vebali var boynumuzda şimdi ve onları çukurdan önce üstümüzden atmazsak ölümümüz olacaklar. Senin ölümünün adı özgürlük Sasportas, senin ölümünün adı kardeşlik Galloudec, benim ölümümün adı eşitlik. Onlar beygirlerimizken iyiydi üstlerine binip gitmek, yarının rüzgârı şakaklarımızdayken. Şimdi dünün rüzgârı esiyor. Beygirler de biziz. Mahmuzları hissediyor musunuz etinizde. Binicilerimizin yükleri var: terörün cesetleri, ölüm piramitleri. Ağırlığı hissediyor musunuz? Beynimizin kıvrımlarında dolaşan her kuşkuyla daha da ağırlaşıyorlar. Bir devrimin ölümlerini saymaya zamanı yoktur. Kendinden öncekiler gibi geçmiş oluveren bir gelecek adına onca özenle hazırladığımız kara devrimi iptal etmek için zamana ihtiyacımız var şimdi. Gelecek bizim dilimizde neden sadece tekildir, Galloudec. Ölülerde durum farklıdır belki, tozun bir sesi olduğunda. Bunu bir düşün Sasportas, işimizden

geriye hiçbir iz kalmasın diye mideye indireceğim bu haber kâğıdı geldiğinden beri dibi olmayan bir uçurumda köle kur-tarınak için canını tehlikeye atmadan önce. Siz de bir parça ister misiniz? Görevimizdi, artık sadece kâğıt tadında. Yarın bütün bedenler gibi yok olacak o da, her göğşe yükselişin bir yönü vardır ve kırılğan ümitlerimizi her defasında yeni baştan ekti-ğimiz olgular toprağına o nihai deliğı açacak yıldız, buz ya da metal kütlesi uzayın soğuşundan çıkmış geliyordur belki de. Ya da Dün ve Yarın'ımızı ebedi Bugün'de donduracak soğuş-kun kendisi. Neden bütün bunlarla hiç ilgisi olmayan ağaçlar olarak dünyaya gelmedik, Sasportas. Yoksa dağ olmayı mı tercih ederdin. Ya da çöl. Sen ne dersin, Galloudec. Neden bana bakakaldınız iki taş gibi. Neden öylece varolup manzaraların savaşını seyretmiyoruz. Benden ne istiyorsunuz. Yaşamdan tat almıyorsanız siz kendiniz ölün. Mezara girmenize yardım et-meyeceğim, ben de tat almıyorum. Dün rüyamda New York'ta dolaştığımı gördüm. Etraf virandı, beyazların oturduğu bir yer değildi. Önümdeki kaldırımda altın bir yılan doğruldu ve so-kaktan, yani kaynamış metal cengelinden karşıya geçerken di-ğerkaldırımda da başka bir yılan vardı. Yılan parlak maviydi. Rüyamda biliyordum: Altın yılan Asya, mavi yılan Afrika. Uyandığımda tekrar unuttum. Biz üç ayrı dünyayız. Nedenini biliyorum şimdi. Ve bir sesin şunları söylediğini duydum: BAK BÜYÜK BİR DEPREM OLDU ZİRA TANRININ ME-LEĞİ GÖKTEN İNDİ YAKLAŞTI VE KAPININ ÖNÜN-DEKİ TAŞI YUVARLAYIP ALDI VE ÜZERİNE OTURDU VE ENDAMI ŞİMŞEK GİBİYDİ VE GİYSİSİ KAR GİBİ BEYAZ. Ben bütün bunları bilmek istemiyorum artık. Binlerce yıl güldüler üç sevgilimize. Bütün çirkeflere bulandı, dünyanın bütün kaldırım kenarlarından aşağı yüzdü, tüm genelevlerde süründü, özgürlük orospumuz, eşitlik orospumuz, kardeşlik orospumuz. Gülenlerin yanında olmak istiyorum şimdi, tat al-dığım her şeyi yapmakta özgür, kendimle eşit, sadece ve sade-ce kendimin kardeşi. Senin postun siyah, Sasportas. Sen,

Galloudec, çiftçinin ve öyle kalacaksın. Gülüyorlar size. Benim yerim, size gülenlerin yanı. Size gülüyorum. Zenciye gülüyorum. Çiftçiye gülüyorum. Özgürlükle bembeyaz yıkanmak isteyen zenciye gülüyorum. Eşitlik maskesiyle dolaşan çiftçiye gülüyorum. Beni, Debuissou'u, dört yüz kölenin efendisini, ki sadece Evet demem yeterli, köleliğin kutsanmış düzenine Evet ve yine Evet, gözlerimi senin, Sasportas, pis köle postuna karşı, senin, Galloudec, öküzlerin sana ait olmayan tarlandaki saban izinde giderken ensede boyunduruk, dört bacaklı hantal çiftçi tırısına karşı kör eden kardeşliğin bölnlüğüne gülüyorum. Dünya pastasından payıma düşeni istiyorum ben. Dünyanın açlığından kesip alacağım kendi payımı. Sizinse bıçağınız yok.

SASPORTAS: Sen benim bayrağımı yırttın. Yeni bir bayrak keseceğim kendime siyah postumdan. *Bıçakla avcunun içine bir haç çizer. Bu bir veda, Yurttaş Debuissou. Kanayan elini Debuissou'un yüzüne bastırır.* Kanımın tadını beğendin mi. Kölelerin yurdu olmadığını söylemiştim. Bu doğru değil. Kölelerin yurdu isyan. Savaşmaya gidiyorum, hayatımın aşağılanmalarıyla silahlanarak. Elime yeni bir silah verdin, bunun için teşekkür ederim sana. Belki de yerim darağacıdır ve seni öldürmek yerine seninle konuşurken bile dolanıyordur ilmik boynuma, ki sana bıçağımdan başka bir borcum yok artık. Ama ölümün önemi yok ve senin köle sahibi yalağında ya da beyaz orospunun bacakları arasında geçirdiğin her an sayıları daha da artan tüm ırkların zencilerinin suç ortaklığım olduğunu bileceğim darağacında. Yaşayanlar artık savaşmadığında ölümler savaşacak. Devrimin her kalp atışıyla birlikte kemikleri yine etle kaplanacak, damarlarına kan dolacak, ölümlerine yaşam. Ölümlerin isyanı doğanın savaşı olacak, silahlarımız dünyanın ormanları, dağları, denizleri, çölleri. Ben orman olacağım, dağ, deniz, çöl. Afrika benim. Asya ben. İki Amerika da ben.

GALLOUDEC: Ben de seninle geliyorum, Sasportas. Sonunda hepimiz öleceğiz, Debuissou. Tek ortak yönümüz artık bundan ibaret. Guadeloupe'daki katliamdan sonra bir ceset yığınının ortasında, ki hepsi de siyahtı, bir beyaz buldular, o da diğerleri

kadar ölüydü. Böyle bir şey senin başına gelmez artık, Debuissou. Sen yırttın.

DEBUISSON: Durun. Korkuyorum, Galloudec, dünyanın güzelliğinden. Onun ihanetin maskesi olduğunu iyi biliyorum. Maskemle yalnız bırakmayın beni, etime kaynamaya başladı bile ve artık acıtmıyor canımı. Size ihanet etmeden öldürün beni. Bu dünyada mutlu olmanın utancından korkuyorum, Sasportas.

Dedi fısıldadı haykırdı Debuissou. Ama Galloudec ile Sasportas çekip gittiler ve Debuissou'u taşın içinden çıkan bir yılan gibi yanına yaklaşan İhanet'le baş başa bıraktılar. Debuissou, ilk aşkı olan İhanet'in yüzüne bakma arzusuna karşı koymak için gözlerini kapattı. İhanet dans etti. Debuissou ellerini gözlerine bastırdı. Kalbinin, dans adımlarının ritmiyle çarptığını duydu. Kalp atışıyla birlikte adımlar da hızlandı. Debuissou göz kapaklarının avuçlarında attığını hissetti. Belki de dans sona ermişti de böyle gümbürdeyen kalbiydi sadece, belki de İhanet kollarını göğsünün üzerinde kavuşturmuştu ya da ellerini kalçalarına dayamıştı ya da fercini avuçlamıştı bile, belki de şimdiden arzudan zonklayan ferciyle, baygın gözlerle ona, mutluluğun utancına karşı duyduğu açlığın korkusuyla gözlerini yumruklarıyla çukurlarına bastıran Debuissou'a bakıyordu. Belki de İhanet onu bırakıp gitmişti. Açgözlü elleri artık dayanamadı. Debuissou gözlerini açtı. İhanet gülümseyerek memelerini gösterdi, sessizce açtı bacaklarını, güzelliği bir balta gibi saplandı Debuissou'a. Unuttu Bastille'e hücumu, seksen binlerin açlık yürüyüşünü, Jironden'in sonunu, onun akşam yemeğini, masada bir ölü, kara melek Saint Just'u, devrimin sesi Danton'u, hançerin üzerine iki büküm yığılan Marat'yı, Robespierre'in kırık çenesini, cellat çenesindeki bağı çekip aldığı anda attığı çığlığı, kalabalığın coşkusuna acıyan gözlerle son kez bakışını. Debuissou kendisini henüz terk etmemiş son anıya sarıldı: Las Palmas önlerinde bir kum fırtınası, gemiye kumla birlikte cırcır böcekleri de dolmuş, Atlantik yolculuğuna eşlik etmişlerdi. Debuissou kum fırtınasına karşı iyice eğildi, gözlerindeki kumu ovuşturup çıkardı, cırcır böceklerinin şarkısını duymamak için kulaklarını kapattı. Sonra İhanet bir gök gibi çullandı üstüne, ferç dudaklarının mutluluğu bir tan kızılığı.

A. S.'deki motif

Debuisson Jamaika'da

Siyah göğüsler arasında

Paris'te Robespierre

Kırık çeneyle.

Ya da melek gelmediğinde Jeanne d'Arc

Sonunda melekler hiç gelmez zaten

ET DAĞI DANTON SOKAĞA

ET VEREMEZ

BAKIN BAKSANIZA ET

SOKAKTA

GEYİK AVI SARI

AYAKKABILARLA

İsa. Şeytan ona dünyanın zenginliklerini gösteriyor

FIRLAT AT HAÇI VE SENİN HEPSİ.

İhanet çağında

Güzeldir manzaralar.

KUARTET

Kişiler: Merteuil, Valmont

Döner: Fransız Devrimi öncesinde bir salon · Üçüncü Dünya Savaşı sonrasında bir sığınak

MERTEUIL: Valmont. Bana olan tutkunuzun söndüğünü sanmıştım. Bu ani alevlenme de neyin nesi. Hem de böylesine taze bir şiddetle. Fakat çok geç. Kalbimi tutuşturamazsınız artık. Bir daha olmaz. Asla. Bunu size söylerken esef duymuyor değilim, Valmont. Ne de olsa arkadaşlığınızın beni çok mutlu ettiği dakikalar oldu, belki de anlar oldu demeliyim, bir dakika çok uzun bir süre. Kendimden söz ediyorum, Valmont. Sizin duygularınızı nasıl bilebilirim ki. Anımsadığımda bana mutluluk duygusu gibi gelen şeyi hissetmek için sizi, yani fizyolojimle ilişki kurabilme yetinizi kullanabildiğim dakikalardan söz etmeliyim belki de. Bu makinenin nasıl çalıştırıldığını unutmamışsınız. Elinizi çekmeyiniz. Size karşı bir şey hissettiğimden değil. Anımsayan benim. Ya da belki de o, benimden söz ediyorum Valmont, hiç umursamıyordur bile, değil mi, şehvetinin aracının, el ya da pençe, hangi hayvana tutturulmuş olduğunu. Gözlerimi kapattığımda güzelsiniz, Valmont. Ya da kambur, canım nasıl isterse. Körlerin ayrıcalığı. Aşk meselelerinde daha talihli onlar. Yan koşulların komedyasıyla uğraşmak durumunda değiller: ne istiyorlarsa onu görüyorlar. En ideali kör ve sağır dilsiz olmak. Taşların aşkı. Ürküttüm mü sizi, Valmont. Ne kadar da kolay cesaretinizi kırmak. Sizi böyle bilmezdim.

Benden sonraki hanımlar incitti mi sizi. Gözyaşları. Bir kalbiniz mi var, Valmont. Ne zamandan beri. Yoksa ardılın erkekliğinize zarar nu verdi. Nefesiniz yalnızlık tadında. Ardılının ardılı yol mu verdi size. Terk edilmiş âşık. Hayır. Ürkek teklifinizi geri çekmeyiniz, beyefendi. Satın alıyorum. Her halükârda satın alıyorum. Endişelenecek bir duygu yok. Neden nefret edeyim ki sizden, sizi sevmedim ki. Postlarımızı birbirine sürtelim. Ah, bedenlerin köleliği. Yaşayıp da Tanrı olmamanın eziyeti. Bir bilince sahip olup da madde üzerinde güç sahibi olamamak. Acele etmeyin, Valmont. Böyle iyi. Evet evet evet evet. İyi gösteriydi, değil mi. Bedenimin şehvetinden bana ne, hizmetçi kız değilim ben. Beynim normal çalışıyor. Tümüyle soğukkanlıyım, Valmont. Hayatım ölümüm sevgilim.

Valmont girer.

MERTEUIL

Valmont. Tam zamanında geldiniz. Bu kadar dakik olmanıza üzüleceğim neredeyse. Dakikliğiniz bir mutluluğu kısa kesti, seve seve paylaştım sizinle bu mutluluğu eğer paylaşılamazlığa dayalı olmasaydı, neyi kastettiğimi biliyorsunuz.

VALMONT

Yine âşık olduğunuzu düşünürsem sizi doğru anlamış olur muyum, markiz. E, ben de âşığım, adını böyle koyuyorsanız. Yine. Bir âşığın güzelliğinize hücum etmesini engellediysem üzölmeliyim aslında. Hangi pencereden sıvışıp gitti. Kaçarken boynunu kırdığını ümit edebilir miyim.

MERTEUIL

Ayıp, Valmont. İltifatınızı da kalbinizin sahibi hanıma saklayınız, bu organınız her nerede ise. Yeni kılıfı altınla kaplıdır umarım. Beni daha iyi tanıyor olmalıydınız. Âşık olmakmış. Sizin aşk dediğiniz şeyin yumuşaklara özgü bir şey olduğu konusunda hemfikir olduğumuzu sanıyordum. Benim bu kadar aşağılık bir duygu besleyebileceğimi nasıl düşünürsünüz. En yüce

mutluluk hayvanların mutluluğudur. Bizim kucağımızda düştüğü çok enderdir. Sizi bunun için kullanmaktan henüz hoşlandığımı zamanlarda bana bunu ara ara hissettirdiniz Valmont ve umarım sizin de payınıza bir şeyler düşmüştür. Şu anki mutlu kadın kim. Yoksa ona şimdiden ınutsuz kadın mı demeli.

VALMONT
MERTEUIL

La Tourvel. Ya sizin paylaşılmaz olanınız.

Kıskandınız. Siz, Valmont. Nasıl da nüksetti. Onu tanısaydınız sizi anlayabilirdim. Ayrıca, onunla karşılaştığınızdan eminim. Yakışıklı bir erkek. Fakat size benzemiyor değil. Uçuşları kıtadan kıtaya uzansa da, göçmen kuşlar da alışkanlıkların ağında kanat çırpıyorlar. Şöyle bir dönün bakayım. Sizden üstün yanı gençliği. Yatakta da öyle, bilmek isterseniz. Bilmek ister misiniz. Eğer sizi, Valmont, gerçeklik olarak alırsam, affedersiniz ama o bir rüya gibi. Belki on yıl sonra aranızda hiçbir fark kalmazdı, şimdi sizi şefkatli bir Medusa bakışıyla taşla dönüştürebilseydim tabii. Ya da daha hoş bir malzemeye. Kârlı bir gösteri: aşklarımızın müzesi. Ağzına kadar dolardı salon, değil mi Valmont, çürümüş arzularımızın heykelleriyle. Alfabeye göre düzenlenmiş ya da kronolojik olarak sıralanmış ölü düşler, etin tesadüflerinden arınmış, dönüşümün dehşetlerine maruz kalmaktan kurtulmuş. Belleğimizin böyle koltuk değneklerine ihtiyacı var: bırakın kamışların farklı eğriliklerini, yüzleri bile anımsamıyor insan: bir sis perdesi. La Tourvel bir hakaret. Ben size bu ineğe binin diye vermedim özgürlüğünüzü, Valmont. Küçük Volanges'a ilgi duymanızı anlayabilirdim, manastırın bahçesinde yetiştirilmiş taze sebzeler benim bakire yeğenim, ama La Tourvel. İtiraf ederim ki devasa bir parça et La Tourvel, ama onu, dişlerini bu ete, üstelik de uzun yıllardan beri sıkıca geçirmiş, sadık olduğunu düşünmem için pek çok nedenin olduğu bir kocayla paylaşmak –

size ne kalıyor, Valmont. Bir tortu. Bu tatsız tuzsuz artığı mı karıştırmak istiyorsunuz cidden. Size acıyorum, Valmont. Mesleğini bilen bir orospu olsaydı bari. La Merreaux'yu örneğin, on erkekle paylaştırdım, ama cemiyetimizin evli olmaya bayılacak kadar sapkın tek hanımı, kilise sandalyesinde diz çökmekten dizleri kızarmış, günah çıkardığı pederin karşısında ellerini ovuşturmaktan parmakları şişmiş o sofuk kadını – Kilisenin inayeti olmadan, Valmont, bir cinsel organa dokunmaz o eller. Bahse girerim ki, şefkat dolu kocası evliliğe özgü bir niyetle ona çocuk yapmak için yılda bir kez lütfedip üstüne bindiğinde lekesiz gebeliğin hayalini kuruyordur. Bir kocanın sadakati yüzünden şehvetin yok edilmesiyle kıyaslandığında nedir ki doğanın mahvedilmesi. Fakat Kont Gercourt yeğenimin bakire olduğunu hesap ediyor. Bu arada, laf aramızda, alım-satım sözleşmesi noterde duruyor. Belki de onun size rakip olmasından korkuyorsunuz, daha önce de La Vressac'ı almıştı elinizden, üstelik o zaman iki yaş daha gençtiniz. Yaşlanıyorsunuz, Valmont. Bir bakireye binmek bir yana, güzel Gercourt hayvanını o kaçınılmaz boynuzla süslemek, Gercourt ormancılık görevine başlamadan, başkentin bütün kaçak avcıları ormanına girip onu başındaki süse abone etmeden önce hoşunuza gider diye düşünmüştüm. İyi bir köpek olunuz, Valmont, izler henüz tazeyken iz sürmeye başlayınız. Madem ki ayna yansıtmıyor artık, bari yatakta bir parça gençlik olsun. Bağış kabının önünde bacağını kaldırmak niye. Yoksa evliliğin sadakasına mı hasretsiniz. Dünyaya örnek olup birbirimizle evlenelim mi, Valmont.

VALMONT

Tüm dünyanın gözü önünde size böyle bir hakarette bulunmaya nasıl cüret edebilirdim ki, markiz. Sadaka zehirli olabilir. Ayrıca avımı kendim seçmeyi tercih ederim. Ya da, sizin buyurduğunuz gibi, bacağını

kaldıracağım ağacı. Üzerinize yağmur yağmayalı çok olmuş, en son ne zaman aynaya baktınız, ruh ikizim. Size bulut olarak hizmet etmek isterdim ama rüzgâr beni yeni göklere sürüklüyor. Bağış kabında çiçek açtıracığımdan kuşkum yok. Rekabete gelince: belleğinizi bilirim, markiz. Başkanın La Tourvel'i size tercih ettiğini cehennemde bile unutmazsınız. İntikamınızın sevgi dolu aracı olmaya hazırım. Ve hayranlığımın nesnesinin, cezbetme sanatlarında tümüyle deneyimsiz bakire yeğeninizden daha iyi bir av olacağına inanıyorum. Oruç tutmak ve Tanrı'nın inayetine sığınarak İsalı hacıyla biraz mastürbasyon yapmak dışında ne öğrenmiş olabilir ki manastırda. Bahse girerim ki, çocuksu dualarının dondurucu soğuktan sonra bekâretine son verecek öldürücü darbeyi yemek için can atıyordur. Daha ben bıçağımı doğrultmadan doğruca saplayıverecektir kendini bıçağıma. Beni yanıltmak için tek bir kez bile sağ sol yapmayacaktır: avlanmanın ürpertisini bilmiyor çünkü. Kovalamanın şehveti yoksa ben ne yapayım avı. Ecel teri dökmüyorsam, nefes nefese kalmıyorsam, gözler belemiyorsa. Gerisi hazım zaten. En iyi manevralarım, boş tiyatro karşısındaki oyuncu gibi budala durumuna düşürecek beni. Kendi kendimi alkışlamak zorunda kalacağım. Komedyen rolünde bir kaplan. Ayaktakımı iki arada bir derede çiftleşebilir, onların vakti değerli, bize pahalıya patlıyor; bizim yüce mesleğimiz zaman öldürmek. Bunun için tüm varlığını vermen lazım: zira öyle bol ki zaman. Keşke dünyanın tüm saatlerini durdurabilseydik: sürekli ereksiyon hali olarak ebediyet. Yaradılıştaki deliktir zaman, tüm insanlık içine sığar. Ayaktakımınıninkini kilise Tanrı'yla doldurdu, biliyoruz ki, siyah ve dipsiz. Ayaktakımı bunu anlarsa bizi de içine tıkar.

MERTEUIL

Dünyanın tüm saatleri. En iyi tarafınızı dik tutmakta mı zorlanıyor musunuz, Valmont.

VALMONT

Sizinleyken zorlanıyorum, markiz. Fakat itiraf etmeliyim ki, sadakatin neden tüm esrikliklerin en şiddetlisi olduğunu kavramaya başlıyorum. Bizim hassas ilişkimiz bağlamında çok geç artık ama edindiğim bu yeni deneyimde biraz ustalaşmak niyetindeyim. Geçmişlerden nefret ederim. Değişimle daha da çoğalıyorlar. Tırnaklarımızın uzamasına bakın, tabutta bile filizleniyoruz hâlâ. Düşünsenize, ya yıllarımızın atıklarıyla yaşamak zorunda kalsaydık. Pislik piramitleri, ta ki ipi göğüsleyene dek. Ya da vücudumuzun dışkılarında. Yalnızca ölüm ebedidir, yaşam korkunç bir uçurum açılana dek tekrarlar kendini. Bir kanalizasyon arızası tufan. Sevgi dolu kocaya gelincc: gizli görev nedeniyle yurtdışında. Siyasi biri ya, yok yere bir savaş başlatmayı becerir belki. Çölleşmenin can sıkıntısına karşı iyi bir zehir. Ölüm bir gösteriye dönüştüğünde yaşam hızlanır, dünyanın güzelliği, yok edileceği düşünüldüğünde, kalbi o kadar derinden sızlatmaz, bizim kalbimiz var mı markiz, çatılan kılıç uçlarının ardından, top ateşinin şimşeginde bir nebze sükûnetle seyrettiğimiz gencecik kıçların geçit töreni her gün bir kez daha faniliğimizle yüzleştiriyor bizi, hepsine sahip olamayız, öyle değil mi, kaçırdığımız herkes şehvet salgınına yakalanır umarım. Bazen ölümü düşünüyor musunuz, markiz. Aynanız ne diyor. Aynadan bakan hep ötekidir. Yabancı bedenlerin altını üstüne getirirken onu aranız, kendimizden uzakta. Belki de ne o ne de öteki vardır, yem için gaklayan ruhumuzdaki Hiçlik vardır yalnızca. Bakire yeğeninizi ne zaman sergileyeceksiniz, markiz.

MERTEUIL

Postunuza döndünüz mü, Valmont. Hiçbir erkek yoktur ki, değerli etinin öleceği düşüncesiyle organı sertleşmesin, korku filozoflar yaratır. Günaha hoş

geldiniz, hem unutulmuş bu bağış kabını, sofuluk sizi ele geçirip tek istidadınızı unutmadan. Kamışınızı içinden çıktığınız deliğin aynısına, üç aşağı beş yukarı hep aynı kısa ömürlü sonuçla ve hep yabancı salgı bezlerinin alkışlarının şahsınıza olduğu, şehvet çıkışlarının adresinize yollandığı kuruntusuyla ustaca sokmaktan başka ne öğrendiniz, oysa sizi kendi yarattığı güç manyağı budala olarak kullanan kadının şehveti için alelade, tümüyle değiştirilebilir kör bir araçsınız sadece. İyi biliyorsunuz ki, bir kadın için her erkek bir erkek eksiktir. Şunu da biliyorsunuz, Valmont: Bununla bile, bir erkek eksik dahi olmadığı yazgısıyla vakitlice karşılaşacaksınız. Mezarıcı bile bizim tadımızı çıkaracaktır.

VALMONT

Sohbetimizin vahşetinden sıkıldım. Her sözcük bir yarayı kanatıyor, her tebessüm bir azı dişini açığa çıkarıyor. Rollerimizi kaplanlara oynatmalıydık. Bir ısırik daha ister misiniz, bir pençe darbesi daha. Yırtıcı hayvanların gösteri sanatı.

MERTEUIL

Sarsılıyorsunuz, Valmont. Hassaslaşıyorsunuz. Erdem bulaşıcı bir hastalıktır. Nedir ki ruhumuz. Bir kas ya da salgı bezi. Benim korktuğum, bedenlerin gecesi. Paris'ten dört günlük mesafede, yıkanmamış bir ataya pis kokan bir kralın verdiği tesadüfî bir adın ipine dizili penis ve ferçlerin zincirinden oluşan aileme ait bir çamur deliğinde insan ile hayvan arası bir şey yaşıyor. Umarım onu bu hayatta ya da bir başka hayat varsa başka bir hayatta görmem. Pis kokusunu düşününce bile ter fişkırıyor tüm gözeneklerimden. Aynalarım onun kanını terliyor. Görüntümü bulandırmıyor, mantıklı olma yetisine sahip her hayvan gibi gülüyorum benim olmayan acıya. Ama bazen gübrelî ayaklarıyla aynalarımın dışarı çıktığını düşünüyorum, yüzü yok ama baldırlarımdan ipeği çekip yırttığı ve tabutun

üzerine atılan toprak gibi üstüme çullandığında ellerini çok net görüyorum, pençe ve toynaklar, belki de onun şiddetidir kalbimi açan anahtar. Gidiniz, Valmont. Bakire yarın akşam operada.

Valmont çıkar.

MERTEUIL

Madam Tourvel. Kalbimi ayaklarınızın altına seriyorum. Korkmayınız, ruhumun sevgilisi. Sizin dindar ortamınızda geçirdiğim bunca haftadan sonra bu bağırda namussuz bir düşüncenin barınabileceğine inanabiliyor musunuz? İtiraf ederim ki, gözlerinizin şimşeği bana saplanmadan önce başka biriydim. Kalpleri tarumar eden Valmont. BEN EN GURURLU KADINLARIN BİLE KALPLERİNİ TARÜMAR EDERİM. Sizi tanı-mıyordum, madam. Düşüncesi bile utandırıyor beni. Nasıl bir çirkefe batmışım. Nasıl bir riyakârlık sanatı. Nasıl bir rezillik. Kızıl hastalığı gibi günahlar. Güzel bir kadının, hatta bir pazarcı kadının kıcının görüntüsü bile yetiyordu beni vahşi bir hayvana dönüştürmeye. Ben bir uçurumdum, madam. Bu uçuruma bir bakmak, affeder-seniz, demek istiyorum ki, erdeminizin yüceliklerinden lütfedip bir bakış fırlatmak ister misiniz. Görüyorum ki yüzünüz kızardı. Bu kırmızılık yanaklarınıza nereden geliyor, sevgili madam. Yakışıyor size. Ama hayal gü-cünüz günahlarımı yansıtan renkleri nereden buluyor. Baştan çıkarılmanın dünyevi şiddetine karşı sizi zırh-landırdığını sandığım evliliğin kutsallığından mı yoksa. Tüm günahlarımı ayrıntılarıyla önünüze sermek geçiyor içimden, kataloğumu görmeyi arzu eder misiniz, ki ben de size bunca yaraşan utanç kırmızısını biraz daha sey-redeyim. Damarlarınızda kan aktığını gösteriyor hiç olmazsa. Kan. İlk kişi olmamanın acımasız talihsizliği. Aklıma getirmeyin bunu. Hem benim için damarlarınızı açsaydınız bile, bir başkasının benden önce davranıp ebediyen elimden aldığı düğünü telafi edemezdi olanca

kanınız. Bir daha asla geri getirilemeyecek an. Gözün bir an açılıp kapanmasının ölümcül biricikliği. Vesaire. Aklıma getirmeyin bunu. Hiçbir şeyden korkmayınız. Sizi kocanıza düğümleyen kutsal bağa saygı duyuyorum, kocanız yatağınıza giden yolu artık bulamasaydı, yukarı tırmanmasına yardım eden ilk kişi ben olurum. Bir zamanlar oduğum zamparadan nefret etmeyi erdeminiz sayesinde öğrendiğimden ve kucağınızın mühürlü olduğunu bildiğimden beri onun şehveti benim sevinçim. Elinizi öpmeye bile cesaretim yok. Ve küstahlık edip öptüğümde, beni buna iten dünyevi tutku değil asla. Elinizi çekmeyiniz, madam. Çölde bir içecek. Tanrının sevgisinin bile bir bedene ihtiyacı vardı. Yoksa neden oğlunu insan yaptı ve sevgili olarak da haçı verdi ona. ET KENDİ RUHUNA SAHIPTİR. Haçım olur musunuz. Evliliğinizin kutsallığından ötürü benimle olmuyorsunuz. Ama belki bedeninizin bu hükmün dışında kalan, sayın Başkan'ın aşkı tarafından unutulana ya da hor görülen şu ya da bu gizli bir girişi vardır. Bu kadar güzelliğin tek amacının üreme olduğuna inanabiliyor musunuz, üstelik hep tek bir odağı olduğuna. Bu ağzı nefes alıp vermekle, beslenmenin tekdüzeliğiyle, bu muhteşem kışın altın odağını dışkı çıkarmak gibi hüznü bir işle kısıtlamak Tanrı'ya küfür değil mi. Bu dil sadece heceleri ve ölü maddeyi mi harekete geçirebilir. Ne ziyan. Aynı zamanda da ne cimrilik. Çifte kötülük. Evet, Tanrı vergisi güzelliklerinizin yıpranmasını zamanın dişlerine ya da mezarlığın şefkatli faunasına bırakırsanız, Tanrı'ya küfretmiş olursunuz madam. Bize düşüncesi bahşedilen şeyleri yapmamaktan daha ağır bir günah olabilir mi. Üstün beyinlerimizin yaratıklarını ilk çekingen çığlıktan önce boğmaktan daha ağır bir günah. Bedenlerimizin enstrümanı, suskunluk tellerini attıncaya dek çalalım diye verilmedi mi bize. Eyleme

dönüşmeyen düşünce ruhu zehirler. Seçilip de reddetmenin ağır günahı ile yaşamak. Kısmen kullanılmamış olarak ölmek. Maalesef çürüyecek bedeninize karşı suikastte bulunurken gönlümde yatan, madam, ölümsüz ruhunuzu kurtarmak. Tam kapasite kullanıldığında bedeninizi daha kolay terk edeceksiniz. Madde konusunda cimri cennet, cehennem ise pek sert, uyumsuzluğu ve ihmalkârlığı cezalandırıyor, ebedi işkencesini ihmal edilmiş bölgelerde yoğunlaştırıyor. Cehenneme en yüksekten düşülen yer bekâret.

Valmont girer.

VALMONT

Bunu düşünceğim, sevgili Valmontcuğum. Ruhumun selameti için bu kadar endişelendiğinizi görmek duyulandırıyor beni. Kocama cennetin onu tüm deliklerimin vekilharçlığına atadığını bildirmeyi ihmal etmeyeceğim. Bana bu müjdeyi veren fedakâr kaynağı da belirtmeden geçmeyeceğim elbette. Görüyorum ki, evlilik yatağındaki keşif gezilerim için daha şimdiden duyduğum sevinci paylaşıyorsunuz benimle. Siz bir azızsınız, Valmont. Hakkınızda yanılmış olabilir miyim yoksa. Beni yanıltmış olabilir misiniz. Benimle oyun mu oynuyorsunuz. Yüzünüzdeki bu çarpık ifadenin ardında ne gizli. Maske mi, yüz mü. Tanrı korkusu pelerininin altında son derece dünyevi bir tutku olduğuna dair korkunç bir kuşku yeşeriyor kalbimde. İncinmiş bir evli kadının öfkesinden mi korkuyorsunuz, Valmont.

MERTEUIL

Korkmak. Sarsılmış erdemimi yeniden sağlamlaştırmasından başka neden korkayım öfkenizden. Korkmak. Arzunun günlük hançer darbesi, pişmanlığın diken, cezanın verdiği rahatlama olmadan neye yarar günahkârın tövbesi. Korkmak. Öfkeniz için çıldırıyorum, madam. Çölün yağmur, körün gözlerindeki geceyi parçalayan şimşek için çıldırdığı gibi. Cezalandırıcı elinizi asi etimden esirgemeyiniz, madam. Her

vuruşunuz bir okşayış, tırnaklarınızın açtığı her çizik cennetin armağanı, her ısırık bir anıt.

VALMONT Lütfettiğiniz gibi aptal değilim ben, Valmont. Sapkın şehvetinizin aracı olma zevkini tattırmayacağım size. Gözyaşları mı, lordum.

MERTEUIL Nasıl olmasın, kraliçe. Hançerlerle konuştuğunuzda öldürüyorsunuz beni. Akıtınız kanımı, eğer öfkenizi yatıştırıcaksa. Ama en yüce duygularımla alay etmeyiniz. Bu taşkınlık sizin güzel ruhunuzdan gelmiyor. Merteuil gibi bir canavarı taklit etmemelisiniz. Kötü bir kopya olmanız sizin lehinize. Elinizi ıslattığım için beni affediniz, gözyaşlarımın selini ancak siz durdurabilirsiniz. Bırakınız kucağınızda – ah, hâlâ güvenmiyorsunuz bana. Bırakınız kuşklarınızı dağıtayım. Sağlamlığımı sınavınız. Elbisenizin zırhının güzelliğini zaten gizleyemediği şu göğüsleri açınız örneğin. Gözlerimi yerden kaldırırsam eğer şimşek çarpsın beni. Elimden hiç söz etmeyelim, elim çürüsün eğer

VALMONT Düşünüz yere, Valmont. Düşünüz, şimşek çarptı size. Hem çekiniz elinizi de, çürük kokuyor.

MERTEUIL Çok acımasısınız.

VALMONT Ben mi?

MERTEUIL Bu arada, size bir itirafta bulunmam gerekiyor. Evlilik yatağınızı savunmakla elinizi kana buluyorsunuz.

VALMONT O zaman iyi bir amaç uğruna ölünüz, biz de Tanrı'nın huzurunda yeniden görüşürüz.

MERTEUIL Cennetin coğrafyası hakkında bilgim yok. Kilisenin sözüne inanacak olursak, nüfusu hayli kabarık olan cennette sizi bulamamaktan korkardım. Ama ben kendimden bahsetmiyorum: burada bir bakirenin kanı söz konusu. Canavarın yeğeni, küçük Volanges. Benim peşimde. Kilisede, salonda ya da tiyatroda, uzaktan beni görür görmez bakire kıcını benim zayıf

etime doğru sallıyor. Bir kötülük çanağı, tümüyle masum olduğu oranda tehlikeli, cehennemin sevimli aleti, yok yere bir tehdit. Ah, içimdeki boşluk. Büyüyor ve yutuyor beni. Her gün bir kurban istiyor. Bir gün dayanamayıp baştan çıkacağım. Beni aşkın kanatlarıyla uçurumun üzerinden taşıyan meleğim olmaz, bana elinizi ve daha fazlasını vermezseniz, bu çocuğu cehenneme yuvarlayan şeytan ben olacağım. Yapınız, madem ki beni yakan alevden korktuğunuz için kalbinizi bana karşı soğuk tutuyorsunuz, bari çaresiz kız kardeşinize bir kurban veriniz. Ne de olsa bir bakireden daha az kaybedecekleriniz. Cennetin bu konuda ne düşündüğünü söylemem gerekiyor mu? Yatağınızın bölünmezliğinde ısrar ederseniz cehennem üç kere teşekkür edecektir size. Soğukluğunuz, madam, üç ruhu birden ebedi ateşe atıyor, ki bir ruha karşı işlenen suça kıyasla nedir ki cinayet.

VALMONT

Sizi doğru mu anlıyorum, vikont. Azgınlığınızı dinginleyemediğinizden ya da, ne diyordunuz, içinizde büyüyen, her gün bir kurban vermeniz gereken boşluğu dolduramadığınızdan –felsefi boşluğunuz son derece dünyevi bir cinsel arzudan doğan ihtiyacın giderilmesi değil mi aslında?– ve bu bakire edepli davranmayı öğrenmediğinden, adına manastır denen bir şehvet yuvasında yetişmiş olmalı bu bakire, ben mutlu evliliğimi –

MERTEUIL

Bu siz değilsiniz. Bu soğuk yürek sizin olamaz. Zaten ölüp gidecek bir bedeni göreve koşarak ya da esirgeyerek üç ölümsüz ruhu ya kurtaracak ya da lanetli kılacaksınız, madam. Özünüze dönünüz. Haz çok yönlü olacak: amaca ulaşmak için her yol muhaktır, verdiğiniz kurban evliliğinizin mutluluğunu pekiştirecektir.

VALMONT

Biliyorsunuz ki, bunu yapmaktansa kendimi öldürmeyi

- MERTEUIL** O zaman mutluluktan vazgeçmiş olursunuz. Ebedi mutluluktan yani.
- VALMONT** Yeter artık, Valmont.
- MERTEUIL** Evet, yeter. Sizi böyle korkunç bir biçimde sınamamı bağışlayınız, oysa ben zaten biliyordum: madam, siz bir meleksiniz ve ödeyeceğim bedel çok yüksek değil.
- VALMONT** Ne bedeli, dostum.
- MERTEUIL** Öbür yaşamımı tümüyle doldurmuş arzunun gıdıklamasından ömür boyu feragat etmek, ah, tapınmamı hak eden bir nesnenin eksikliği nedeniyle ne kadar geride kaldı o hayat. Bırakınız ayaklarınıza –
- VALMONT** Şeytanın pek çok kılığı vardır. Yeni bir maske mi, Valmont?
- MERTEUIL** Dürüstlüğümü kanıtlamama izin veriniz. Sizin için nasıl bir tehlike arz edebilirim ki ben, nasıl girebilirim ki erdeminizin kriptasına. Şeytanın bir parçası yok artık bende, dünyevi hazzın silahı yok. **ISSİZ VE BOMBOŞ UYUYOR DENİZ.** Gözlerinize inanamıyorsanız, zarif elinizle ikna olunuz. Elinizi bacaklarımın arasındaki boş yere koyunuz, madam. Sakın korkmayınız, safi ruhum ben. Eliniz, madam.
- VALMONT** Siz bir azizsiniz, Valmont. Ayaklarımı öpmenize izin veriyorum.
- MERTEUIL** Beni mesut ediyorsunuz, madam. Ve uçurumuma geri atınız beni. Bu gece operada, şeytanın bana karşı göreve koştığı o bakirenin cazibesine maruz kalacağım yine. Ondan kaçınmalı mıyım. Baştan çıkarılma dikenini canla başla törpülenmezse tembelleşir erdem. Tehlikeden kaçınıyordum hor görmez miydiniz beni. **ERKEK ADAM HAYATIN TEHLİKELERİNDEN KAÇMAZ.** Her sanat çalışmayı gerektirir. Beni silahsız yollamayın savaşa. Pek sakinleştirilememiş etim taze yeşillik karşısında yeniden sürgün verirse,

üç ruh ateşte yanacak. Ganimet hükmeder avcıya, tatlıdır operanın dehşetleri. Bırakınız da sınavayım azıcık gücümü evliliğin parmaklıklarıyla korunan çıplak güzelliğiniz karşısında, kraliçe, zayıf etime kapatılmış olarak karanlık arenaya, genç kız göğüslerinin mızrak uçlarının önüne çıktığımda kutsal imge-niz gözümün önünde olur böylece.

VALMONT

Bakalım bu göğüslere karşı koyabilecek misiniz, vikont. Kararlılığınızın sarsıldığını görüyorum. Azizlik derecenizde yanılmış olabilir miyiz. Zorlu sınavdan geçebilecek misiniz. Bu sınav daha zor çünkü. Ben bir kadını, Valmont. Bir kadına bakıp da erkek olmamanız mümkün mü.

MERTEUIL

Mümkün, leydi. Gördüğünüz gibi, teklifiniz karşısında içimde tek bir kas kıpırdamıyor, tek bir sinir titremiyor. Sizi rahatlıkla reddedebiliyorum, benim için sevininiz. Ağlamakta haklısınız, kraliçe. Sevinç gözyaşları bunlar, biliyorum. Böyle reddedildiğiniz için gurur duymakta haklısınız. Beni anladığınızı görüyorum. Örtünüz, sevgilim. Bir koca eli gibi soğuk namahrem bir cereyan dokunmasın size.

Es.

VALMONT

Sanırım, kadın olmaya alışabilirdim, markiz.

MERTEUIL

Ben alışabilmeyi isterdim.

Es.

VALMONT

Ne oldu. Oyuna devam edelim.

MERTEUIL

Oyun mu oynuyoruz? Sonrası nasıl?

VALMONT

Saygıdeğer bakire, güzel çocuk, alımlı yeğen. Ah, masumiyetiniz karşısında cinsiyetimi unutuyor ve bana sizden onca övgüyle söz eden teyzenize dönüşüyorum. Çok cazip bir düşünce değil doğrusu. Onun o hazine varlığında can sıkıntısından ölürdüm. Ruhunun her lekesini bilirim. Kalanından söz etmiyorum bile. Fakat

bacaklarımin arasındaki uğursuz –erdemime baş kal-
dırarak sizi ele geçirmemesi için benimle birlikte dua
edin, ve bizi yutmadan kapatın gözlerinizin uçurumu-
nu– neredeyse onunla yer değiştirmeyi istetecek bana.
Evet, değiştirebilmeyi isterdim bu cinsiyetimi, burada,
kendimi tümüyle güzelliğinizde kaybetme tehlikesinin
gölgesinde. Öyle bir kayıp ki, ancak ısrarla çağırđıđı
şehvetin sarhoşluğuna kapılıp tablonun tahrip edilme-
siyle telafi edilebilir. Aşkın gözündeki bağı ancak haz
düşürebilir ve bahşeder aşka tenin tüllerinden
bakışı çiğ ete, mezarların lakayt besinine. Tanrı bunu
istemiş olmalı, değil mi. Yoksa neden silah olsun yüz.
Becerebilen ister tahrip etmeyi. Ve et çürümeden çıkı-
çı yok ruhun. En iyisi bundan hemen kurtulmanız.
Keşke çirkin olsaydınız. Ancak güzelliğin simgelerin-
den vakitlice kurtulmak korur ilk gúnahtan. Fakat bu
bile yeterli değil, ya hep ya hiç, iskelete bir şey olmaz,
rüzgârın kemiklerle oynaması dışında, tüm gúnahlar-
dan uzak. Unutalım aramızda duranları, bizi bir ka-
sılma boyunca birleştiren dek –iyi miyim, markiz–
hepimiz göbek bağının üzerinde jimnastik yapıyoruz,
izin veriniz de, manastırın dinginliğinin sizi tanıştır-
madığı dünyanın kötölüklerine karşı bir erkeğin kal-
kanını, ve bir babanın kolunu sunayım size. Karanlık
cinsimi, inanınız ki tanıyorum ben, doğanın bakire
kucağınızın sırlarını koruduğu mührü ne idüğü belirsiz
bir hödüğün, ruhsuz bir rahip adayının, azgın bir uşa-
ęın kırabileceği düşüncesi yüreğimi parçalıyor. İnsanı
isyan ettiren bu haksızlığa uğramaktansa kendim gü-
naha girerim daha iyi.

MERTEUIL

İsyan mı ettiriyor. Baba eliniz, mösyö, vücudumun
baş rahibenin dokunmamı yasakladığı bölgelerinde
ne arıyor.

VALMONT

Ne babası. Bırakınız rahibiniz olayım, Tanrı'nın tüm çocuklarına cennetin kapısını açan rahipten daha baba biri var mı. Anahtar elimde, kılavuz, cennetten çıkma alet, alev kılıcı. Acele etmeli: yeğen teyze olmadan dersini öğrenmesi lazım. Diz çökünüz, günahkâr. Uygunuzda gezinen düşleri biliyorum. Nedamet getirin ki cezanızı affa çevireyim. Bekâretiniz için korkmayınız. Tanrı'nın evinde pek çok oda vardır. Tanrı'nın güvercininin derhal havalanıp kutsal ruhu boşaltması için şu müthiş dudakları aralamanız yeterli. Öyle hazır ki, titriyor, görüyor musunuz. Günlük ölüm olmadan nedir ki hayat. Meleklerin diliyle konuşuyorsunuz. Manastır ekolü. Baş rahibenin dili. Tanrı'nın nimetleri tükürüp atılmamalı. Verene verilir. Düşen yeniden kaldırılmalıdır. İsa Golgotha'ya varamazdı, haçını taşımasına yardım eden o âdil kişi olmasaydı. Eliniz, madam. Diriliş bu. Bekâret mi dediniz. Bekâretim dediğiniz bir küfür. O sadece BİR bakireyi seviyor, dünyaya bir kurtarıcı yeter. Öğrenmeye açık bu gövdenin size dünyadan gizli, tek başınıza okula gidesiniz diye bahşedildiğini mi sanıyorsunuz. YALNIZLIK ANCAK TANRI'YA MAHSUSTUR. Tanrı'nın nerede yaşadığını öğrenmek istiyorsanız, bacaklarınızın kasılmasına, dizlerinizin titremesine güveniniz. Bir zar mı engelleyecek bizi yekvücut olmaktan. KISA ACI, SONSUZ ZEVLİK. Işığı taşıyan karanlıktan korkmamalı: üç kapısı vardır cennetin. Üçüncüyü boşlayan incitir üç kapının mimarını. EN KÜÇÜK KULÜBE BİLE YETERİNCE GENİŞTİR

METREUIL

Çok nazıksınız, mösyö. Tanrı'nın nerede yaşadığını bana bu kadar etkili bir biçimde gösterdiğiniz, gösterbildiğiniz için müteşekkirim size. Onun tüm odalarını iyice öğreneceğim ve ziyaretçi akınının kesilmemesine, konukları odalarda rahat ettirmeye, onları

kabul etmeye nefesim yettiği sürece özen göstereceğim.

VALMONT

Neden biraz daha fazla değil. Konukseverliğin koşulu nefes, ölüm vedalaşma nedeni olmamalı. Kimi konuğun özel istekleri olabilir, AŞK ÖLÜM KADAR GÜÇLÜDÜR. Ve biraz daha ileri gitmeme izin veriniz, artık kadın diyebileceğim küçük hanım. Kadının son kertede tek bir âşığı vardır. Dünyanın saatlerinin savunmasız güzelliğini vurduğu savaş gürültüsünü duyuyorum. Zamanın tırpanı altında bu muhteşem gövdenin yılların kırışıklarıyla kaplanacağını, bu ağzın büzüleceğini, bu göğüslerin pörsüyeceğini, bu kucağın kuruyacağını görme düşüncesi bana o kadar derin bir acı veriyor ki, hekimliğe de soyunmak ve ebedi hayata kavuşmanıza yardım etmek istiyorum. Ortak geleceğimiz ölümün ebesi olmak istiyorum. Şefkatli ellerimi boynunuzun etrafında kavuşturmak istiyorum. Zahmetim karşılığında bir nebze başarı umudu da yoksa nasıl dua edebilirim ki gençliğiniz için. Kanınızı damarların hapisanesinden, iç organlarınızı gövdenin baskısından, kemiklerinizi etin mengenesinden kurtarmak istiyorum. Fani dış kabuğun gözümden ve elimden esirgediğini ellerimle nasıl kavrayabilir, gözlerimle nasıl görebilirim yoksa. İçinizdeki meleği yıldızların yalnızlığına salıvermek istiyorum.

MERTEUIL

Yeğenin yok edilmesi.

Es.

MERTEUIL

Siz hepten tatsızlaşmadan bu işe artık son vermek için birbirimizi yiyelim mi, Valmont.

VALMONT

Daha önce ziyafet çektiğimi söylemekten esef duyuyorum, markiz. Sayın Başkan'ın zevcesi zaptedildi.

MERTEUIL

Ebedi zevce.

VALMONT

Madam La Tourvel.

- MERTEUIK Siz bir orospusunuz, Valmont.
- VALMONT Cezamı bekliyorum, kraliçe.
- MERTEUIL Orospuya duyduğum aşk dayağı hak etmiyor mu?
- VALMONT Ben pisliğin tekiyim. Dışkınızı yemek istiyorum.
- MERTEUIL Pisliğe pislik. Bana tükürmenizi istiyorum.
- VALMONT İdrarınızı üstüme boşaltmanızı istiyorum.
- MERTEUIL Dışkınızı.
- VALMONT Dua edelim de, leydim, cehennem bizi ayırmasın.
- MERTEUIL Şimdi sıra, sayın Başkan'ın zevcesinin anlamsız hatası yüzünden ölmesinde, Valmont. Hanımefendinin kurban edilmesi.
- VALMONT Ayaklarınıza kapandım, Valmont, artık yoldan çıkmayasınız diye. Çirkefin parfümüyle vaftiz ettiniz beni. O bakireyi kurtarmak için evliliğimin cennetinden şehvetinizin uçurumuna attım kendimi. İçinizden taşan kötülüğe bu kez de karşı koyamazsanız kendimi öldüreceğimi söylemiştim. Sizi uyardım, Valmont. Bundan sonra sizin için yapabileceğim tek şey son duamda size de yer vermek. Siz benim katilimsiniz, Valmont.
- MERTEUIL Öyle miyim. Beni fazlasıyla onurlandırılıyorsunuz, madam. Uğruna kendinizi infaz etmek istediğiniz yasaları ben koymadım. Şimdi tadını çıkardığınız hafif vicdan azabı dışında bir zevk almadınız mı dindar zinanızdan. Yatak oyunlarımıza göre değerlendirecek olursam, cehennem için fazla soğuk değilsiniz. Kırk yaşın altındaki hiçbir et o kadar iyi yalan söylemez. Ve halkın intihar dediği, mastürbasyonun doruğudur. İzninizle lornyonumu takayım gösteriyi daha iyi izleyebilmek için, kraliçe, son gösterinizi, dehşetle ve acıyarak. Etrafa aynalar koydurdum, çoğul olarak ölebilmeniz için. Ve beni çok mutlu edersiniz, eğer elimden son kadeh şarabınızı

Ruhunuzun çainurlu zeminini çok geç de olsa gördükten sonra ahlaki bir ötkide bulunmaya ihtimal vermesem de, Valmont, umarım bu son gösterimle eğlenenize katkıda bulunurum. HOW TO GET RID OF THIS MOST WICKED BODY.⁹ Okunmamış bir kitap gibi açacağım damarlarımı. Onu okumayı öğreneceksiniz, Valmont, benden sonra. Bu işi bir makasla yapacağım, çünkü ben bir kadını. Her mesleğin kendine özgü bir mizahı vardır. Kanımla kendinize yeni bir çirkin surat boyarsınız. Kalbime giden bir yol arayacağım etimin içinde. Sizin bulamadığınız bir yol, Valmont, erkek olduğunuz için, göğsünüz boş olduğu, içinizde de yalnızca boşluk büyüdüğü için. Gövdeniz cesediniz, Valmont. Bir kadının pek çok gövdesi vardır. Şırıngayla kendiniz çekmek zorundasınız, kan görmek istiyorsanız. Ya da biriniz diğerini. Göğüslerimizin sütüne duyduğunuz kıskançlıktır sizleri kasaba çeviren. Keşke doğurabilseydiniz. Doğanın anlaşılması zor bir kararı yüzünden bu deneyimden mahrum kalacak olmanıza üzgünüm, Valmont, bu bahçe size yasak. Neleri kaçırdığınızı bilseydiniz ve doğayı ikna etmek mümkün olsaydı, en iyi tarafınızı verirdiniz bunun için. Sizi sevdim, Valmont. Ama içimde sizin döllediğiniz hiçbir şeyin büyümeyeceğinden emin olmak için kendimi öldürmeden önce bir şiş sokacağım rahmime, Valmont. Siz bir canavarsınız, bense öyle olmak istiyorum. Zehirlerden yemyeşil şişmiş olarak gezineceğim uykunuzda. Sizin için dans edeceğim, ipin ucunda sallanarak. Yüzüm mavi bir maske olacak. Dil dışarıya sarkmış. Kafam gazocağının içindeyken bileceğim arkamda durduğunuzu aklınızda bir tek içime nasıl gireceğiniz düşüncesiyle, ve ben, ben bunu isteyece-

⁹ BU GÜNAHKAR BEDENDEN NASIL KURTULMALI (ç.n.)

ğim gaz ciğerlerimi patlatırken. Kadın olmak iyi, Valmont, kazanan olmamak. Gözlerimi kapattığımda, çürüdüğünüzü görebiliyorum. İçinizde büyüyen lağımı kıskanmıyorum, Valmont. Daha fazlasını bilmek istiyor musunuz. Ölen bir ansiklopediyim ben, her sözcük bir kan topağı. Şarabın zehirli olduğunu söylemenize gerek yok, markiz. Sizi ölürken seyretmek isterdim, şimdi kendimi seyrettiğim gibi. Bu arada, hâlâ beğeniyorum kendimi. Kurtlarla bile mas-türbasyon yapar bu beden. Umarım oyunum sizi sıkmamıştır. Bu gerçekten affedilmeyecek bir şey olurdu.

MERTEUIL

Bir orospunun ölümü. Artık baş başayız kanser sevgilim.

RESİM TASVİRİ

Bozkır ile savan arası bir manzara, gökyüzü Prusya mavisi, içinde iki dev bulut yüzüyor, tel çerçeveye tutturulmuş gibiler, her halükârda bilinmeyen bir yapıları var, soldaki, daha büyük olanı bir eğlence parkının ipini koparmış şişme hayvanı olabilir pekâlâ, ya da eve doğru uçan bir parça Antarktika, ufukta yassı sıradağlar, manzaranın sağında bir ağaç, dikkatle bakıldığında farklı boylarda üç ağaç, mantar biçimindeler, gövdeleri dip dibe, belki tek kökten çıkma, ön plandaki ev el işçiliğinden ziyade sanayi ürünü, muhtemelen betondan: bir pencere, bir kapı, çatı evin önündeki ağacın dallarının yapraklarıyla kaplı, boyu evinkini aşmış ağaç arka plandaki ağaç grubundan farklı bir cinsten, görülebildiği kadarıyla yenebiliyor meyvesi, ya da konukları zehirlemeye uygun, yarısı ağacın tepesinin gölgesinde kalan bahçe masasının üzerindeki yayvan cam kupanın içinde altı ya da yedi örneği var limon benzeri meyvenin, kaba bir el işçiliği örneği olan, çapraz bacakları işlenmemiş genç kayın dallarından yapılma masanın konumundan, güneşin, ya da bu ortamı aydınlatan ne ise, resmin anında tepe noktasında olduğu çıkarılabilir, belki de orada GÜNEŞ daima ve EBEDİYEN vardır: güneşin hareket edip etmediği resimden anlaşılmıyor, bulutlar da, eğer bulut iseler, belki de durdukları yerde yüzüyorlar, GÖKYÜZÜ gibi keyfi bir tanıma sahip lekeli mavi tahtaya tutturulmuşlar tel çerçeveye, bir ağacın dalına bir kuş tünemiş, yapraklar kuşun kimliğini gizliyor, akbaba olabilir ya da tavus kuşu ya da tavus kuşu kafalı bir akbaba, bakışı ve gagası, resmin sağ yarısına hâkim olan kadına dönük, kadının başı sıradağları ikiye bölüyor, yüzü yumuşak ifadeli, çok genç, burnu fazla uzun, burun kökünde bir şişlik, belki de bir yumruk darbesinden, sanki bir imgeyi unutamazmış ya da bir başka imgeyi görmek istemezmiş gibi yere çevrili kadının bakışı, saçları uzun ve tel tel, sarı ya da kirli beyaz, sert ışıktaki ayırt edilemiyor, giysisi delik deşik bir kürk manto, kesimi daha geniş omuzlara göre, onun altında eprimiş ince bir gömlek, muhtemelen keten göm-

leğın bir tarafı lime lime olmuş fazlaca geniş yeninden çıkan kırılğan bir kolun ucundaki el kalbin ya da sol göğsün hizasına yükseliyor, karşı koymanın ya da sağır dilsizlerin işaret diline özgü bir hareket, karşı koyma bildik bir dehşete yönelik, vurma darbe sokma gerçekleşmiş, silah patlamış, yara kanamıyor artık, tekrarı, korkuya yer olmayan boşluğa isabet ediyor, kadının yüzü okunabilirleşiyor, ikinci varsayım doğrusa, bir sıçan surati, kemirgenlerin bir meleği, çeneler sözcük cesetlerini ve dil çöplerini öğütüyor, mantonun sol kolu lime lime sarkıyor, sanki bir kazadan, insan ya da makine, parçalayıcı bir şeyin saldırısından çıkmış gibi, kolun yaralanmaması garip, mantonun kolunun üzerindeki kahverengi lekeler kurumuş kan mı yoksa, uzun parmaklı sağ elin hareketinin nedeni sol omuzdaki ağrı mı, kolun mantodan böyle sarkmasının nedeni kırılmış ya da yara yüzünden felç olması mı, resmin çerçevesi kolu bilekten itibaren kesmiş, el bir pençe de olabilir, (belki de kurumuş kanla kaplı) bir güdük ya da bir kanca, kadın dizlerine kadar hiçlikte duruyor, resmin kenarı bacaklarını kesmiş, yoksa adamın evden çıktığı gibi o da yerden mi bitiyor ve gözden mi kayboluyor yerin içinde, adamın evin içine girip gözden kaybolduğu gibi, ta ki hiç bitmeyen bir hareket başlayıp çerçeveyi patlatana dek, uçuş, köklerin itici gücü toprak parçaları ve kaynak suyu yağdırıyor, bakış ile bakış arasında görülebiliyor, göz HER ŞEYİ GÖREREK kırpışa kırpışa resmin üzerine kapandığında, ağaç ile kadın arasındaki tek büyük pencere ardına kadar açık, perde dışarıya uçuşuyor, evin içinde kopuyor gibi fırtına, ağaçlarda rüzgârdan eser yok, yoksa kadın mı çekiyor fırtınayı, yoksa görüntüsüyle çağırıyor mu şöminenin külünde kendisini beklemiş olan rüzgârı, ne ya da kim yakıldı, bir çocuk, bir başka kadın, bir sevgili, yoksa kül onun kendi gerçek kalıntısı mı, bedeni mezarlıkların hazinesinden ödünç mü alınmış, adam açık kapının ağzında, sağ ayağı yarı yarıya eşikte hâlâ, sol ayağı ise bilinmeyen bir güneşin altında kavrulan yer yer çimenli kahverengi toprağa basmış sağlamca, öne uzattığı kolunun sağ elinde, kanatların koparıldığı yerde, bir avcı kavrayışıyla bir kuşu tutuyor, upuzun eğri titrek parmaklı sol el ecel korkusuyla kabaran tüyleri okşuyor, kuşun gagası izleyici için sessiz bir çılgınlıkla açılmış, ağaçtaki kuş için de sessiz çılgılığı, o diğer kuşlara ilgi duymuyor, türdeşinin, ağaçta tünediği yerden

göremediği, pencerenin karesinden görülebilen, evin siyah damarlı iç duvarındaki iskeleti de bir mesaj içermezdi onun için, adam gülümsüyor, uçarcasına adımları, dans adımları, kadını görüp görmediği anlaşılmıyor, belki de kör, tebessümü körlerinki gibi temkinli, ayaklarıyla görüyor, ayağına takılan her taş ona gülüyor, ya da tebessümü işine başlayan bir katilin tebessümü, masanın üzerine dökülen, kenarından damlayarak masanın altında yere birikintiler halinde yayılan siyah bir sıvıdan artakalanların hâlâ çalkalandığı devrik kırık şarap kadehinin ve dolu meyve kupasının durduğu çapraz bacaklı masada neler olacak, masanın önündeki yüksek arkalı sandalyenin bir özelliği var: sanki kırılıp dağılmasını engellemek için dört bacağının dördü de orta yerinden bir telle birbirine bağlı, ikinci bir sandalye de sağ tarafta ağacın arkasına atılmış duruyor, arkalı kırılmış, telleri dörtgen değil, Z biçiminde, belki de eski bir sağlamaştırma denemesi, hangi yük sandalyeyi kırdı, diğerini dayanıksızlaştırdı, bir cinayet belki, ya da çılgınca bir cinsel ilişki, ya da ikisi birden, adam sandalyede, kadın onun üzerinde, adamın penisi kadının vajinasında, adama gitmek için büyük bir çabayla içinden çıktığı mezar toprağının, kürk mantosundan damlayan kaynak suyunun ağırlığı var hâlâ kadının üzerinde, hareketleri hafif bir sallanma gibi önce, sonra giderek şiddetlenen bir yükselip alçalma, ta ki orgazm adamın sırtını sandalyeye bastırana ve çatırdayarak kırılana dek, kadının sırtı masanın kenarına dayanıp şarap kadehi devrildiğinde, meyvelerle ağırlaşmış kupa yerinden kayar ve kadın kendini öne doğru attığında, kolları adama kenetlendiğinde, adamın kolları kürk mantonun altından onu sardığında, adam kadının boynunu, kadın adamın boynunu ısırduğunda kupa masanın kenarından düşmeden hemen önce durur, ya da kadın sandalyenin üzerinde, adam kadının arkasında dururken adamın elleri başparmak başparmağa degecek şekilde kadının boğazında, önce oyun gibi, sadece orta parmaklar birbirine değer, sonra, kadın sandalyenin arkalığine dayanıp şaha kalktığında, turnaklarını adamın kolundaki kaslara geçirdiğinde, boyun ve alın damarları şiştiğinde, kafası kanla dolduğunda, yüzü morardığında, bacakları kasıla sarsıla masanın üzerine vurduğunda şarap kadehi devrilir, kupa kaymaya başlar, boğan adam daireyi kapatır, başparmak başparmağa, parmak parmağa, ta ki kadının elleri adamın kolla-

rından çözülene ve gırtlığın ya da boyun omurunun hafif çıtırtısı işin bittiğini gösterene dek, sandalyenin arkılığı belki de şimdi, adam ellerini çektiğinde dayanamaz ölünün ağırlığına ya da kadın yüzü mosmor öne devrilir ve içinden dökülen koyu renk sıvının, şarap ya da kanın, yerde kendine bir yol çizdiği şarap kadehine çarpar, yoksa kadının çenesinin altındaki, boynundaki lime lime gölge bir bıçak kesiği mi, boynu boylu boyunca kesen yaradan sarkan kurumuş kan saçakları mı, yüzün sağındaki saç tutamları da koyulaşmış kuruyan kandan, solak katilin izi kapının eşiğinde, bıçağı sağdan sola doğru yazıyor, kırık kadehin cam parçaları yeniden birleştiğinde ve kadın boynunda yara izi olmaksızın masaya yaklaştığında bıçağa yeniden ihtiyacı olacak, ceketinin altından bıçağın kabartısı seçiliyor, yoksa kadın mı, o susamış melek mi ısırarak kuşun gırtlığını ve yarılmış boyundan akan kanını, ölülerin besinini kadehe mi akıtacak, bıçak kuş için değil, adamın yüzü göz hizasına kadar yerin renginde, alnı ve görülebilen eli, ki diğer eli kuşun tüylerindeki kavrayışta saklı, kâğıt gibi beyaz, açık havada çalışırken eldiven giyiyor olmalı, neden resmin anında da öyle değil, manzarayı aydınlatıp renklerini solduran kızgın yıldız karşı da şapka gibi bir şey takıyor olmalı, belki de her gün dirilen kadını belki de her gün öldürmesi dışında nasıl bir iş yapıyor olabilir ki adam bu doğada, hayvanlar sadece bulut olarak var, elle tutulabilir değil, ağaçtaki kuş son kuş, tek bir tuzak ötüşüyle yakalanır, otları sökmek gereksiz, GÜNEŞ, belki de GÜNEŞLER yakıyor otları, kuş ağacının meyveleri çabucak toplanır, kadını boğan adamın titrek parmakları mı ördü kâğıt beyazlığındaki tek bir doruğun korunmasızca yükseldiği yassı sıradağların etrafındaki çelik ağ, ölülerin, resmin kastettiği gezegenin gizli nabız atışı olan yeraltı gezintilerinin yol açtığı taş düşmesine karşı alınmış bir önlem, mezarlıkların büyümesi, eşikteki katil zanlısının, çabucak hazmedilecek ağaçtaki kuşun, ki iskeletine yer var duvarda, hafif ağırlığıyla sınırına ulaştığında sürekli olma ihtimali taşıyan bir önlem belki, yoksa hareket tersine mi dönecek ölülerin sayısı tam olduğunda, yılanları dağdan kaçırarak diriliş fırtınasındaki mezarların karmaşasında kadın, saklı bakışı ve vantuz gibi ağızla yeraltı dünyasının bir MATA HARI'si mi, açlıktan ölmüş kemikleri etle, eti deriyle kaplayacak, yerdeki kanı içen damarlarla donatacak, iç organların hiçlik-

ten yuvaya döneceği Büyük Manevra'nın gerçekleşeceği arazide sondaj yapan bir keşif görevlisi mi, yoksa melek, yerin altında giderek küçülen et bankası artık gövde vermediği için gövdesiz mi elbisenin altında, ölülerin göğün polisine karşı rüzgâra tuttuğu bir KÖTÜ PARMAK, etteki dirilişin doğal düşmanlarının mesken tuttıkları rüzgârı ayartıp ellerinden alan öncü kadın ve RÜZGÂRIN GELİNİ mi, rüzgâr fırtına gibi esiyor tuzağa, perdenin oku kadını gösteriyor, belki katil de görev başındaki bir ölü yalnızca, kuşların yok edilmesi (gizli) görevi, rahat dans adımları için birazdan biteceğini gösteriyor, rüzgârdan, iskelet, kemikler, kıymıklar ve iliğin patlamasıyla ortaya çıkan yeniden doğuş semeninden gebe kalmış olarak yerin içine geri dönmek üzere belki de kadın, rüzgâr stoğu parçaların uzaklığını gösteriyor, deprem bu parçaları solunacak havanın yer değiştirmesinin ardından gezegenin derisinden dışarıya püskürttüğünde BÜTÜN bunlardan oluşacak belki de, yıldızın ölüleri aracılığıyla çiftleşmesi, ilk sinyal tel çerçeveli bulutlar, bu iskelet kemiklerden önce gelen sinirlerden, yani kemik iliğinden örülmüş ince ağlardan oluşuyor gerçekte, görülebilir kökleri olmayan, bungalovdan yukarı tırmanan ve iç mekânı ya da sandalyelerin tel karmaşasını ya da sıradağları yere çivileyen ağı daha şimdiden tavana dek kaplayan sarmaşık gibi, ya da her şey farklı, çelik ağ, taramayı kötü yaparak dağlara boyut katmayı reddeden özensiz bir kalemin kaprisi, kompozisyonun keyfiliği bir planı izliyor belki de, ağaç bir tepside duruyor, arka plandaki kökleri kesilmiş, farklı türden ağaçlar çok uzun saplı mantarlar, ağaçların bilinmediği bir iklim kuşağının bitkileri belki de, beton blok nasıl olmuş da gelmiş bu manzaraya, nakliyat ya da taşıta dair bir iz yok, SANA BİR DAHA GELMEMENİ SÖYLEDİM ÖLÜ ÖLÜDÜR, sürüklenme izi yok, yerden bitmiş, GÖK'ten düşmüş ya da yalnızca ölülerin soluyabildiği havadan KARŞISI denen GÖK'teki sabit bir noktadan hareket ettirilen bir vinçle aşağıya indirilmiş, sıradağlar, doğal yerlerinde yükselirken meleklerin alçaktan uymasını engelleyen dağların muhafaza edildiği bir yeraltı sergi salonundan ödünç alınan bir müze parçası mı, deneysel bir düzenleme mi resim, taslağın kabalığı deney hayvanları olan adamı, kuşu, kadını hor görmenin bir ifadesi mi, günlük cinayetin – adam kuş ve kadına karşı, kadın kuş ve adama karşı, kuş kadın ve adama

karşı— kan pompası yakıt sağlıyor gezegene, onun kâğıttan yaşamını renklerle tasvir eden mürekkep kan, etin dirilişi nedeniyle göğü de kan-sızlık tehlikesiyle karşı karşıya, aranan: süreçteki boşluk, Aynı'nın geri dönüşündeki Öteki, dili tutulmuş metindeki kekeleme, sonsuzluktaki gedik, belki de kurtarıcı olan HATA: sandalyedeki kurbanın boynunu elleriyle, bıçağın keskin tarafıyla yoklarken katilin ağaçtaki kuşa, manza-ranın boşluğuna dalgın bakışı, eti kesmeden önceki tereddüt, kan fışkı-rırken gözün kapatılması, kadının gülüşü, bu gülüşün bir an ellerin men-genesini gevşetmesi, bıçak tutan eli titretmesi, bıçağın keskin yüzünün parıltısına uçup gelen kuşun pikesi, adamın kafasının üstüne konuşu, sağa ve sola iki gaga darbesi, körün sendelemesi ve böğürmesi, kadını arayan fırtınanın anaforunda kan fışkırması, hatanın gözler kırptırıldığında yapılması, zamanı görme deliğinin bakış ile bakış arasında açılma-sı korkusu, giderek artan bir dikkatin verdiği yorgunlukla hızlanarak inip kalkan bir bıçağın keskin tarafında umut, dehşetin kesinliğiyle ani bir güvensizlik: CİNAYET cinsiyetlerin değiş tokuşudur, KENDİ BEDE-NİNDE YABANCI, bıçak yaradır, ense balta, kusurlu gözetim plan dahilinde mi, bakışın renklerini emen mercek hangi cihaza tutturulmuş, ağ tabakası hangi göz çukurunda gerili, kim YA DA NE resmi soruyor, AYNADA YAŞAMAK, dans adımı adam BEN miyim, mezarım yüzü mü, boğazı yaralı, sağ ve sol elinde bölünmüş kuşu tutan, ağzı kanlı kadın BEN, gagasının yazısıyla katile geceye giden yolu gösteren kuş BEN, donmuş fırtına BEN.

No oyunu KUMASAKA'dan, ODYSSEİA'nın 11. Şarkı'sından, Hitchcock'un KUŞLAR'ından ve Shakespeare'in FIRTINA'sından alıntı yapan RESİM TASVİRİ, ALKESTİS'in üzerine yapılan bir resim olarak okunabilir. Metin ölümün ötesindeki bir manzarayı tasvir etmektedir. Olay her türlü gelişebilir, çünkü sonuçlar geçmişte kalmıştır, yok olmuş bir dramatik yapıda bir anının patlamasıdır.

HEINER MÜLLER

Hamlet Makinesi

Heiner Müller için tarih sadece bir barbarlığın tarihiydi. Tiyatrosu, mitsel, yazınsal ve tarihseldi, bütün kurbanların yeniden belirdiği bir kıyamet tablosuydu. Bütünlüğü kaybolmuş bir dünyada, yerinden edilmiş anlam parçalarını, kırılıp dağılmış bağlamları bir kolaj ustası olarak birbirine ekledi. Klasik yazarın kendinden emin bir konumda söylediği sözü reddetti, alıntılarla sözü anonimleştirdi. Söz sahipliğini bir tehlike olarak kavradı ve söz aktarıcılığının ustalıkla bir biçimini ararken, bir suçu betimlemenin bir suça ortak olmak olduğunu düşünüyordu. Tiyatro metinlerinde dramatik biçimin bütün uzlaşımlarını giderek terk etti; yapı, artık yapının imkânsızlığıydı; fragman bütünün, alıntı ise özgün söz imkânsızlığının. Metinlerindeki parçalılık, bir teknik uygulamadan fazlasına işaret ediyordu, başka türlü anlatılamayacak "yıkıntılardan oluşan" bir tarihe.

ISBN 978-9944-492-31-7

9 789944 492317

SKB-VFY-356656

SKB-VFY-357775